

**T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI**

**YEREL YÖNETİMLERDE YÖNETİŞİM:
AKSARAY BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

VAHİT BÖLÜKBAŞ

**DANIŞMAN
DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET ÖZTÜRK**

AKSARAY 2020

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER ANABİLİM DALI

**YEREL YÖNETİMLERDE YÖNETİŞİM:
AKSARAY BELEDİYESİ ÖRNEĞİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

VAHİT BÖLÜKBAŞ

DR. ÖĞR. ÜYESİ MEHMET ÖZTÜRK

AKSARAY 2020

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(.....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Vahit

Soyadı : BÖLÜKBAŞ

Bölümü : SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER

İmza :

Teslim tarihi : 24/07/2020

TEZİN

Türkçe Adı : Yerel Yönetimlerde Yönetişim: Aksaray Belediyesi Örneği

İngilizce Adı : Governance in Local Governments: The Case of Aksaray Municipality

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı: Vahit BÖLÜKBAŞ

İmza:

T.C.
AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
JÜRİ ONAY SAYFASI

Vahit BÖLÜKBAŞ tarafından hazırlanan “Yerel Yönetimlerde Yönetişim: Aksaray Belediyesi Örneği” başlıklı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği ile Aksaray Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZTÜRK

İmza

(Uluslararası İlişkiler, Aksaray Üniversitesi)

.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Serdar Vural UYGUN

(Kamu Yönetimi, Hacı Bektaş Veli Üniversitesi)

.....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Murat YILDIZ

(Kamu Yönetimi, Aksaray Üniversitesi)

.....

Tez Savunma Tarihi: 29/06/2020

Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu’nun ve
sayılı kararı ile onaylanmıştır.

Öğrencinin

Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü

Vahit BÖLÜKBAŞ

Doç. Dr. Sevilay USLU DİVANOĞLU

İmza

İmza

AKSARAY ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
YEREL YÖNETİMLERDE YÖNETİŞİM:
AKSARAY BELEDİYESİ ÖRNEĞİ

Yüksek Lisans Tezi

Vahit BÖLÜKBAŞ, Aksaray 2020

ÖZET

Değişen dünya, yeni bir toplum algısı ortaya çıkarmış ve bazı kavramları yeniden ele alıp değerlendirmeye sevk etmiştir. Yönetim de bu kavramlardan birisi olarak değişim ve güncelleme süreçleri yaşamıştır. Öyle ki yönetim kavramı, zamanla daha fazla esnekliği, şeffaflığı, denetlenebilirliği, katılımcılığı, iletişim ve etkileşimi esas alan “yönetişim” kavramına yerini bırakmaya başlamıştır.

Yönetişim kavramının son yıllarda en belirgin görülen uygulama alanlarından birisi yerel yönetimlerdir. Hatta yerel yönetimlerde yönetişim adı altında yeni bir inceleme alanı da oluşturan bu durum, aynı zamanda yönetişimin yerel yönetimleri nasıl etkilediğini ve şekillendirdiğini göstermeye adaydır. İşte bu çalışma, yönetimden yönetişime geçişi ve yerel yönetimlerde yönetişimin muhtevasını açıklamayı amaçlamıştır. Bunun yanı sıra Aksaray Belediyesi örneğinde Türkiye’de yerel yönetimlerin aldıkları kararlarda, sundukları hizmetlerde ve dikkate almaları gereken unsurlarda yönetişimin yeri ve uygulanabilirliği sorgulanmıştır. Bu bağlamda Avrupa Yönetişim Mükemmelliği Etiket (ELOGE) kriterleri referans alınarak Aksaray Belediyesi’nin yönetişim faaliyetlerinden önemli bir kısmını karşıladığı sonucuna ulaşılırken görülen eksikliklere ilişkin de önerilerde bulunulmuştur.

Bilim Kodu: 111611

Anahtar Kelimeler: Yönetim, Yönetişim, Yerel Yönetimler, Aksaray Belediyesi

Sayfa Adedi: 123

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÖZTÜRK

AKSARAY UNIVERSITY
GRADUATE SCHOOL OF SOCIAL SCIENCES
GOVERNANCE IN LOCAL GOVERNMENTS:
THE CASE OF AKSARAY MUNICIPALITY

Master Thesis

Vahit BÖLÜKBAŞ, Aksaray 2020

ABSTRACT

The changing world has created a new perception of society and has prompted some concepts to be reconsidered and evaluated. Management has experienced change and update processes as one of these concepts. So that over time, the concept of management has started to leave its place in the concept of “governance”, which is based on greater flexibility, transparency, auditability, participation, communication and interaction.

One of the most obvious application areas of governance concept in recent years is local governments. This situation, which also creates a new field of study under the name of governance in local governments, is also a candidate to show how governance affects and shapes local governments. This study aimed to explain the transition from management to governance and the content of governance in local governments. As well as the decisions taken by local governments in Turkey in the case of Aksaray Municipality in the services they offer and governance factors to take into consideration such as the location and viability has been questioned. In this context, referring to the European Governance Excellence Label (ELoGE) criteria, suggestions were made regarding the deficiencies observed while reaching the conclusion that Aksaray Municipality met a significant part of the governance activities.

Science Code: 111611

Keywords: Management, Governance, Local Governments, Aksaray Municipality

Number of Pages: 123

Supervisor: Asistant Professor Mehmet ÖZTÜRK

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI	ii
JÜRİ ONAY SAYFASI	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	x
GİRİŞ	1
BİRİNCİ BÖLÜM	6
YÖNETİM VE YÖNETİŞİM: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE	6
1. Yönetim Kavramına Genel Bakış	6
2. Yönetimin Tarihsel Süreci	7
3. Yönetim Kuramlarına Genel Bakış	9
3.1. Klasik Okul	9
3.2. Neo-Klasik Okul	10
3.3. Modern Okul	11
4. Yönetimden Yönetişime Geçiş	12
5. Yönetişim Kavramına Genel Bakış	15
6. Yönetişimin Özellikleri	19

7. Yönetişimin İlkeleri	21
7.1. Katılımcılık	22
7.2. Hesap Verebilirlik	24
7.3. Şeffaflık	26
7.4. Etkililik ve Verimlilik	27
7.5. Yerellik	27
8. Yönetişimin Aktörleri	28
8.1. Resmî Kurumlar	29
8.2. Özel Sektör	30
8.3. Sivil Toplum Kuruluşları	31
8.4. Hükümetlerarası Örgütler ve Avrupa Konseyi Örneği.....	32
İKİNCİ BÖLÜM	34
YEREL YÖNETİMLERDE YÖNETİŞİM VE TÜRKİYE	34
1. Yerel Yönetimler ve Yönetişim İlişkisi	34
2. Dünyada Yerel Yönetimler ve Yönetişim	41
3. Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yönetişim	43
3.1. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yapısı	44
3.1.1. İl Özel İdareleri	45
3.1.2. Belediyeler ve Köy	45
3.1.2.1. Büyükşehir Belediyeleri	46
3.1.2.2. İl Belediyeleri	46
3.1.2.3. İlçe Belediyeleri	47
3.1.2.4. Belde Belediyeleri	47
3.1.2.5. Mahalle ve Muhtarlıkları	47
3.1.2.6. Köy	47

3.1.2.7. Köy Muhtarlıkları	48
3.1.2.8. İhtiyar Meclisi	48
3.2. Türkiye’de Yerel Yönetişim Uygulamaları	48
3.2.1. Kalkınma Ajansları	51
3.2.2. Kent Konseyleri	52
3.2.3. Mahalle / Halk Meclisleri	69
3.2.4. Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yönetişim Faaliyetleri	70
3.2.5. Tekno Yönetişim (e-yönetişim) Faaliyetleri	71
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	72
AKSARAY BELEDİYESİ’NDE YÖNETİŞİM UYGULAMALARI	72
1. Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Faaliyetler	73
1.1. Halk Günü	74
1.2. Başkan Mahallemde	75
1.3. Belediyem Kapımda	76
1.4. Ulu Camii Önü ve Kent Meydanı Ziyaretleri	77
1.5. Esnafları Ziyaret	78
1.6. Muhtarlar ile Toplantı	79
1.7. TOBB ile Aksaray Belediyesi İşbirliğinde Kadınlara Evde İş Projesi	81
1.8. Yeni Sanayi Projesi	82
1.9. Hal Yenileme Projesi	84
1.10. Bağımlılık ile Mücadele	85
1.11. Aksaray Tanıtım Sempozyumları	85
1.12. Down Cafe	87
2. Tekno Yönetişim (e-yönetişim) ve Aksaray Belediyesi Uygulamaları	88
2.1. e-belediye	89
2.2. “Bir projem var” Online Teklif Portalı	90

2.3. “Çek Gönder”	90
2.4. Mobil Uygulama	91
2.5. Çağrı Merkezi	91
3. Aksaray Belediyesi ve Paydaş Kurumlar	92
4. Çalışmanın Hipotezlerinin Sorgulanması	92
SONUÇ VE DEĞERLENDİRME	95
KAYNAKÇA	100
PROJE DEĞERLENDİRME FORMU.....	109

KISALTMALAR

Bkz Bakınız

BM Birleşmiş Milletler

BMKP Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

Ed. Editör

ELoGE – European Label of Governance Excellence (Avrupa Yönetişim Mükemmelliği Etiket)

ENA Fransız Milli Yönetici Okulu

G21 Gündem 21

Gap Güneydoğu Anadolu Projesi

I.C.L.E.I. International Council of Local Environment Interventions (Uluslararası Yerel Çevre Girişimleri Konseyi)

IULA-EMME International Union of Local Administration-Eastern Mediternean Sea and Middle East (Uluslararası Yerel Yönetimler Birliği-Doğu Akdeniz ve Ortadoğu)

md. Madde

NGO Non-Governmental Organizations (Sivil Toplum Kuruluşları)

STK Sivil Toplum Kuruluşları

TBMM Türkiye Büyük Millet Meclisi

TDK Türk Dil Kurumu

TODAİE Türkiye Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü

UCLG–MEWA United Cities and Local Goverments-Middle East and Western Asia (Birleşik Kentler ve Yerel Yönetimler-Ortadoğu ve Batı Asya)

UNEP United Nations Environment Programme (Birleşmiş Milletler Çevre Programı)

vb. ve benzeri

vd. ve diğerleri

GİRİŞ

Geleneksel kamu yönetimi anlayışı, modern yaşamın yeni anlayışlarına ve beklentilerine cevap vermekte yetersiz ve etkisiz kalmıştır. Bunun yerini günümüz toplumlarının hizmet gereksinimlerini ve yaşam alanlarını doğrudan etkileyen yönetim kavramı almıştır. İnsanların doğrudan ya da dolaylı olarak yönetime katılabilmelerine, fikir, istek, talep ve düşünceleri ile beraber eleştiri ve beğenilerini iletebilmelerine imkân veren “yönetişim” kavramı çok fikirli, beraberce ve birlikte hareket etmelerine olanak tanımaktadır. Yeni dünya anlayışında, çağdaş yönetimler ortak aklı, katılımcılığı, işbirlikçiliği, hesap verebilirliği, şeffaflığı önemseyerek; olabildiğince çok halk kesimlerinin katılımının sağlandığı, etkileşimli yönetim sistemi olan yönetişimi, kendi içerisinde belirlenmiş bazı önemli ve birbiriyle bütünleşik ilkelere göre uygulamaktadır. Bu ilkeler, modern toplum anlayışının yönetim sistemine yansımaları sonucu ortaya çıkan unsurlar olarak değerlendirilmektedir. Yönetişim anlayışında toplumun farklı kesimlerinin kolektif gücünün harekete geçirilmesi ve idarenin karar alma ve uygulama süreçlerine etki edebilmesi amaçlanmaktadır. Bu yönüyle aşağıdaki kısa anekdota bakalım:

Yaraska Belediyesinin, mahallelerine kimyasal atık depolama tesisi kurmayı planladığı haberini telefonda gezinirken öğrenen Sultan, böyle bir tesisin hem mahallesi hem de şehri için “felaket” olacağını düşünerek toplumsal farkındalık oluşturabilmek adına abisi Semih ile birlikte online gruplarda ve sosyal medyada bu tehlikeli projeye karşı hareket geçmişlerdir. Amatörce hazırladıkları afişleri online ortamlarda paylaşım yaparak herkesin bu konuyla ilgilenip bilinçlenmesini istemişlerdir. Üst komşusu olan sendika başkanı Fatih Bey ve bakkal Yusuf vasıtasıyla Esnaf ve Sanatkarlar Kooperatifi Başkanlığına ve berber Osman ile Berberler Odasına, avukat Melike hanım ile de baroya bu projenin engellenmesi için harekete geçilmesi gerektiğini aksi takdirde çok geç kalınacağını ve telafisi mümkün olmayan sonuçlar ortaya çıkacağını anlatmışlardır. Emekli Ali amcaya, Teslime teyzeye, engelli derneği üyesi Mehmet Ali 'ye, ortaokul 6. sınıftaki Nehir'e, Suriyeli Ubeyde'ye... herkese anlatmışlardır. Herkes kendi gruplarında, çevrelerinde bu konuyla ilgili paylaşımlar yapmışlar, konuşmuşlardır.. Gazeteci kuzen Bilal Bey, bu konuyu yerel medyada gündeme getirmeli, herkese duyurmalıydı tabii ki. Üniversitede akademisyen olan amcası Abidin hoca da ilgili bölümlerin hocalarına konuyu iletmis ve proje ile ilgili detaylı raporların hazırlanmasını sağlamıştır.

Online ortamda başlatılan proje karşıtı kampanyaya imza atarak katılanların sayısı neredeyse tüm şehir nüfusunun üçte biri kadar olmuştu, yüzbinlerce kişi demekti bu. Proje aleyhine atılan online mesajlar ve yapılan paylaşımlar yaklaşık yarım milyon civarındaydı. Yakalanan bu devasa toplumsal tepki, Yaraska Belediyesinin yetkililerinin de kulağına gitmiş olmalı ki projeye karşıtlığın başlatıcı aktörleri olarak başta Sultan ve abisi Semih ile birlikte sendikaların, meslek odalarının, baronun, gazetecilerin, akademisyenlerin ve de halk temsilcilerinin içinde olduğu büyük bir grubu görüşmek ve planlanan proje ile ilgili bilgilendirmek amacıyla belediye konferans salonuna davet ettiler. Yaraska Belediyesinin yetkilileri, projenin gerekliliğini anlatmaya çalışsalar da davetli grup hiç de ikna olacağına benzemiyordu. Davetlilerden her bir grup ayrı ayrı söz almış ve düşüncelerini ifade etmişlerdi. İlk toplantıdan bir sonuç çıkmamış olsa da yeniden bir araya gelmeyi planlamışlardı. İkinci, üçüncü, dördüncü onuncu toplantı derken (toplantılar artık, kimyasal atık depolama tesisi projesi yanında, yapılması planlanan ve yapılmasını istedikleri proje ve faaliyetlerin de konuşulduğu toplantılara dönüşmüştü; herkes fikrini açıkça söylüyor, nelerin gerekli olduğu, nerelere hangi hizmetlerin yapılması gerektiği, harcamaların nasıl ve ne miktarda yapılacağı vb. neredeyse şehri ilgilendiren her konu konuşuluyor, tartışılıyor. Yaraska Belediyesinin konferans salonu dar geliyordu

artık.

Kent meydanında halka açık toplantılar yapılmaya başlanınca, ulusal TV kanallarının haber bültenlerinde Yaraska Belediyesinin bu faaliyeti tüm ülkede çok dikkat çekmiş, ulusal haber kanalları, toplantıları canlı yayınlamaya başlamışlardı. Uluslararası meşhur TV kanallarının bir ikisi de bu konuyu bültenlerinde haber olarak verince Yaraska Belediyesi, devlet başkanlarının da dikkatini celbetmiş ve uluslararası toplantılarda Yaraska Belediyesi adı birçok yerel yönetimler konulu toplantılarda “örnek belediye” olarak zikredilmeye başlamıştı. Dünya Yerel Yönetimler Birliği, o yılın en prestijli ödülünü Yaraska Belediyesine verdi. Ödül töreninde afilli bir konuşmadan sonra meşhur bir haber sunucusunun “Nasıl başardınız bay başkan?” sorusuna, Başkan Tihav, herkesi dikkatlice şöyle bir süzdükten sonra davetliler arasında bulunan sendika başkanı Fatih Bey, bakkal Yusuf Bey, berber Osman, avukat Melike Hanım, gazeteci kuzen Bilal Bey, akademisyen amca Abidin, emekli Ali amca, Teslime teyze, engelli derneği üyesi Mehmet Ali, ortaokul 6. sınıftaki Nehir, Suriyeli Ubeyde, Sultan ve Semih’e doğru bakarak –üzerine tez yazılacak kadar dolu– ve bir o kadar da anlamlı kısa bir cevap verdi:

- “**Birlikte...**”

Yukarıda yaşanmış bir olaydan esinlenilerek yazılan metinde de vurgulandığı üzere birlikte hareket edildiğinde neler yapılabileceği görülmektedir. “Birlikte” sözü, bir yönetimin anahtar kelimesi ve yönetim felsefesi olduğunda, artık klasikten moderne bir kabuk değişimi ifade edilmektedir. Yönetim yerine “birlikte” ile bir nevi “yönetişim” den bahsedilmiş olmaktadır. Yönetişim, yeni dünya algısı ile beraber post modernist bir zihin dönüşümünün topluma hizmet sunma kararı almadan önce ve kararlar alınırken, hizmetlerin sunumu esnasında ve sonrasında yetkililerin ve toplum tarafından kendilerine hizmet sunmada yetki verdikleri görevlilerin halkın kendisini dikkate almadan “sadece kendileri” değil de beraberce ve birlikte yaparak sonuçlandırma fikrinin yönetime ve idareye yansımaları olarak olumlu etkiler ortaya koyma yeterliliğine sahip olması yönüyle, klasik üst-ast kabulüne dayanan yönetim anlayışından farklı olarak katılımcılığı, birlikte yönetmeyi, şeffaflığı, hesap verebilirliği, adil olmayı ve hizmetlerin sunumunda en yakındaki birimin toplumun istek, talep ve beklentilerine en hızlı ve etkili bir biçimde cevap verebilmeyi sağlayan gerek özel sektör gerekse sivil toplum kuruluşları (STK) ve halk meclisleri gibi toplumun olabildiğince geniş kesimlerinin yönetime dâhil olup söz söyleme ve fikirlerini birinci ağızdan yetkililere ileterek taleplerini, beklentilerini ve gereksinimlerini ifade etme imkânı sağlayan, modern çağın insanların hayat algısı ile özdeşlik sağlayan ve daha fazla kabul gören bir idare anlayışı olarak durmaktadır.

Günümüzde yerel yönetimlerin değişen dünya düzeni ve insanların yaşayış algısı ve beklentisi içerisinde değişime ayak uydurmaları gerekliliği ortaya çıkmıştır. Bu noktada yönetimden yönetişime nasıl geçildiği, yönetişimin bir uygulama olarak yerel yönetimlerde yansımalarının nasıl olduğu ve bu durumun özellikle Türkiye’deki yerel yönetimler açısından incelenmesi gereken bir durum olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yapılan literatür taramasında konuya ilişkin olarak; yönetim, yönetişim ve yerel yönetimler konusuna değinen çok sayıda çalışma bulunmaktadır. Ancak bu çalışma, yönetim anlayışından yönetişim anlayışına geçişi; yerel yönetimlerde yönetişim ve Türkiye’deki yansımalarını sistematik bir biçimde ele alması bakımından, Aksaray Belediyesi örneği üzerinden yerel yönetimlerde yönetişimi incelemesi yönüyle orijinallik kazanmaktadır. Yönetim ve yönetişim üzerine Aksaray Belediyesi ile ilgili olarak bugüne dek bilimsel bir çalışma yapılmamış olmasından hareketle Aksaray Belediyesi’nin, sunduğu hizmetler ve gerçekleştirdiği ve de devam eden faaliyetlerinin uluslararası geçerliliğe sahip ve yerel yönetimlerde yönetişim konusunda yapılan çalışmalarda temel değerlendirme referansı olarak kabul edilen ELoGE¹, (European Label of Governance Excellence-Avrupa Yönetişim Mükemmelliği Etiket), (<https://rm.coe.int/1680746d9f> adresinden ulaşılabilir) kriterleri esas alınarak oluşturulan bakış açısı ve kriterlerine göre değerlendirilmesi açısından faydalı olması öngörülmektedir. Bu çalışma ile hem bu konu hakkında çalışmalar yapan ve yapacak olan akademisyenlere ve akademik literatüre katkıda bulunulması ve Aksaray Belediyesi idareci ve yetkililerine yol gösterebilecek bulgular ortaya konması ve yönetişim esaslı faaliyetlerin daha fazla hayata geçirilebilmelerinin sağlanabileceği düşünülmektedir.

Bu minvalde çalışmanın amacı, yönetimden yönetişime geçişin neden ve nasıl olduğunu, Türkiye’deki yerel yönetimler üzerinde yönetişimin yerini ve ayrıca Aksaray Belediyesi’nin yürüttüğü faaliyetlerin ve sunduğu hizmetlerin yönetişim ilke ve esaslarına uygunluğunu incelemektir. Bu amaç çerçevesinde cevabı aranacak sorular şunlardır:

- 1) Yönetim ve yönetişim kavramlarının neleri ifade ettikleri ve yönetimden yönetişime geçişin nedenleri nelerdir?
- 2) Türkiye’de yerel yönetimlerle ne kastedildiği, yerel yönetimler ve yönetişim ilişkisinin Türkiye’de yansımaları var mıdır? Varsa ne tür örnekler verilebilir?
- 3) Bir yerel yönetim olarak Aksaray Belediyesi özelinde yönetişim uygulamaları nelerdir?

Aksaray Belediyesi şehrin bulunduğu coğrafya bakımından değerlendirildiğinde, başkent Ankara; büyükşehirler olan Konya ve Kayseri ile yakınlık içerisindedir. Bu şehirlerin yerel yönetimlerinin uyguladıkları yönetişim modelleri ve uygulamaları Aksaray il merkez belediyesi tarafından da sınırları içerisinde uygulanabilir.

Çalışmanın hipotezleri ise şu şekildedir:

¹ <https://www.coe.int/en/web/good-governance/elope> adresinde ELoGE ile ilgili detaylı bilgilere bakılabilir.

H.1: Son yıllarda önem kazanan yönetim kavramının önemli bir uygulama alanı yerel yönetimlerdir.

H.2: Türkiye’de yerel yönetimlerde yönetim uygulamalarının örneklerini göstermek mümkündür.

H3: Aksaray Belediyesi tarafından sunulan hizmetlerin süreçlerinde ve uygulamalarında yönetim merkezli davranışlar mevcuttur.

H4: Aksaray Belediyesi ve şehir STK (Sivil Toplum Kuruluşları) işbirliği içerisinde yönetim faaliyetleri gerçekleştirmektedir.

Çalışmada kullanılan yöntemlerin ve ulaşılması hedeflenen bilgilerin geçerli ve güvenilir olduğu varsayılmaktadır. Çalışmanın örnekleme (Aksaray Belediyesi) ile sınırlıdır. Üzerinde çalışılan başlıklar, seçilen örneklemin 2014-2020 yılları arasında Aksaray Belediyesi tarafından sunulmuş olan hizmet ve uygulamaları ile sınırlı tutulmuştur.

Nitel araştırmanın kullanıldığı ve örnek incelemeye dayalı çalışmada, verilere gerek basılı gerek online kaynaklardan ulaşılarak değerlendirmeler yapılmıştır. Bu araştırmanın sonucunda elde edilen verilerin ve bulguların incelenip değerlendirilmesinde uygulanmış olan yöntemler, örnekleme bağlı olarak değişebileceğinden araştırmada elde edilen bulgular, verilerin elde edildiği örneklem sınırları içerisinde yer almaktadır.

Aksaray Belediyesi ve yerel kaynakların çevrimiçi sayfalarından, literatür taraması yoluyla yayınlanmış bilimsel çalışmalardan, yazılı ve basılı medyanın materyallerinden ve web sayfalarından faydalanılarak erişilebilen bilgiler içerisinden çalışmaya konu olan yönetim esaslı uygulamaların hem Aksaray Belediyesi hem de Türkiye’nin yedi bölgesinden rastgele seçilmiş olan şehir ve ilçelerinden ele aldığımız ve incelediğimiz yerel yönetim faaliyetleri değerlendirilmektedir. Çalışmanın temel araştırma konusu olan Aksaray Belediyesi’nin yönetim faaliyetleri ağırlıklı olarak ele alınmaktadır. Çalışma sonucunda ortaya konmuş bulgular, ortak özelliklere sahip yerel yönetimler için de genelleme yapılabilir niteliktedir.

Çalışmada özellikle kavramsal ve kuramsal arka plandan sonra Türkiye’de yerel yönetimlerde yönetim incelemesi yapılmıştır. Yerel yönetimlerde yönetim incelemesi yapılırken özellikle yerel yönetimlerde yönetim anlayışının esaslarını ortaya koyan Yerel Gündem 21 (Local Agenda 21) yol gösterici olmuştur. Bu bağlamda yerel yönetimlerde yönetimi incelemek için oluşturulan beş parametrede Yerel Gündem 21’den esinlenilmiştir. Yerel Gündem 21, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP-BMKP) tarafından desteklenerek dünyada küresel, hükümetlerarası ve yerel yönetimlerde

yönetişimi oluşturma amacı taşıyan bir organizasyonun ortaya koyduğu iradeyi temsil eden bir bildirgedir.

Yerel yönetimlerde yönetişimin Türkiye’deki uygulamasına önemli bir örnek oluşturmaları için Aksaray Belediyesi’nin yönetim esaslı faaliyetleri incelenmiştir. Burada öncelikli olarak Türkiye’de yerel yönetimlerde yönetim uygulamalarında yer alan parametreler çerçevesinde Aksaray Belediyesi’nin yönetim faaliyetleri incelenmiştir. Sonrasında bu faaliyetlerin ELoGE (European Label of Governance Excellence-Avrupa Yönetişim Mükemmelliği Etiketi, <https://rm.coe.int/1680746d9f> adresinden ulaşılabilir) kriterlerinden yerel yönetimlerle daha fazla ilişkili olan katılımcılık, hesap verebilirlik, şeffaflık, etkililik ve verimlilik ile yerellik kriterlerini ne ölçüde yansıtır yansıtmadığı belirlenmeye çalışılmıştır. ELoGE, dünyada merkezi ve yerel yönetimlerin yönetim faaliyetleri hakkında çalışmalar yapan uluslararası bir kuruluş olarak, dünyanın farklı ülkelerindeki merkezi ve yerel yönetimlerin yönetim özellikleri açısından değerlendirilmesi ve bu yöndeki hizmet, faaliyet ve projeler hakkında çalışmalar yapmaktadır. Avrupa Konseyi çatısı altında devletlerarası (yerel yönetimler üzerinde) yönetim ve demokrasi üzerinde yapılan çalışmaları takip etmekte ve değerlendirmekle sorumlu bir yapıdır.

Çalışma giriş ve sonuç bölümü haricinde üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, kavramsal ve kuramsal çerçeve ile yönetim ve yönetişim kavramına genel bir bakış yapılarak bu kavramlarla ilgili literatür bilgileri sunulmuştur. İkinci bölümde, yerel yönetimler ve yönetişim ilişkileri özellikle Türkiye üzerinden incelenmiştir. Üçüncü bölümde, Türkiye’de bir yerel yönetim örneği olan Aksaray Belediyesi tarafından uygulanan “yönetişim” merkezli hizmetler ve faaliyetler incelenmiştir. Çalışmanın sonuç bölümünde; yönetimden yönetişime geçiş ve Türkiye’de yerel yönetim uygulamaları hakkında tespitler paylaşılmıştır. Ayrıca, Aksaray Belediyesi örneğinde yürütülen yönetim faaliyetlerinin Türkiye’de yerel yönetim uygulama parametrelerini ve ELoGE kriterlerini karşılayıp karşılayamadığına ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuş ve eksikliklere ilişkin öneriler sunulmuştur.

BİRİNCİ BÖLÜM

YÖNETİM VE YÖNETİŞİM: KAVRAMSAL VE KURAMSAL ÇERÇEVE

Bu bölümde, yönetim ve yönetişim kavramlarına genel bir bakış yapılarak kavramsal ve kuramsal çerçevede bilgiler sunulmaktadır. Yönetimin tarihsel sürecine değinildikten sonra yönetim kuramlarına genel bir bakış yapılmaktadır. Bu süreç, klasik okul, neo-klasik okul ve modern okul başlıkları ile açıklanmaktadır. Yönetimden yönetişime geçiş, yönetişim kavramına genel bakış, yönetişimin özellikleri ile ilgili bilgiler verildikten sonra yönetişimin ilkeleri olarak katılımcılık, hesap verebilirlik, şeffaflık, etkililik ve verimlilik ve yerellik konularında bilgiler verilmektedir. Resmî kurumlar, özel sektör ve sivil toplum kuruluşları yönetişimin aktörleri başlığı altında sunulmaktadır. Bölüm sonunda ise hükümetlerarası örgütler ve Avrupa Konseyi konularında bilgiler verilmektedir.

1. Yönetim Kavramına Genel Bakış

İnsanların topluluk halinde yaşamaya başladıkları günden beri içinde bulundukları topluluklarda veya toplumlarda düzen, güven ve refah içinde yaşayabilecekleri, gereksinim duydukları hizmetleri sağlayabilecek bir sistem geliştirme ihtiyaç duymuşlardır. Bu sistem bir kişi, bir grup ya da değişik yollarla yetkilendirilenin topluluklar ya da toplumlar üzerinde söz söyleme ve etkileme yetkisi olarak tanımlanabilen “yönetim” kavramını ortaya çıkarmıştır. Literatüre baktığımız zaman, yönetim kavramı “management” veya “government” kavramının karşılığı olarak kullanılmakta, basit olarak ise “başkalı vasıtasıyla iş görmek” olarak tanımlanmaktadır (Fidan, 2011: 6).

Yönetim kavramı; düşünce ve uygulama anlamlarında, tarih boyu üzerinde düşünülmüş ve ne olduğu konusu hep tartışılmış ve farklı anlamlar kazanmıştır. Günümüzde yönetim kavramının kendisi ve içeriğinin kapsamı hala araştırılmakta ve farklı disiplinlerde tartışılmaktadır. Yönetim, tarihsel süreç içerisinde değerlendirildiğinde öncelikle aileler için geçerli ve gerekli olmuş bir kavramdır. Çünkü ortak ve bir arada yaşama olgusu; iş

birliğini, aile büyüklerinin otoritesine göre davranmayı gerekli kılmıştır. Bu “yönetim” kavramı bazen o topluluk ya da toplumdaki en yaşlı ve gelenekler kültürüne en haiz kişilerce; bazen bir aile ya da seçkin bir grup tarafından; bazen de kendi içlerinden o toplumun düzenini sağlamak ve hizmetlerini yerine getirmek amacıyla yetkilendirilmiş kişiler tarafından kullanılmıştır.

“Yönetim”; iktidar olma, gücü elinde bulundurma ve toplum üzerinde söz sahibi olma konusunda bir üstlük anlamını da içermektedir. Yönetim, aynı zamanda diğer insanlara üstünlük kurarak onlara iş yaptırabilme ya da grupta bulunan insanların davranışlarına etki ederek belirlenmiş amaçlara ulaşılması amacına yönelik istenen ve hedeflenen sonuçlara ulaşılabilir şekilde yönlendirilmesi süreci olarak görülebilir (Ergun, 2004: 3-4).

Yönetim kavramı, farklı bilim alanlarının bakış açılarıyla birbirlerinden farklı olarak ele alınmış ve tanımlanmıştır. Yönetim, sosyoloji alanındaki bilim adamları tarafından sınıf ve statü sistemi olarak tanımlanmaktayken; siyaset bilimcilerine göre ise, devletin yönetimi ve iktidarın örgütlenmesi olarak ifade edilmektedir. Yönetim; amaçlara etkili ve verimli bir şekilde ulaşılabilme için iş birliği ve uyumlu çalışmayı sağlama faaliyetlerinin tamamıdır. Yönetim; hedefe ulaşmak için insan ve mevcut fiziki kaynakları en iyiye ulaştırma, aralarında koordinasyonu sağlama, çevreyle dengeyi oluşturabilme sürecidir. Yönetim aynı zamanda, belirli bir iş birliği ve ilişki içinde bir araya gelmiş olan kişilerin belirlenmiş paydaş hedeflerini gerçekleştirebilmeleri için yapacakları etkinliklerin düzenlenerek yapılandırılması sürecidir. Bu anlamda yönetim, belirli bir amacın gerçekleştirilmesi amacıyla madde ve insan kaynaklarının düzenlenerek kullanılabilme süreçlerinin tamamı olarak açıklanabilir (Parlak ve Sobacı, 2005: 6).

2. Yönetimin Tarihsel Süreci

Toplumun tüm kesimlerini etkileyen, ilgilendiren bir kavram olarak yönetim, tarihsel süreçler içerisinde sürekli olarak değişime uğramaktadır. Yönetim için, kendini güncelleyerek hayata adapte olma özelliğine sahip bir kavram olduğu söylenebilir. Bu anlamda kamu yönetimi kavramı da hep güncellenmiş ve toplumsal hayatın tam merkezinde olmuştur. Patrimonyal yönetimlerden monarşiye, aristokrasiden demokrasiye tüm devlet yönetimi sistemleri içerisinde bir düzen oluşturma ve halkın bu oluşturulan düzen içerisinde yaşamını devam ettirebilmesini sağlamak esas amaç olagelmıştır.

Sokrates’ten Eflatun’a; Konfüçyüs’ten Farabi’ye, Nizam-ül Mülk ’ten, İbn-i Haldun’a; Jean-Jacques Rousseau’dan Woodrow Wilson’a kadar birçok düşünür ve bilim insanı,

kamunun nasıl sevk ve idare edileceği, nasıl yönetileceğine dair fikirler ortaya koymuşlar ve yönetim iradesini ve yetkisini elinde bulunduranlara önerilerde bulunmuşlardır. Her biri kendi döneminin toplumsal yapısına ve yaşayış tarzına uygun formatlarda yönetim önerilerinde bulunmuşlardır. Tüm bu önerilerin genel anlamda değerlendirilmesi yapıldığı zaman, hepsinde vurgulanan ortak noktalardan birisinin yönetim ile halk arasında doğrudan bir ilişki ve iletişim olması gerekliliği olduğu söylenebilir.

Kamunun yönetilmesi ile ilgili olarak tarihsel süreç içerisinde fikir ve öneriler ortaya koyan düşünürler olmuştur. Bu düşünürler ve bilim insanları bazen de yöneticilere danışmanlık ya da idarecilik görevini üstlenmişlerdir. Bu insanlar, birçok yazılı eser ortaya koymuşlar ve yönetim alanına bilgi ve tecrübelerini aktarmaya çalışmışlardır. Bu düşünürlerin ve bilim insanlarının eserleri birçok yeni araştırma ve incelemelere yol göstermiştir. Mesela, Nizam-ül Mülk'ün Siyasetname, İbn- Haldun'un Mukaddime, Farabi'nin El Medinetül Fazıla, Yusuf Has Hacib'in Kutadgu Bilig, Kınalı Alizade'nin Ahlak-ı Alai, Eflatun'un Devlet adlı eserleri buna örnek olarak verilebilir.

Günümüze yakın zamanlarda ise; John Locke, Thomas Hobbes, Charles Montesquieu, Jean-Jacques Rousseau, Woodrow Wilson, Frank J. Goodnow ve Herbert A. Simon gibi birçok düşünür bu alana katkı sunmuşlardır. Kamunun yönetiminin ne olduğunu ve nasıl yapılmasının daha doğru olabileceğinin yol gösterici çalışmalarını insanlığın faydalanabilmesi amacıyla ortaya koymuşlar ve bu konu üzerinde düşünmüşler, eserler üretmişlerdir.

Kamuyu yönetmenin esaslarının neler olduklarını ve nasıl olması gerektiğini bilimsel olarak ele almaya başlayan yaklaşımlar da olmuştur. Bu yaklaşımlar içerisinde en eski ve etkili yönetim öğretimi yapılan kurum olarak Osmanlı Devleti'nde devlet kademesine yönetici yetiştirmek amacıyla kurulmuş ve birçok donanımlı ve başarılı devlet adamının rahle-i tedrisinden geçmiş, eğitim almış olduğu "Enderun" sayılabilir. Avrupa coğrafyasında, Almanya'da Kameral Bilimler Okulu ve Fransa'da Fransız Milli Yönetici Okulu (ENA) bu kurumlardandır.

Amerika'da ise Woodrow Wilson, Frank J. Goodnow, Herbert A. Simon, Frederick W. Taylor, Henri Fayol ve Max Weber gibi bilim insanları üniversitelerde kamu yönetimi alanının bağımsız bir bilimsel disiplin olarak ele alınması gerektiğini savunmuşlardır. Bununla birlikte, kamu yönetimi alanı ile ilgili eğitiminin verilmesi gerektiğini söyleyerek kamu yönetiminin bilimsel olarak değişim ve dönüşüm sürecine

girmesinin, bu alanın yeni ve bilimsel bir alan olarak görülmesinin, alan ile ilgili olarak yeni yönetim teorilerinin ve yaklaşımlarının düşünülmesinin, önemsenmesinin ve incelenmesinin yolunu açmışlardır.

3. Yönetim Kuramlarına Genel Bakış

Yönetim kavramı ve sistemi, ilk zamanlardaki Bilimsel Öncesi Dönemden başlayarak Klasik Dönem (1900-1930), Geleneksel Kamu Yönetimi anlayışından Neo-Klasik Döneme (1930-1960) ve sonrasında yeni kamu yönetimi anlayışına doğru yön değiştirmiştir. 1960'dan günümüze kadar ise yönetim, modern ve post-modern yönetim anlayışının ortaya çıkması ile vatandaşa bakış açısı değişen bir yönetim anlayışı olarak Yeni Kamu İşletmeciliği ve Yeni Kamu Hizmeti gibi tarihsel süreçlerden geçmiştir. Sürekli gelişim ve değişim gösteren yönetim kavramı, yeni birçok bilimsel araştırmanın inceleme ve araştırma konusu olarak var olmaktadır.

3.1. Klasik Okul

Klasik Dönem ya da bilinen adıyla Klasik Okul, bilimsel yaklaşım, yönetim süreci yaklaşımı ve bürokratik yaklaşımlardan oluşmaktadır. Bu dönemin ana çıkış noktası, örgüt içinde etkinliği ve verimliliği esas alan, insana robotluk ve örgüte de açık olmayan sistem olarak bakan bir anlayışta olmasıdır. 1800'lü yılların son zamanlarına dek yönetici konumundaki kişiler, hem etkinlik hem de verimlilik esasıyla çalışabilen devasa işletmelere sahip olmak amacındaydılar. Klasik Okulun, hem verimlilik hem de etkinliği arttıracak ve bilime dayalı yönetim faaliyetlerinin ve uygulamalarının esaslarına dayanan araştırmalar sonucunda ortaya çıktığı söylenebilir. Klasik Okul içerisinde Bilimsel Yönetim ile Frederick W. Taylor, Yönetim Süreci ile Henri Fayol ve Bürokrasi Yaklaşımları ile de Max Weber bulunmaktadır (Özdemirci, 2012: 53).

İlk zamanlar uzmanlar, çalışanları yönetmenin en iyi tek bir şeklinin olduğunu düşünmekteydi. Çünkü tüm örgütler ve yönetsel faaliyetler birbirlerine çok benzemekteydi. Fakat ilerleyen zamanlarda yönetme işinin çok farklı biçimlerde yapılabileceği fikri ileri sürüldü. Bilimsel yönetim akımına göre herhangi bir işin yapılabilmesinin en iyi ve de bir tek yolunun bulunması ve bu yolların tüm üretim süreçlerinde uygulanmasının gerekliliği öne sürülmüştür. Aslında bu görüş, çok hızlı ilerleme içerisinde olan ekonomilerdeki nitelikli çalışan gereksinimlerine cevap bulunabilmesi amacı taşıyan bir bakış açısı olarak görülmüştür (Fişek, 1975: 47).

Bilimsel yönetim anlayışının hâkim olduğu bu devirde, bilimsel yönetim düşüncesinin esaslarını ortaya koyan Frederick W. Taylor, çalışanların daha seri ve süratli çalışmalarını teşvik etmeyi amaçlayarak parça başı ücrete dayalı sistemi ortaya koymuştur ve daha çok iş tasarımı ve işlerin yapılma yolları üzerine yoğunlaşmıştır (Bergeron, 1983: 76). Henri Fayol, Frederick W. Taylor’a benzer bir şekilde yönetimin sistematik hale getirilme sorununu ele almıştır. Henri Fayol’un Frederick W. Taylor’dan farklı görülen en önemli tarafı, yönetimi sadece üretimin süreci içinde değil örgütün genelinde yürütülen bir faaliyet bütünü olarak tanımlamasıdır (George, 1972: 111).

Henri Fayol, bir örgütün yönetilmesinde gerekli olan faaliyetleri ve bunlarla alakalı işlev, ilke ve kuralların açıklamalarını yaparak örgütlerde insanlar arası ilişkilerin önemi üzerine yoğunlaşmış, işletmelerin psiko-sosyal yönünü de ele almıştır. Bir işletmenin muhasebe, güvenlik, finans, teknik, ticari ve yönetim unsurlarını kapsayan işletme faaliyetlerinde izlenilmesi gereken yolları ve süreçleri Henri Fayol ortaya koymuştur (Eren, 1998: 13-14).

Böylelikle yönetim; planlamayı, örgütlemeyi, yürütmeyi, koordinasyonu ve kontrolü kapsayan birer süreçler bütünü olarak görülmüştür. “Bürokratik yapı” temel kavramını ilk defa Bürokrasi Yaklaşımı’nda ifade eden Max Weber ise örgütü tanımlayıcı bir şekilde ve bilimsel bir bakış açısıyla irdlemiştir ve bir bürokratik yapının, akılcılık ve etkinlik merkezli bir bakış açısıyla değerlendirildiğinde ideal bir yapı olabileceğini iddia etmiştir (Bergeron, 1983: 78).

3.2. Neo-Klasik Okul

Önce insan ilkesini temel alan ve örgütü sosyal bir sistem olarak tanımlayan Neo-Klasik Okul, insan ve içerisinde yaşadığı sosyal çevrenin önemi üzerinde durmuşlardır. Klasik dönem yaklaşımlarının insanı bir robot gibi görmesini ve kapalı bir sistem anlayışını eksik ve problemlili görerek eleştirmişlerdir. Bu yönüyle klasik dönemin eksikliklerine ve problemlerine çözüm üretecekleri savıyla ortaya çıkan Neo-Klasikçiler, 1920-1930 yılları arasında Elton Mayo ve Fritz J. Roethlisberger’in sosyoloji alanında ortaya koydukları bilgilerden faydalanarak Western Elektrik Fabrikaları’nda işçi davranışları üzerinde çalışmalar yapmışlardır (Miner, 2006: 59-60).

Elton Mayo ve arkadaşları, yaptıkları bu deneylerin sonuçlarına göre, örgütlerde çalışan insanların birer makine gibi davranmadıkları, kendi aralarında doğal olarak bir örgüt yapılanması oluşturdıkları ve verimliliğin artırılabilmesi için öncelikle çalışanların fiziksel sistemin bir parçası olmalarının yanında duygusal sorunlarının da çözülmesi ve örgütlere

bağılıklarının bu yolla sağlanması gerektiği sonucuna varmışlardır. Bu yaptıkları çalışmalar ve araştırmalardan elde ettikleri bilgilere dayanarak örgütün, canlı ve etkileşimli (sosyal) bir sistemler bütünü olarak düşünülmesi ve değerlendirilmesi gerekmektedir (Busse ve Warner, 2017: 94-99). Bu araştırmalar neticesinde, insanın ve içinde yaşadığı sosyal çevrenin özellikleri ve iç dinamikleri dikkate alınmadan kuralların ve mekanizmaların sistemin etkili ve verimli işleyişini uzun soluklu sağlayamayacağı iddiasında bulunmuşlardır (Busse ve Warner, 2017: 106-108).

İnsanı tatmin etmenin fayda sağlayacağı tezi ile hareket eden Neo-Klasik araştırmacılar sistemin en önemli parçası olarak gördükleri insan ögesinin davranışçı bir yaklaşım bakış açısından “makine” olarak tanımlanmasını eleştirirler. İnsanın bir sistemin sıradan ruhsuz bir parçası değil; duyguları ve ruhu olan ve yaşadığı ortamdan etkilenen bir canlı olduğunu ve yönetim faaliyetleri yapılırken bunun dikkate alınması gerektiğini savunurlar. Burada amaçlanan şey sadece çalışanların sosyalleştirilmesi değil, bizzat örgütün kendisinin daha kolektif bir çalışma ortamı haline getirilmesidir (Barley ve Kunda, 1992: 375).

3.3. Modern Okul

Teknoloji hayatın her alanında olduğu gibi yönetim bilimini de etkilemiştir. Teknolojik gelişmeler, örgütlerin büyümelerine ve gelişmelerine imkân sağlarken; büyüyen ve gelişen örgütlerin yönetimi de artık çok kolay yapılabilir olmaktan çıkmıştır. Modern Okul anlayışındaki araştırmacılara göre, örgüt, bir bütün halinde düşünülmelidir ve çevresindeki şartlarla beraberce hem etkilenen hem de etkileyen açık bir sistem olarak değerlendirilmelidir. Sistem, durumsallık ve bütünsellik (şekillendirme) yaklaşımları bu kuram içinde yer alan başlıca yaklaşımlardır.

Yönetimin ve yapıyı meydana getiren birimlerinin birbirleriyle olan ilişkilerini ve belirli bir birimdeki gelişmenin diğer birimlere olan etkilerini araştıran yaklaşıma sistem yaklaşımı denir. Durumsallık yaklaşımında, yönetim ile organizasyonun değişkenleri arasında var olan ilişkiler araştırılır ve tek bir doğrudan ziyade, içerisinde olunan durumlarla koşullara bağlı bir şekilde birçok doğrunun var olabileceği kabul edilir.

Yönetim ve unsurlarının iç ve dış çevre faktörlerinin etkisi ile farklılık gösterebileceğini, içinde bulunulan koşulların özelliklerine göre değişebileceğini ifade etmektedir. Şekillendirme (bütünsellik) yaklaşımı, yönetim ve unsurlarına dair toplanan bilgilerin analizinin yapılması yerine bu bilgilerin bütüncül (holistik) bir bakış açısı ile sentezinin yapılmasını önermektedir. Bu yaklaşımda çevresel koşullara ilişkin değişkenlerle yönetim

unsurlarının “uyum” içerisinde olmasının gerekliliği anlatılmaktadır.

Yönetim, siyasi ve politik açıdan değerlendirildiğinde merkezi ve yerel olarak ikiye ayrılır. Merkezi yönetim, hükümeti, başkenti temsil ederken; yerel yönetimler, büyükşehir belediyeleri, il, ilçe ve belde belediyeleri, köy ve mahalle muhtarlıklarını içine alan merkezi devlet yapılanmasından başka yönetsel faaliyetler yerine getiren yönetimlerdir. Merkezi ve yerel yönetimler, bütüncül bir bakış açısı ile değerlendirildiğinde yerel yönetimlerin merkezi yönetimle bir üst-ast ya da rakiplik durumları olmadığını belirtmek gerekir.

Yerel yönetimlerin halka yakınlık, yerinden hizmet sunumu, daha sık ve yüz yüze ilişkiler ve iletişim, daha ulaşılabilirlik vb. kriterler açısından halka daha fazla temas eden yapılar olduğu görülmektedir. İster klasik ister modern dönemlerde olsun yerel yönetimlerin, merkezi yönetimlerin otorite (askeri-siyasi güç) yetisine onlar kadar sahip olamasalar bile yukarıda bahsedilen kriterler içerisinde değerlendirildiğinde önemli bir yönetim yapılanması olduğu görülmektedir.

Yönetimlerin içinde bulunduğu dünyayı tanımlama ve açıklama ihtiyacıyla modern yönetim döneminden sonra post-modern yaklaşımlar, daha fazla esnekliğin hızlı karar alabilmenin ve çevreyle olan hızlı uyumun ön plana alındığı ve etkili bir yönetim için bunların sağlanmasının esas olacağı bir anlayış olarak ortaya çıkmıştır.

4. Yönetimden Yönetişime Geçiş

Hayatın olağan akışı içerisinde meydana gelen ve tüm yaşamı etkileyen değişimler, toplumların “yönetim” anlayışını da etkilemiştir. Modern toplumda; siyaset, demokrasi, yaşam kalitesi anlayışındaki gelişmeler yönetim alanındaki değişimleri de mecburi hâle getirmiştir. Kamu yönetiminde geleneksel yaklaşım yerine yeni kamu yaklaşımı, daha sonra yeni kamu yönetimi paradigması ve yönetişime geçiş ve tüm bu süreçlerde devletin hangi rolleri üstleneceğinin tekrar belirlenmesi, bir disiplin olarak kamu yönetimi alanında “paradigma” tartışmalarını ortaya çıkarmıştır (Şaylan, 2000: 14-16).

Yönetime olan bakış açılarındaki değişikliklerin sonuçları olarak, gücün belirli merkezle toplandığı merkeziyetçi yapılardan daha esnek ve yetkiyi paylaşan, kapalı devrelikten şeffaflığa; hantallıktan etkileşim ve işlevsellik esaslı yapıya geçen bir yönetim anlayışı oluşmuştur. Bununla birlikte, vatandaş karar verme süreçlerinin hiçbirine dâhil etmeyen, dışlayan anlayıştan katılımcılığın esas alındığı anlayışın yaygınlaştırılmasına kadar değerli

sayılabilecek anlayış değişimleri ortaya çıkmıştır (Karaman, 2000: 37- 53).

Geçmişte insanlar, içinde yaşadıkları toplumun refah, düzen, güvenlik ve gereksinim duydukları hizmetlerin sağlanmasında söz söyleme yetkisine sahip yöneticilerin “üst” rollerde emreden, yöneten, iktidarda kuralları tek başlarına koymalarını olağan bir durum olarak kabul ederlerdi.

Fakat değişen dünyanın değişen bakış açıları ile insanlar artık bu olağan olarak kabul edilen “yönetim” anlayışının tek taraflı ve yukarıdan bakan emredici ve otoriter bir düzen olduğunu düşünmektedirler. Çünkü insanlar, içinde yaşadıkları toplumun kendileri de bir parçası, hatta en önemli aktörleri oldukları düşüncesiyle “eğer bu toplumda kararlar alınıyorsa ve o kararlar da doğrudan beni etkiliyor ise; o halde bu alınan ya da alınacak olan kararlarda benim söz sahibi olmam, düşünce, talep ve isteklerimi ifade edebilmem gerekir” demektedirler. “Yönetim”den; toplumun olabildiğince çok paydaşlarının katılımının mümkün olduğu, yukarıdan aşağıya hiyerarşik değil; yatay ve heterarşik bir karar alma mekanizması olan “yönetişim” anlayışının gerekliliğini ortaya koymaktadırlar. Yönetişim kavramı ile karar alma ve uygulama gibi yönetim süreçlerinde birçok paydaşın dâhil edildiği ve karşılıklı etkileşimin hiyerarşiyi yok ettiği bir yönetsel etkinlik süreci anlatılmaya çalışılmaktadır (Ökmen, Baştan ve Yılmaz, 2004: 49).

Verimliliğini neredeyse kaybetmiş olan klasik yönetim anlayışındaki yapıların fikir alışverişi yaparak karar almaları yerine kendi bildiklerini yapmaları artık vatandaşın tatmin etmekten uzak kalmıştır. Bunun yerine, birlikte düzenleyelim, birlikte yönetelim, birlikte üretelim diyen toplumsal yapıları (özel sektör, sivil toplum örgütleri vb.- devlet iş birliğini)" kapsadığından dolayı böylesi beklentilere daha cevap verebilir bir yönetim olgusu olarak yönetişim olgusu ortaya çıkmıştır (Kooiman, 1993: 1-3).

Yönetişimi yepyeni bir yönetim modeli olarak tanımlamaktan ziyade var olan geleneksel yönetim yaklaşımlarının aksak ve problemlili yönlerine yeni ve farklı çözümler sunan bir çaba olarak görmek daha gerçekçi bir tanımlama olacaktır (Gündoğan, 2002: 5). Yönetişim, toplumsal ve politik sistemlerdeki olabildiğince çok paydaşın müşterek katılımlarıyla ve ortaya koydukları çabalarla ulaşılabilen sonuçlardan meydana gelen yapıların ve düzenin tanımı olarak görülebilir (Bozkurt, Ergun ve Sezen, 1998: 274).

Yeni bir kamusal yönetim anlayışı olan yönetişim kavramı, devlet aygıtının merkezde olduğu ve tek bir güç olarak teşekkül ettiği bir yönetim yerine; toplumu ve olabildiğince çok paydaşını yönetimin merkezine alan ve yapılabirlik ve paydaşlık esasları üzerine bina

edilen bir sistem olarak karşımıza çıkmaktadır. Yönetişim, basit anlamıyla “başkalarıyla birlikte iş görmek” anlamına gelmektedir (Fidan, 2011: 6).

Yönetişim, farklı çıkar grupları olarak halk, kamu ve özel sektörün beraber hareket etmeleri demektir. Yönetişim aynı zamanda, işlerin bu beraberlik ve birliktelik mantığı çerçevesinde yerine getirilmesini kapsayan bir süreç olarak değerlendirilmektedir (Güneş, 2004: 44). Yönetişim, kamusal yapılar ile özel sektör ve bunun yanında sivil toplum unsurlarının iş birliğinde karar alma mekanizma ve süreçlerine katılım yoluyla mekâna göre küresel, ulusal ve yerel seviyelerde ve alanlarda gerçekleştirilebilmektedir (Karaman, 2000: 37).

Yönetişim kavramı ayrı ayrı ve tek başlarına değil; birlikte ve beraberce hem devletin hem özel sektörün hem de sivil toplum kuruluşlarının bir arada oldukları bir yönetim tarzını ifade etmektedir. Yönetişim kavramı, kamunun hizmetini ve idaresini sağlamakla yetkilendirilmiş devlet aygıtının değişen ve gelişen yeni dünyanın beklentilerine ve ihtiyaçlarına çağa uygun ve modern bir tarzda cevap verebilir hâle gelmesini “kürek çekme yerine, dümen tutarak yol gösterme” rolünü gerçekleştiren bir devlet anlayışına dönüşebilmesini esas alarak ortaya çıkmıştır. Yönetişimde devletin dümen tutması ile anlatılmak istenen şey, organizasyonlar arasında bir stratejik aksiyon ve kamusal faaliyetlerinin etkili öğelerini daha rahat hareket edebilecek bir ortamı hazırlamaktır (Peters-Pierre, 1998: 228).

Devlet büyük işler için küçük; küçük işler içinse çok büyük ve hantal hâle geldiğinden daha etkili ve verimli, cevap verebilirliği yüksek, toplumun kolektif gücünü de içine alacak şekilde kendini yeniden dizayn etmeye mecbur kalmıştır. Devletin yönetsel faaliyetlerdeki yetersizliği ve başarısızlığı, yönetim süreçlerindeki planlama, öngörebilme ve harekete geçebilme sınırlılığına alternatif olarak yönetim modelinin yeni bir reform yoluyla daha esnek ve işbirlikçi bir model olarak öne sürüldüğü söylenebilir (Yüksel, 2000: 149).

Toplumsal taleplere ve beklentilere cevap veremeyen sistemlerin yok olmamaları ya da varlıklarını devam ettirebilmeleri için kendilerini içinde bulundukları zamanın gereklerine göre yeniden şekillendirebilmeleri gerekir. Küreselleşmekte olan dünyada, klasikleşmiş yönetim yapıları ile birlikte eski tip bilgi, mal ve hizmet sunum yöntemleri fonksiyonel olmaktan çıkmış, etkisini kaybetmiş ve geleneksel beklentiler ve talepler farklılaşmıştır (Dinçer ve Yılmaz, 2003: 25).

Dünya genelinde insanların hayatı algılayış ve yaşayış biçimlerinin değişmesi hayatın her alanında olduğu gibi insani ve toplumsal ilişkiler üzerinde de yeni bireysel ve toplumsal ağlar oluşturmakta ve bunun sonucu olarak da yurttaş ve ulus kavramlarının beraberinde çağdaş ve dünya insanı tanımlarının da popüler bir şekilde ortaya çıkmasına neden olmaktadır. 20. yüzyıl boyunca kamu yönetiminin hâkimi olan ast-üst ilişkisi, sert kurallar ve bürokrasi ağırlıklı kamusal yönetim, esneklik ve piyasaya dayalı ekonomiyi önemseyen bir kamu yönetimi düşüncesine doğru evrilmiştir (Bilgiç ve Göksu, 2005: 46).

Çok çeşitli etkileşim ağları ile iletişimde bulunabilen günümüz insanları, tek kimlikli olma kabulünden kendilerini çok kimlikli bireyler olarak düşünür hâle gelmektedirler. Doğal olarak bu düşüncelerle şekillenen yeni algılayış biçimi yönetim alanını da ister istemez etkilemektedir. Kamusal idare alanında 1970’li yılların kamu yönetimi, 1980’lere gelindiğinde “kamu politikası ve yönetimi” olmuş; 90’lı yıllar ve sonrasında da hızla yaşanan değişim süreçlerinin sonucunda yönetişim terimi daha da sık duyulur hale gelmiştir (Dunsire, 1995: 34).

5. Yönetişim Kavramına Genel Bakış

Küreselleşen dünyanın değişen bakış açılarına ve beklentilerine uyum sağlayamayan ve yeteri kadar cevap vermekte eksik kalan yönetim anlayışı, yerini çok yönlü ve çok aktörlü bir anlayışa bırakmaya başlamıştır. Bu zamanlarda, yeni dünya düzeninin tasarlایıcıları tarafından öngörülen ve uygulamaya koyulan yeni dünyaya ve yeni düzene uygun bir yönetim tarzı olarak düşünülen “yönetişim” kavramı ortaya çıkmaya başlamıştır. Küreselleşmeyle birlikte bireylerin her geçen gün artan ihtiyaçları ve talepleri karşısında merkezi otoritenin bu ihtiyaçlara cevap verme kabiliyeti ve hızı yetersiz kalmaktadır (Külünk, 2006: 78).

İlk defa Avrupa’nın kuzeyinde kullanılan “yönetişim” terimi zamanla tüm dünyada kullanılmış ve popüler hale gelmiştir. Kavramın tarihsel geçmişi ise 1500’lü yıllara kadar gitmektedir. 1600’lü yıllarda Fransız hükümeti ile sivil toplumun uzlaştırılması sürecinde tarafların bir araya getirilerek bütünleşme sağlanması amaçlanmıştır. Bu yaklaşımın yönetişim kavram ve anlayışına esin kaynağı olduğu varsayılmaktadır (Yüksel, 2000: 147). Yönetişime dair düşüncelerde genellikle, yönetişim kavramının yönetimden daha geniş bir alan olduğuna yönelik yaygın bir kabul ve algı bulunmaktadır. Geleneksel anlayış ve düzenin değişmekte olan bir durumu ya da bu durum aracılığıyla toplumların yönetildiği, yönetimin yeni bir süreci olarak değerlendirilmektedir (Stoker, 1998: 17-28).

Günümüz dünyasında ise; Latin Amerika ülkelerinde 1980’li yıllarda başlayan demokrasinin olgunlaştırılıp yerleştirilmesi süreçlerinin 1990 ve sonrasında Afrika kıtasındaki ülkeleri de etkilemeye başlamasıyla yönetim daha bilinir olmuştur. Bu zamanlardaki neoliberal teorisyenler, daha politik ve yapıcı bir anlayışla yönetim kavramı üzerinde yoğunlaşmışlardır (Yüksel, 2000: 153). Dünya Bankası öncülüğünde Afrika kıtasındaki ülkeler hedeflenerek kullanılan yönetim kavramı, sadece bu ülkelerin iç kamu yönetimini kapsayan bir şey değil; daha ötesine yönelik bir kavram olarak kullanılmaktadır (Şaylan, 2000: 20).

Bu yeni kavramın hâkim olmaya başladığı ortamda, tüm dünyada; politikanın giderek karmaşıklaşması ve ülkelerin birbirlerine olan karşılıklı bağımlılıklarının artmasıyla birlikte geniş perspektif ve bilgi ihtiyacı ortaya çıkmıştır. Bilgi toplumunun artan gereksinimlerini karşılayabilmek ve daha ileri bir bilgi yönetimini sağlayabilmek adına, vatandaşların politika oluşturulma süreçlerine katılmalarını sağlayarak fikirlerini ifade edebilmek ve beklentilerine cevap verebilecek mekanizmalarını oluşturabilmek gerekli hale gelmiştir. Bu anlamda şeffaflığın ve hesap verebilirliğin sağlandığı; farklı çıkar gruplarının beklentilerine cevap verebilecek geniş katılımlı bir oluşumun sağlanması esas alınmıştır (Maliye Bakanlığı, 2003: 34).

“Yönetişim” kavramı, TDK sözlüğünde, özel sektör ve resmi kurum ve kuruluşlarda ekonomik ve politik gücün (otoritenin) paylaşımı olarak açıklanmaktadır. Yönetişim süreçlerinde paydaş olarak rol alan aktörler; devletle temsil edilen resmi kurum, kuruluş ve yapılar, özel sektörün temsilcileri ve sivil toplum örgütlenmeleridir ve tüm bu aktörler kendilerine mahsus rollere sahiptir. Yönetim kavramından farklı olarak, yönetişimde ast-üst ilişkisi yerine karşılıklı etkileşimin öncelendiği heterarşik bir düzen mevcuttur. Bu heterarşik yapıda kişiler, kurumlar ve örgütler arasında seviye ve kademe farkı olmaksızın karşılıklı fikir alışverişi esas olarak kabul edilir ve bu kabule göre davranılır (Yüksel, 2000: 146).

Yönetişim kavramı, kısaca daha iyi yönetebilmeyi gerçekleştirebilmek adına yönetimin yeni bir bakış açısı ile kurgulanması (Stoker, 1998: 18) olarak tanımlanmaktadır. Bu yeni kurgulanma sürecinde yönetim anlayışının yanında kurgulanmasının ve yapılanmasının da yeni bakış açısına uygun bir şekilde yeniden tasarlanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

Bir diğer tanımlamada yönetim, tek taraflı olan klasik yönetsel yapılar ve yapılanmalar yerine daha fazla aktörlerin yönetsel mekanizmada rol alabildikleri ve süreçlere dâhil

olabildikleri, karşılıklı etkileşim ve iletişim süreçlerinin işletilerek (kamu-özel sektör-STK) içerisinde halkın katılımının sağlandığı yerinden yönetim faaliyetlerinin bütünü (Palabıyık, 2003: 227) olarak açıklanmaktadır.

Bu yönüyle değerlendirildiğinde, yönetim kavramı tek bir otoritenin olmadığı daha kapsayıcı ve çoğulcu yeni bir yönetim anlayışı olarak açıklanabilir. Toplumun paydaşları olan ve alınan kararlardan olumlu ya da olumsuz etkilenen tüm tarafların politika belirleme sürecinde aktif katılımlarının ve söz haklarının olabildiğince yüksek olduğu kabul edilen bu yeni anlayış daha demokratik ve daha geniş kabulün oluşabileceği bir toplum yönetim düzeninin ortaya çıkmasını sağlamaktadır. Toplumun kollektif gücünün politikaların belirlenmesi ve uygulanması sürecine dâhil edilmesi, alınan kararların çok yönlü bir bakış açısı ile oluşturulması ve düşüncelerin temsil edilmesi yönüyle değerlidir. Bu çerçevede yönetim, halkı pasiflikten kurtararak karar alma mekanizmalarına katılabilme; fikirlerini, beklentilerini ve eleştirilerini yönetime iletebilme, hesap sorabilme ve takip edebilme imkânı sağlayan bir sistemdir. Dahası, halkı karar alma mekanizmasında etkin rol alan paydaş aktör, -aktif bir vatandaş- haline getiren yeni bir yönetsel faaliyet sistemi olarak tanımlanabilir (Çukurçayır, 2003: 50).

Örneğin, bu yeni yaklaşım ile Türkiye'deki değişen ve dönüşen toplumsal yapının taleplerine cevap verebilen ve de birey, toplum, siyaset-politika ve toplumun kendisini yeniden tanımlayan bir zihniyet devrimini gerçekleştirebilir. Modern düşünce sisteminin gereği olarak idari yapı kendisini yeni dünyanın kabullerine tekrar uyarlamak mecburiyetindedir. Topluma ve toplumsal aktörlere olan kapalılığı, bireylerin sisteme yabancılaşması sorununu ortaya çıkardığından, demokratik toplumların temeli olan halkı esas alan meşruiyet de ortadan kalkmaktadır (Çukurçayır, 2003: 269).

Toplumun kendisini etkileyecek konularda kendi faydasına olabileceği görüşlerinin idareciler ve yöneticiler tarafından dikkate alınarak değerlendirilmesi hem halk hem de yöneticiler açısından çift taraflı ve karşılıklı olumlu sonuçlar ortaya çıkarabilir. Böylelikle halkın kendisinin “saygıdeğer, görüşlerine değer verilen “ kesimler olarak görülmesi ile yönetime olan bakış açısı da olumlu olarak yansıyabilir. Bu yeni anlayışla, üzerinde uzlaşılan hedefler doğrultusunda iş birliğine ve ortak kabule önem vererek yönetim unsurlarını sürece dâhil edecek olan alışlagelmiş liderlik kabulünden farklı olan yeni bir liderlik duruşuna gereksinim olduğu belirtilmektedir (Osborne ve Gaebler, 1992: 1-2).

Yönetişimin bir paydaşı olarak kendisinin kabul gördüğü bir sistemin parçası olmak ve

alınan kararlarda pay sahibi olduğu düşüncesi halkın memnuniyet ve aidiyet duygularını ortaya çıkarmaktadır. Avrupa'daki birçok ülkenin yönetim ile ilgili hem merkezi hem de yerel yönetimleri teşvik etmekte olduğu ve bu yönetim kavramının uygulama ve hizmetlere yani pratiğe dönüştürülebilmesi amacıyla önemle üzerinde durduğu bilinmektedir. Bu yönüyle her yıl bu ülkelerdeki yerel yönetimlerinin maddi ve teknik olarak desteklenmelerine devam edilmektedir.

Şöyle ki; Avrupa konseyi çatısı altında devletlerarası (yerel yönetimler üzerinde) yönetim ve demokrasi üzerinde yapılan çalışmaları takip etmek ve değerlendirmekle sorumlu bir yapılanma ELoGE, (European Label of Governance Excellence, Avrupa Yönetişim Mükemmelliği Etiket) esasları çerçevesinde yapılandırılarak hayata geçirilmiştir. Bu anlamda çalışmanın esas noktası olan yönetim kavramı ve yerel yönetimler ile olan ilişkilerini ele alacağımız noktalarda ELoGE merkezli bir bakış açısıyla analizler ve değerlendirilmeler yapılması düşünülmektedir. ELoGE ile bundan sonra Avrupa Konseyi'nin "yönetişim" yapılanması temsil edilecektir.

ELoGE, iyi ve demokratik yönetişimin ne olduğu, nasıl yapılması ve uygulanması gerektiği, hangi kriterlere göre² değerlendirilme yapılacağı gibi yönetişimin temel esaslarının çerçevesini belirleyen bir yapılanma olarak çalışmaktadır. Dünyada merkezi ve yerel yönetimlerin yönetim faaliyetleri hakkında çalışmalar yapan uluslararası bir kuruluş olarak, dünyanın farklı ülkelerindeki merkezi ve yerel yönetimlerin yönetim özellikleri açısından değerlendirilmesi ve bu yöndeki hizmet, faaliyet ve projeler hakkında çalışmalar yürütmektedir.

Birçok ülkeden yerel yönetimlerin yönetim esaslı hizmet ve faaliyetine destek ve teşvik sağlayan kurum, kuruluş ve örgütler ile temas halinde olan ELoGE, Avrupa merkezli yönetim yapılanmasını dünya geneline yayma gayretindedir. Yerel ve bölgesel demokrasinin güçlendirilmesini ve yaygınlaştırılmasını amaçlamakta olan yapı, dünyanın farklı bölgelerinde yönetim ve demokrasi esaslı projeler yürütmektedir. Yerel yönetimlerin işbirliği ve eşgüdümelerini sağlayabilmek amacıyla çalışma grupları, seminerler, mini zirveler ve geniş katılımlı uluslararası toplantılar düzenlemektedir.

ELoGE, iyi yönetim ve güçlü demokrasiyi tesis edebilmek amacıyla kriterler belirlemiştir. Yönetişim nedir? sorusuna detaylı cevaplar ve etraflı bilgiler sunmaktadır.

² <https://www.coe.int/en/web/good-governance/12-principles> adresinde Avrupa Konseyi tarafından belirlenmiş olan yönetim kriterlerine bakılabilir. Bu kriterlerden, katılımcılık, hesap verebilirlik, etkililik ve verimlilik, şeffaflık ve yerellik olarak bu çalışmada incelenmektedir.

Yerel ve bölgesel demokrasinin sağlanabilmesi amacıyla standartlar geliştiren yapı, konu ile ilgilenen uzmanlara birlikte çalışabilme fırsatı sunmaktadır. Demokrasi ve iyi yönetişimin standartlarını ve çerçevelerini belirlemiş olan komite (yapı) bu çalışmada da kullanılacak olan inceleme ve değerlendirme ölçütlerinin bulunduğu birçok uygulama sunmaktadır. Bunlar arasında demokratik katılım, iyi yönetim, insan kaynakları ve liderlik gibi üst başlıklar altında birçok ilgili alt başlıkta inceleme ve değerlendirme standartları ve ölçütleri, broşürleri bulunmaktadır. Detaylı bilgiler için bkz. : (<https://www.coe.int/en/web/good-governance/toolkits>).

Yönetişim üzerine yaptığı vurgu ile ön plana çıkan komisyonun çalışmalarından ve projelerinden elde edilen ve literatürün sağladığı bilgilerin de kullanıldığı yönetişimin açıklamalarını etraflıca yaparak yönetişimin özellikleri nelerdir, yönetişimi önemli ve özel hatta değerli kılan şey/ler nelerdir, niçin bu kadar üzerinde durulan ve popüler olmuş bir kavramdır bu yönetişim? sorularına, yönetişimin özellikleri bölümünde cevaplar verilmeye çalışılmaktadır.

6. Yönetişimin Özellikleri

Bir arada yaşayan insan topluluklarının düzen, refah, güvenlik ve gereksinim duydukları hizmetlerin sağlanabilmesi amacıyla değişik formlarda bir sistem kurdukları ve bu sisteme de “yönetim” adını verdiklerini belirtmiştik. Yönetim (government) kavramı, kaynakların planlanarak, yöneltilerek ve kontrol edilerek yetkilendirilmiş kimseler aracılığıyla etkin ve verimli bir şekilde amaçlara ulaşmak için kullanılması işi olarak tanımlanabilir (Özülke, 2015: 2). Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere yönetimde yöneten ve yönetilen olarak iki taraf mevcuttur.

Yönetişim (governance) kavramında ise taraflardan birisinin diğerini yönetmesinden ziyade karşılıklı bir etkileşimin varlığından bahsedilir. Bir karşılıklılık esası göz önünde bulundurulmaktadır. Bu etkileşimde bir ilişkiler bütünü vardır ve “birlikte yönetme” anlamı taşır. Yönetişim, katılımcı, sorumlu, şeffaf, hesap verebilir, tutarlı ve adil, birbirlerinin hakkını gözeten ve saygı duyan, yetkileri paylaşan karşılıklı etkileşim içinde gerçekleştirilen bir yönetim faaliyetini vurgular (Özülke, 2015: 2).

Klasik yönetim uygulamalarının yetersiz kaldığı modern dünya anlayışında, kamu hizmetlerinin daha etkili bir şekilde sunulması, kaynakların daha verimli bir şekilde kullanılması, toplumun kendisini etkileyen kararlarda söz sahibi olması, istek, talep ve beklentilerinin dikkate alınarak buna göre politikaların belirlenmesi ve uygulanması

beklenmektedir. Tek başına yukarıdan aşağıya değil; toplumun olabildiğince çok katmanlarının temsil edilebileceği, daha demokratik ve temsil edilebilir bir şekilde, birlikte, beraberce karar alma mekanizmasının oluşturulması “yönetişim” (governance) kavramının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Klasik yönetim anlayışından farklı bir şekilde tek bir karar alıcının olduğu bir anlayış yerine çok taraflı ve paydaşlı (hem resmî, hem özel sektör hem de STK’nın var olduğu) birlikte yönetme ve kararlaştırma mekanizmalarının oluşturulduğu bir yönetsel faaliyet oluşumu olarak açıklanabilir (Tekeli, 1999: 248).

Yönetişimin önemli olarak görülen unsurları arasında en göze çarpan özelliklerden birisi de hiç şüphesiz halkın karar mekanizmalarında bulunmalarının sağlanabilmesidir. Bu yönüyle yetkilerin devrinden ziyade paydaş aktör olarak yetkilerin halkla paylaşılması ve karşılıklı etkileşimin gerçekleştirilmesi esas alınmaktadır. Yönetime dâhil olabilme fırsat ve imkânı tanıyan, politikaların oluşturulmasında, hizmetlerin ve faaliyetlerin sunumunda ve uygulamalarında toplumsal yapıların katılımını özendiren ve önceleyen; karşılıklı etkileşim ve iletişime vurgu yapan yönetim, sosyal aktörlerin karşılıklı bağımsızlıklarına önem verir ve amaçlara ulaşılması sürecinde hizmet kalitesini artırabilmek amacıyla işbirliğini ve güç birliğini esas alır (Klijn, 2012: 6).

Alınan kararlar ve uygulamalardan bizzat etkilenen halkın, ekonomik yönüyle özel sektör; sosyal yönüyle STK veya bizzat halk temsilcileri aracılığı ile yöneticilere karar alma sürecine dâhil olarak istek, talep düşünce, beklenti ve eleştirilerini ilk ağızdan iletebilmeleri yönüyle yönetişimin halk nezdinde de kabulü sağlanmaktadır. Alınan kararların ve uygulamaların etkilediği sosyal kesimlere karşı hesap verme gerekliliği vardır. “Tek başına” değil; “birlikte” denmesi daha akılcı ve çözümleyici olacaktır. Bu da şeffaflığın ortaya konmasını dolayısıyla yöneticilerin yaptıkları tüm faaliyetlerde bir dış göz tarafından denetlendiğini, takip edildiğini, gerektiğinde neden ve niçin sorularına muhatap olacağı bilinci ile hareket etmelerini sağlar. Çünkü şeffaf bir yönetim, demokrasinin sağlıklı bir şekilde işlediği, temel hak ve hürriyetlerin baskı altında olmadığı, yönetimin yanlışlarının ve eksiklerinin açık ve serbest bir şekilde dile getirilebildiği bir yönetim sistemidir (Aydın, 2008: 233).

Günümüz dünyasında insanların yönetimlerden beklenti ve talepleri artmış durumdadır. Bu talep ve beklentilerin karşılanması hem işgücü hem de kamusal maliyet gerektirmektedir. Toplumun ihtiyaç ve beklentilerine cevap verebilmek için yöneticilerin hem işgücünü yani personelleri hem de kamusal mali kaynakları en etkili ve verimli bir şekilde kullanmaları

gerekmektedir. Bu yönüyle yapılacak faaliyetler hem en gerekli ve acil hem de optimum faydayı sağlayacak şekilde önceliklerine göre planlanarak uygulanmalı ve gerekli işgücü ile mali kaynaklar en tasarruflu ve etkili şekilde kullanılmalıdır. Böylelikle etkili ve verimli bir hizmet sunma yolu tercih edilerek ihtiyaçlar ve kaynaklar arasında uyumlu bir denge gözetilmiş olacaktır.

Yönetişimin en göze çarpan özellikleri olarak vatandaş katılımı yoluyla yönetime dâhil edebilmesi, yöneticilerin hesap verebilir durumda olmaları, eşitliği ve adilliği ön planda tutarak tüm toplumsal kesimlerin karar alma mekanizmalarında temsil edilebilir olmaları sayılabilir. Bunun yanında; şeffaf ve açık bir yönetim anlayışını ortaya koyabilmesi, etkililik ve verimlilik noktasında daha ileri düzeyde hizmet ve faaliyet sunulabilme imkânını sağlaması da önemli bir noktadır. Son olarak da yönetişimin özellikleri olarak yerellik veya yerindelik anlayışının güçlendirilmesi sayesinde karar mekanizmasında rol alan tüm paydaşların sorumluluk ve yükümlülüklerinin belirlendiği bir çerçeve oluşturulması ifade edilebilir.

7. Yönetişimin İlkeleri

Geleneksel kamu yönetimi anlayışının yetersiz yönlerine yapılan eleştiriler sonucunda “birlikte yönetim” anlamına gelen “yönetişim” kavramı ortaya çıkmıştır. Yeni dünya anlayışının birlikte ve etkileşimli yönetim sistemi olan bu idare şekli kendi içerisinde belirlenmiş bazı önemli ve birbiriyle bütünleşik ilkelere göre uygulanmaktadır. Bu ilkeler modern toplum anlayışının yönetim sistemine yansması sonucu ortaya çıkan unsurlardır.

Kamu yönetiminde yansız olunmalı ve tüm gruplara eşit davranılmalıdır. Daha planlar yapılırken bu durum dikkate alınmalı ve ona göre hareket edilmelidir. Uygulamalarda yasal bir tartışmanın başlamaması ve meşruiyet krizi yaşanmaması için yönetime katılım ve yönetimi etkileme şansı tüm yurttaşlara eşit olarak verilmeli, böylece planlamanın daha demokratik, her yönüyle açık ve şeffaf olması sağlanmalıdır (Çukurçayır, 2002: 118-119).

Yönetsel faaliyetlerin gerçekleştirilmesi süreçlerinin yerelden başlayarak devletler ve küresel boyutlarda olduğu söylenebilir. Bu anlamda yönetişimin farklı boyutlarının da bulunduğunu belirtmek gerekir. Bir yönetsel faaliyetin yönetim esaslarına dayandırılarak gerçekleştirilebilmesi, farklı boyutlarda olabilmektedir. Bu noktada da yönetişim kavramının sistemsel, siyasal ve yönetsel olmak üzere üç boyutundan söz etmek mümkündür (Ökmen vd., 2004: 41).

Yönetişim kavramı sistemsal boyutuyla, resmî ve hukuksal süreçler sonrasında oluşan hükümetten çok daha geniş bir yapıyı öngörmektedir. Siyasal anlamda yönetim, vatandaşların azami seviyede katılımının sağlandığı ve temsili demokrasiden aktif katılımlı bir demokrasiyi temsil etmektedir. Yönetişimin yönetsel boyutu ise, kamu hizmetlerinin sunumunda şeffaflığı, hesap verebilirliği, etkililiği ve verimliliği kapsayan bir yönetsel sistem olarak ifade edilmektedir (IULA-EMME, 2000: 6).

Bu ilkeler, modern ve gelişmiş toplumların yönetiminde; demokratik çoğulculuğun ve temsiliyetin etkin olarak gerçekleşmesine ve alınan kararlar ile kararlaştırılan politikaların uygulanması sürecinde toplumun, resmî kurumlarla birlikte STK ve özel sektör marifetiyle söz sahibi olmalarına ve katılımına imkân tanımaktadır. Bu konuda, uluslararası düzeyde bazı düzenlemelerden söz edilebilir. Halkın hak ve taleplerine ilişkin bazı ilke ve arayışların, uluslararası düzeydeki belge ve sözleşmelerde yer aldığı görülmektedir (Ökmen, 2003: 47).

Yönetişim anlayışında, yetkili kişilerin, hukuka uygun karar almaları ve uygulamaları sonucunda hesap verebilmeleri, katılımcı paydaşların adil ve eşit bir şekilde temsiliyetinin sağlanabilmesi hedeflenmektedir. Yönetişim ilkelerinin özünde de karar alma ve uygulama süreçlerine azami katılım sağlanarak bu süreçlerin tüm aşamalarının açık ve şeffaf bir şekilde gerçekleştirilmesi, yapılacak hizmetler hakkında toplumun takip ve denetimi yoluyla bilgi sahibi olmasına imkân sağlanması amaçlanmaktadır.

7.1. Katılımcılık

Yönetişim, esasen toplumun bütün insanların “katılımını” gerektirir. Toplumlara etkileyen siyasî, ekonomik, sosyal ve kültürel kararlar alınırken, politikalar belirlenirken ve uygulanırken, resmî kurum ve yöneticilerin tek başlarına değil; birlikte, etkileşim ve rol paylaşımı içinde olmalarını gerektirir. Toplumsal kesimleri ilgilendiren konular hakkında ilgili tarafların istek, talep ve düşüncelerini iletebilecekleri bir mekanizma ve ortam oluşturmaları hem idare hem de ilgili kişi ve topluluklar açısından fayda ve kolaylık sağlar. Katılım, karar verme sürecinde etkilenen ve ilgilenen herkesin tüm tarafların aktif katılımı anlamına gelir (Shikha, Aktan, 2017: 36).

Bu yolla, karşılıklı olarak fikir alışverişi yapılarak ve uygulanacak politikalar tartışılarak hem olgunlaşması sağlanır hem de uygulamalardan kaynaklanacak olası olumsuz etkiler gerçekleşmeden engellenmiş olur. Katılım, bireylerin yaşamını etkileyen plan ve programlar ile idari yapılar seviyesinde kararlaştırma süreçlerinde halkın birey olarak dâhil

olabilmeleri ya da planlamalar yapılırken kamunun esas ve yönetimin ana paydaşı olarak kendileriyle iş birliğine gidilmesi olarak ifade edilebilir (Bilgin ve Göregenli, 2002: 53).

Katılımcılık ilkesi, projelerin kararlaştırılması sürecinden başlayarak hazırlanma aşamasından uygulama ve izlenmesine kadar olan aşamaların tamamında toplumsal kesimlerin dâhil olabilmelerini ifade etmektedir. Resmi idarenin kararlarının katılımcılık merkezli olması, alınan kararların uygulanma olasılığını ve toplumsal kabulünün gerçekleşmesini artırır (TESEV, 2008: 19).

Katılımcı bir yönetim anlayışında, toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik paydaşları karar alma süreçlerine aktif olarak katılım sağlama imkânına kavuşurlar ve kendilerini ilgilendiren konularda görüş belirterek politikalara yön verme ve etkileme olanağı bulurlar. Bu hem özel sektör hem konusunda uzman kişiler hem de toplumun farklı kesimlerini temsil yeterliliğine sahip sivil toplum kuruluşları yoluyla idare ve karar alma süreçlerinde temsil edilmesi yoluyla gerçekleşir. Katılımcılık, söz sahibi olma, paydaşlık ve temsiliyet imkânı sağlayarak idare ile birlikte karar alma, birlikte yönetme ve etkileşim içerisinde politikalar oluşturma yolunu açar. Yaşadığı beldeye sahip çıkan bir halk ve sorunlarına sahip çıkabilen yönetim olmadığı sürece, demokratik etkin ve verimli bir yerel yönetimin varlığından söz etmek mümkün değildir (Başaran, 2007: 48).

Bireylerin toplumda sahip oldukları güç ve statü düzeyine göre üç farklı katılım şekline söz edilebilir. Birincisi, yönetim yapılanmasının en alt düzeyinde katılımın hiç gerçekleşmediği seviyedir. Bu aşamada halkın nabızı tutularak, manipülasyon ve terapi amaçlarına yönelik bazı girişimlerde bulunulur. İkincisi bilgilendirme ve rahatlatma düzeylerini kapsayan temsili katılım seviyesidir. Bu aşamada vatandaşların karar alma sürecine müdahale etme yetkisi bulunmamaktadır (Çelik, 2013: 220).

Ancak vatandaşları rahatlatma, fikirlerini belirtmeye davet etme, onların düşüncelerini sorma ve bilgilendirme yapma gibi konularını içermektedir. Üçüncüsü ise, karar verici kurumlar ve yetkililer ile birebir ve direkt olarak yüz yüze muhatap olma, güç paylaşımı ve doğrudan müdahale ve denetleme imkânı ve fırsatı sağlayan aktif katılım olarak ifade edilen aşamadır. Katılım bu anlamda pazarlık yapabilme ve gücü paylaşma imkânı sunar (Bilgin ve Göregenli, 2002: 60-61).

Yönetişim açısından katılımcılık ilkesinin vatandaşların siyasal karar alma ve yönetme süreçlerine dâhil olma yolları: bilgiye erişim, iletişim ve sosyal diyalog, müzakere ve aktif olarak katılım sağlamadır. Bu katılımcılık ilkeleri yoluyla devlet yani yönetsel gücü elinde

bulunduran iktidar ile vatandaş arasında dikey değil aksine yatay ve karşılıklı bir iletişim gerçekleşir. Bilgiye erişim uygulamasında yönetsel güç olan taraf yani yetkilendirilmiş idare kamu ile ilgili hizmet ve faaliyetleri hakkında halka yani kamuya bilgi sunar. Bu bilgi sunma süreci idare tarafından halkın kolayca bilgilere ulaşabileceği bir şekilde gerçekleşmelidir. Burada söz konusu olan bilgilerin, eksiksiz, ulaşılabilirliği yüksek, tarafsız ve güvenilir olması esastır (Caddy ve Vergez, 2001: 11).

İletişim ve sosyal diyalog uygulamasında ise idare ile vatandaşın sürekli ve engelsiz bir iletişim içerisinde olabilmesi anlamını taşır. Bu anlamda yetkilendirilmiş idareye vatandaşların, katılımını teşvik edecek ve fikir, istek, talep ve beklentilerini açıkça ifade edebilecekleri referandum, halk oylaması gibi etkinliklerin uygulanmasına önem verilmektedir. Müzakere, idare tarafından kararların alım sürecinden uygulamaların sonlandırılmasına kadar olan tüm aşamaları da kapsayacak şekilde vatandaş ile birlikte karşılıklı olarak bilgi ve fikir alışveriş süreci anlamına gelir. Bir yönüyle yetkiyi elinde bulunduran idare vatandaşın tercih ve düşüncesini alarak kararlar alır ve uygulamalarda bulunur. Bu süreçte vatandaşlardan alınan geri bildirimler önemlidir. Bu danışmanın gerçekleştiği süreçte devlet sürecin yöneticisi olarak müzakere edilecek kurulları belirler, vatandaş da sürece görüşlerini ileterek katılım sağlar (Kösekaya, 2003: 35).

Aktif olarak katılım, vatandaş ile idarenin bir tür ortaklığı gibi düşünülebilir. Yani vatandaşların kendilerine ve yaşadıkları çevreye dair idarenin kamusal tasarruflarına katkı sunma yetisini kullanabilmesidir. Bu süreç, müzakereden daha kapsamlı ve daha aktif bir vatandaşlık rolünü içermektedir. Vatandaşların karar alma mekanizmasının etkin bir tarafı olarak masadaki yerini alması anlamına gelir. Aktif katılım, birbiri ile iç içe geçmiş, karar alma mekanizma ve süreçlerinde vatandaşın dâhil olması; doğru ve güvenilir bilgi akışı sunulması ve vatandaşların eşit katılımlarında rollerinin açıkça belirtilmesidir. İyi bir yönetim, vatandaşlık anlayışının “yalnızca hak talep edici vatandaş” anlayışı yerine, kendine ödev ve sorumluluklar yüklenen bir “aktif vatandaşlık” kavramına vurgu yapmaktadır. İyi bir yönetim kavramı içerisinde vatandaş yönetilen değil, politik karar alma sürecinde aktif ve temel karar alıcılar konumundadırlar (Çukurçayır ve Sipahi: 2003: 35-66).

Aktif vatandaşlık kavramını esas alan bu anlayışa göre, vatandaşların tüm karar alma mekanizmalarına katılımının sağlanması gereklidir. Böylece vatandaşlar, kendilerini ilgilendiren problemleri ve ihtiyaçları belirleyerek bunları hem birbirleri ile hem de

yöneticiler ile istişare ederler ve çözüm yolları bulabilirler (Önder ve Ayhan, 2017: 45).

7.2. Hesap Verebilirlik

Hesap verebilirlik ilkesi, yöneticilerin halka dair aldığı ve uyguladığı kararlar ile politikaların hem kararlaştırma hem de uygulama süreçlerinde sonuçlarını da kapsayacak şekilde halka karşı hesap verme gerekliliğini ifade etmektedir. Hesap verebilirlik ilkesi ile anlatılmak istenen şey, kamusal kaynakların ne şekilde bütçelendiği, nasıl kullanıldığı ve rapor haline getirildiği noktasında resmi yetkililerin sorumlu olarak gereken durumlarda hesap verebilmeleridir (TESEV, 2008: 19).

Hesap verme sorumluluğu üç ana başlıkla açıklanabilir. İlki, dışa yani başka bir otoriteye olan hesap verme; ikicisi, sosyal karşılık ve etkileşimin olduğu bir tarafın cevaplama ve düzeltme talep etmesi ile diğer tarafın buna karşılık verebilmesidir. Üçüncü başlık ise; üst yani otoritenin astları üzerindeki haklarını kabul etmektir (Balcı, 2003: 116).

Kamusal anlamda hesap verebilme sorumluluğunun temel çıkış noktaları olarak halk tarafından verilen siyasal, mali vb. yetkilerin idare tarafından yanlış ve kötüye kullanımının kontrol edilebilmesi, kamu kaynaklarının hukuka ve toplumsal değerlere uygun olarak kullanılabilmesinin sağlanması ve sürekli bilgilendirme imkânının gerçekleşmesidir. Kamusal yönetimde; hukuksal, idari, mali ve siyasal sorumluluk ve yükümlülükler vardır. İktidara gelen ve yetkiyi kullanma salâhiyetine sahip olan yöneticiler bu yetkileri kendi saltanatları için değil; halk adına halka hizmet etmek için kullanmak zorundadırlar. Bu yetkileri kullanırken yukarıda bahsedilen siyasal, idarî, hukuki ve mali yönden hesap verme sorumlulukları vardır (<https://www.europarl.europa.eu>).

İktidarda olanlar siyasal ve idarî olarak halka hesap vermek zorundadırlar. Siyasal ve idarî hesap verme sorumluluğu, halkın oyları ile seçilen iktidarın ve o iktidar tarafından göreve getirilmiş olan idarecilerin görev süresi boyunca halkın istek ve taleplerine yeterince cevap verebildiklerinin-veremediklerinin ve yaptıkları ya da yapmadıkları, yapamadıkları hizmetlerin halk tarafından takdir veya muhalefet edildiğinin değerlendirilmesidir. Bu, halkın ya iktidarlara yeniden yetkilendirdiği ya da beğenilmeyerek yetkilerinin elinden alındığı demokratik yollarla yönetime katılma ve söz söyleme yeterliliğini kullanabildikleri seçimlerdir. Halk seçimler yoluyla iktidarın siyasal olarak hesap verebilir bir noktada olmasını sağlayan konumdadır.

Mali yönden ise; tasarruflarına bırakılan halkın vergileri ile oluşturulmuş dev bütçeleri ve kaynakları kullanma yetkileri sınırsız değildir. Halkın parasını ve halkın onlara kullanma yetkisi verdiği idareyi kendi emel ve isteklerine göre kendi kafalarına göre pervasızca kullanma hakları yoktur. Yapılan tüm faaliyetlerin gerek muhalefet gerekse halkın kendisi tarafından sürekli gözetlendiğini bilerek; kararlar alırken ve uygulamalar yapılırken sonuçlarının mutlaka hukuksal olarak hesap verebilir bir noktada olması gerektiği anlatılmaktadır. Yapılan her şeyin hukuka uygun olmasını ve hukuk çerçevesinde gerçekleşmesini sağlamanın karşılığı hukuksal olarak hesap vermedir. İdareciler yaptıkları faaliyetler neticesinde hukuk önünde hesap vermek zorunda olduklarını bilmelidirler.

Yöneticiler ve idare ile paydaş olan diğer tüm katılımcıların halkı ilgilendiren ve etkileyen tüm karar, politika ve uygulamalarından dolayı yaptıkları faaliyetlerinden sorumlu olarak hesap verebilir bir durumda olmaları gerekir. Çünkü halk, tüm bunlardan olumlu etkilenebildiği gibi bazen toplumda olumsuz etkilenen kesimler de bulunabilir. Bu durumlarda karar alıcıların bu faaliyetlerini açıklama ve gerekçe sunmaları gerekir. Böylelikle halkın yönetime, denetim boyutunda katılabilme imkânı sağlar.

7.3. Şeffaflık

Şeffaflık ilkesi ile resmi yetkililer tarafından alınan kararların ve uygulamaların tüm süreçlerinin topluma açık olması ve paylaşılması anlatılmaktadır (TESEV, 2008: 19). Kamusal faaliyetler yapılırken yapılan tüm harcamaların halka açık, anlaşılır ve net bir şekilde sunulması gerekir. Yapılan hizmetlerin maliyetlerinin ne kadar olduğu, harcamaların hangi usul ve esaslara göre yapıldığı gibi sürecin tüm aşamaları hakkında toplumun bilgilendirilmesi esas alınarak yöneticiler tarafından açıklanmalı; karar alma mekanizmasına katılan paydaşların ve halkın bilgilendirilmesi sağlanmalıdır. Devletin siyasal sisteminin ve politikalarının açık bir şekilde dış gözlem ve denetçilerin ulaşım ve denetimine açık olması gerekliliği şeffaflık ilkesinin gereğidir (Mitchell, 1998: 111).

Kamu hizmetlerini yerine getirmekle yükümlü ve yetkilendirilmiş ve kamusal mali kaynakları kullanmaya haiz idare dışarıya yani halka açık ve şeffaf olma yoluyla yolsuzlukların, yanlış uygulamaların ve haksız muhalefetin önüne geçme fırsatı yakalayabilir. Şeffaflığın en temel unsurlarından birisi, Maliye Bakanlığının tanımlamasına göre, ihtiyaç duyulan bilgilerin toplumun ulaşımına açılmasıdır. Bu bilgiler, kolay ulaşılabilir halde ve toplumun her kesiminin erişimine açık olarak sunulur (Mâliye Bakanlığı, 2003: VIII).

Kamusal faaliyetlerinde idare halk tarafından (her ne kadar sadece kendi sunduğu kadar bilgiye sahip olsa da) izlendiğini ve gözlemlendiğini yeri gelince hesap vermek zorunda kalabileceğinin farkında olarak kamuya dair adımlar atarken kendini çok daha dikkatli olmak zorunda hissedecektir. Şeffaf bir yönetim, kamusal faaliyet ve tasarrufları ile ilgili tüm süreçlerin en başından nihayetine ve daha sonrasına kadarki tüm aşamalarını gerek idarî ve siyasî gerek sosyo-kültürel gerekse mali yönleriyle ilgili olarak tüm halka açık ve onların gözü önünde gerçekleştirir. Böylelikle eleştirileri en aza indirmenin yanında kamu kaynaklarının israf edilmeden en uygun ve gerekli bir şekilde kullanılması noktasında idareyi bir yönüyle daha dikkatli davranmaya ve daha hassas olmaya mecbur bırakır. (<https://www.europarl.europa.eu>).

7.4. Etkililik ve Verimlilik

Günümüz kamu yönetimi dünyasının bir gerekliliği olarak halkın devletten beklentileri, istek ve talepleri artmıştır. Günümüz insanların dünyayı algılayış biçimi ile paralel olarak şekillenen bugünün toplumu hayatı daha çok ekonomik merkezli algılamakta olduğundan özel sektör mantığı ile daha pratik, etkili ve verimli bir kamusal yönetim beklentisi içindedir. Sunulan kamusal hizmetlerin yöntemi, şekli, gözden geçirilip yeniden sunulması, yapılandırılması verimliliğini etkilemektedir. Etkililik, amaçlara ulaşmak için bir araya gelebilme ve organize olabilme yeterliliği ile ilgili bir kavramdır. Yönetişimde ise kamu hizmetlerinin daha etkili bir şekilde sunulması, kaynakların daha verimli bir şekilde kullanılması ve en önemli ve gerekli hizmetlerin en ihtiyaç duyulan alanlarda ve kesimlere yönelik planlanıp hayata geçirilmesi olarak düşünülebilir. Kamusal faaliyetlerin gerçekleştirilmesi ve sunumunda halkın yönetimden beklentisi daha etkin ve etkili, sonuca en kısa yoldan götürebilecek ve en pratik, en fazla fayda sağlayan ve en az zaman ve maliyet ile çözüm üretebilecek politikalar üretmesi ve uygulamasıdır (Wills, 1995: 3-6).

Verimlilik kavramı, israf olmaksızın, kaynakların azami etki ve sonuç çerçevesinde değerlendirilmesi demektir. Bunun yanında az harcama ve araçlar ile daha az maliyet ve zaman harcaması ile daha çok üretim yapabilme, daha kaliteli hizmet üretebilme anlamına da gelmektedir. Yapılacak faaliyetlerin en az harcama ile en çok etki ve memnuniyet oluşturacak şekilde gerçekleştirilmesidir (İleri, 1999: 9-12).

7.5. Yerellik

Yerinden yönetim (desantralizasyon) ya da yerellik ilkesi, kamusal hizmetlerin vatandaşlara sunulmasında, bu hizmetlerin merkezi yönetim tarafından tek bir noktadan

icra edilmesi değil, hizmet bekleyenlere daha yakın olan o bölgenin ya da yerleşim yerinin yerel yönetimleri tarafından sunulmasıdır. Kamusal anlamda merkezden yönetim durumlarında tüm hizmetlerin sadece merkezi hükümet eliyle sunulması kamu hizmetlerinin merkeze uzak bölgelerde etkin bir şekilde yerine getirilememesi sorunu ortaya çıkmaktadır. Yetki genişliği tanınarak merkezi idarenin bir kısım yetki ve tasarruflarının yerel yönetimlere aktarılması sonucunda merkezi idareden uzak taşralardaki yöneticilere belli konularda inisiyatif alarak merkeze danışmadan karar verme olanağı sağlanmaktadır.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı belgesinde³ belirtildiği üzere hizmette yerellik ile ilgili olarak şu ifadeler vardır: “Kamu sorumlulukları genellikle ve tercihen vatandaşa en yakın olan makamlar tarafından kullanılacaktır. Sorumluluğun bir başka makama verilmesinde, görevin kapsam ve niteliği ile yetkinlik ve ekonomi gerekleri göz önünde bulundurulmalıdır.” Yerel yönetimlerin hizmetleri, vatandaşa en yakın olabilecek yerlerde ve de en uygun şekilde sunulur olarak açıklanmaktadır (<https://www.tbb.gov.tr>).

Yerinden yönetim, siyasî, mali ve ekonomik yerinden yönetim olarak üç başlık halinde ifade edilebilir. Siyasî yerinden yönetim, halka ve halkın yetkilendirdikleri temsilcilerine karar alma sürecinde halkın kendileri adına kullanacakları güç ve yetki vekâleti anlamına gelmektedir. Mali yerinden yönetimde, yerel yönetimlerin kendi kaynaklarını oluşturarak daha fazla inisiyatif kullanma imkânı sağlayacak şekilde kendisine verilmiş olan yetki ve gücü kullanma yeterliliği vardır. Ekonomik yerinden yönetimde ise; kamu mallarının ve yürüttüğü hizmetlerin devri mevcuttur (Rondinelli, 2001: 2-3).

Yerel yönetimler, kendi idare alanında yaşayanları en iyi tanıyan ve onların beklenti, istek, talep ve ihtiyaçları konusunda en iyi bilgiye sahip yapılar olduklarından dolayı hizmeti belirleme ve sunma yetisi merkezi yönetimden daha yüksek ve isabetli olur. Yerel yöneticiler, o bölgede yaşayan yerel halkı daha yakından tanıdıklarından dolayı yerelleşme ile birlikte idare ve vatandaşlar arasında etkili, verimli ve karşılıklı etkileşim artar ve böylelikle yerel yönetimler ile halkın iş birliği yapabilmesi daha kolay olur. Yerelleşme ile beraber gerek mali gerek sosyal kaynakların halka hizmet olarak sunumunda ve kullanımında etkililik ve verimlilik sağlanır.

8. Yönetişimin Aktörleri

³ https://www.ab.gov.tr/files/haberler/2011/yerel_yonetimler_ozerklik_sarti.pdf adresinde detaylı bilgiler bulunmaktadır.

Yönetişim, genel olarak değişik paydaşlık yapılarını ve unsurlarını kapsayan karşılıklı bir süreç olarak görülmekte olup toplumsal, politik ve idari paydaşların halka, ilgili sektör ve toplumsal kesimlere kılavuzluk yapmak, yönlendirilmelerini sağlamak ve denetleyerek yönetebilmek olarak açıklanabilir (Göymen, 1999: 74).

Bu süreç içerisinde de yönetim, toplumu yönlendirmekte sorumluluk dengesinin devletten hükümet dışı birliktelikler olan STK lehine değişimini daha fazla paydaşın olduğu bir mekanizmanın oluşması ve karşılıklı etkileşimin artmasını sağlamaktadır. Sonuç itibarıyla yönetimle birlikte, devlet yetki ve otoritesini paylaşarak yöneten pozisyonundan etkileşim yoluyla yönlendirme yapan bir konuma geçmektedir (Tekeli, 2003: 621).

Yönetişim sisteminin önemli bir diğer katkısı olarak merkezi yönetimin her şeyi tek yönlü olarak hâkimiyeti altına almasından ziyade; özel sektör, STK ve halkın kendisinin dâhil olabildiği, katılımcılığın, çoğulculuğun ve temsiliyetin daha fazla önemsendiği ve öncelendiği bir kararlaştırma mekanizmasının oluşturulmasına ortam sağlamasıdır denilebilir. Bu, geleneksel yönetim anlayışının yıkılışına işaret eden bir siyasal ve yönetsel değişimdir. Tek aktörlü bir merkeziyetçi anlayıştan toplumsal kesimlerin temsiliyetinin azamileştirildiği bir sistem olarak yönetim, yerelden bölgesel yönetimlere; ulusaldan uluslararası kurum, kuruluş ve ortaklarla paylaşımı kapsamaktadır (Jessop, 2005: 321).

Bu çok yönlü, etkileşimli ve çoğulcu yaklaşım, kararların alınmasında, politikaların belirlenmesinde ve uygulanmasında devletin ya da yönetimin tek başına karar verme durumundan toplumun farklı katmanlarının temsil edildiği ve söz sahibi olduğu bir bütünleşik-etkileşimli mekanizma meydana getirerek yönetimde temsiliyetin ve katılımcılığın gerçekleşmesini sağlamaktadır.

Yönetişim aktörleri yönetim sürecine dâhil olarak politikaların ve kararların belirlenmesi ve uygulama öncesi olası eksikliklerinin ön görülerek tespit edilip düzeltilmesi, iyileştirilmesi veya en az hata ya da sıfır hata ile uygulanabilmesinin sağlanması açısından değerli ve gereklidir. Böylelikle daha fazla ve daha farklı bakış açılarıyla zenginleştirilmiş politikalar ve kararlar daha sağlıklı ve daha faydalı, uygulanabilir hâle getirilebilir.

8.1. Resmî Kurumlar

Yönetişimin aktörleri arasında düzenleyici ve yönlendirici role sahip kurumlar olarak, paydaşlar içerisinde yasal yetkileri olan ve kamu harcamalarını yapmakla yetkilendirilmiştir. Politikaların oluşturulmasında ve kararların uygulanma süreçlerinde başat rol oynayan idare, sorumluluk ve hesap verme noktasında da bulunmaktadır. Karar

alıcı mekanizmanın merkezinde bulunarak, çevresine aldığı paydaşları koordine ederek etkileşim rolünü üstlenen bu yapılar seçilmiş, ya da atanmış olan resmî kurum ya da kuruluşlardır.

Bu kurum ya da kuruluşlar resmî olarak yetkilendirilmiş ve yasalarla görev ve sorumlulukları belirlenmiş; kendi içerisinde hiyerarşik olarak görev dağılımları yapılmış; yasalar ve yönetmelikler ile kamu faaliyetlerini üstlenen ve icra eden kurum ya da kuruluşlardır. Bu resmî kurum ya da kuruluşlar, devleti temsil eden yapılardır.

Üst boyutta merkez yapılanmaları olan bu kurum ve kuruluşlar, Cumhurbaşkanlığı, Bakanlıklar gibi çatı kuruluşlardır. Yerel yönetimlerde ise valilikler, belediyeler, il genel meclisleri, belediye meclisleri, il özel idareleri, il müdürlükleri, muhtarlıklar ve encümenlerden teşekkül eden, atanmış ya da seçilmiş kişilerden meydana gelen yapılanmalardır. Bu yapılanmaların merkez ve taşra teşkilatları bulunmaktadır. Merkezi teşkilat olarak Cumhurbaşkanlığı, Bakanlıklar gibi çatı kuruluşlar bulunurken taşra teşkilatları olarak valilikler, belediyeler, il özel idareleri, il müdürlükleri gibi kurum ve kuruluşlar bulunmaktadır.

Kamu politikalarını belirleyen ve uygulayan bu kurumlar, yönetim sistemi içerisinde tek başlarına karar alan ve uygulayan; her türlü faaliyetleri kendi kendilerine yapan ve ortaklık ya da paydaşlık içerisinde olmayan kurum ya da kuruluşlardır. Yönetişim anlayışı ile hareket eden ve politikaları, karar alma süreçlerini ve uygulamaları paydaşları ile beraberce yapan kurum ve kuruluşlar ise tek yönlü ve ben merkezli değildir. Aksine; çok yönlü ve etkileşimli, karşılıklı etkileşim esasına dayanan, rolleri dağıtan ve yönlendirme yapan, gücü paydaş aktörler ile paylaşılan ve birlikte hareket eden, dolayısıyla katalizör görevi gören kurum ya da kuruluşlardır.

8.2. Özel Sektör

Yönetişimin aktörleri arasında toplumun sosyal, kültürel ve ekonomik katmanlarını temsil etme kapasitelerine sahip kurum ya da kuruluşlar bulunmaktadır. Bunlardan ekonomik yönüyle topluma mal ve hizmet üreten ve ekonomik faaliyetler gerçekleştiren kamu kesimi dışında kalan, devlet dışı aktörler yani özel sektör bulunmaktadır. Özel sektör, insanlar için hizmet ve mal üreterek, toplumda ekonomik faaliyetleri yerine getiren kesimdir.

Kamusal yönetim mekanizmasında, yönetimlerin aldıkları ekonomik faaliyetleri etkileyen kararlardan en birincil ve en çok etkilenen paydaşlar olarak görülen ve söz hakkı doğan kesim özel sektördür. Çünkü özel sektör, yaptıkları ekonomik faaliyetler ile topluma

katma değer ve hizmet sağlayan yapılardır. Bu yapılar, yönetimler tarafından alınan her türlü ekonomik kararlardan ve uygulanan ya da uygulanması planlanan politikalardan direkt olarak etkilenen ya da etkilenecek yapılardır.

Dolayısıyla, toplumun ekonomik faaliyetlerini yerine getiren, mal ve hizmet sağlayarak, içinde bulundukları toplumlara katma değer üreten bu kuruluşları etkileyecek kararlar alınırken, bu kararlar alınmadan ve uygulanmadan önce o kesimin görüş ve önerileri alınmalıdır. Onların eleştirilerine kulak vererek, istek, ihtiyaç ve taleplerine göre politikalar üretip, kararlar almak daha akılcı ve çözüm getirici olacaktır.

8.3. Sivil Toplum Kuruluşları

Modern anlamda sivil toplum kuruluşları (STK), devletin baskı ve denetimlerinin, belirleyiciliğinin olmadığı ve devletten izin alma gereksinimine ihtiyaç duyulmadan rahatça ilişkiler geliştirebilen; görece olarak bağımsız ve gönüllüğü esas alan kurum, yapılanma, örgütlenme ve kuruluşlardır (Bulut, 2005: 236).

Toplumda yaşayan insanları bir araya getirerek yönlendirme ve harekete geçirme gücüne sahip örgütlenmiş ve birliktelik oluşturmuş devlet dışı (non-governmental) organizasyonlara ve yapılara Sivil Toplum Kuruluşları (STK) adı verilir. Bu tür etkinlikleri yerine getiren (non-governmental) devlet dışı organizasyonlar olan Sivil Toplum Kuruluşları (STK), temelleri antik çağlarda Aristo ve Çiçero'ya dayanan; Montesquieu, Hobbes, John Locke ve Jean Jacques Rousseau'nun üzerinde durdukları ve sık sık eserlerinde kullandıkları bir kavramdır. Rousseau, vatandaşların kendilerini koruyabilmeleri için güç birliği yapmalarını savunurken halkın bir araya gelerek oluşturdukları sivil toplum kuruluşlarını kastediyordu.

Batılı anlamda Sivil Toplum Kuruluşları daha çok sermaye ve elit kesim eliyle işletilen organizasyonlar olmakla beraber sivil toplum kuruluş ve hareketlerinin ülkemizdeki ilk örnekleri olarak yerel yönetimler kabul edilebilir. Kültürümüzde, Anadolu Selçukluları'nda var olan ve devlet ile bugünkü anlamda iş dünyası, sanayici ve esnafları temsil ederek hem devletin yükünü azaltan hem de bünyesindeki esnafların çıkarlarını koruyan ahilik teşkilatı bulunmaktadır. Osmanlı'da çeşitli amaçlar için kurulmuş olan vakıflar, toplumsal benzerlik ve farklılık esas çerçevesinde oluşmuş dini cemaatler ve loncalar, günümüzde ise sosyal-kültürel, çevresel vb. dernek, meslek örgütü ve sendika gibi yapılanmalar, ülkemizdeki "sivil toplum" düşüncesine başat örnekler olarak düşünülebilir. Yerel yönetimlerdeki ilk örnekleri ise günümüzde de varlığını sürdüren idarî ve siyasal toplumsal yapılar olan

belediyeler olarak kabul edilebilir.

Modern toplumlarda insanlar, bu devlet dışı oluşturdıkları birliktelikler yoluyla haklarını aramada ve taleplerini yetkililere daha güçlü bir şekilde ifade ederek iletmekte bu yapıları kullanırlar. Yöneticiler, sanki resmî idareye karşı sadece kendi üyelerini düşünüyormuş ve devletin çıkarlarını hiç dikkate almıyormuş gibi düşündükleri için toplumun belli sınıflarını temsil ettiği kabul edilen bu yapılar ile ilgili olarak zaman zaman farklı düşünebilirler. Bu yüzden bu yapılar bazen resmî yöneticiler tarafından muhalefet eden yapılar olarak görülebilmektedir.

Yönetişim sistemi içerisinde ise böylesi temsil yeterliliğine sahip yapılar karar alma mekanizmasında toplumun sosyo-ekonomik ve kültürel temsilcileri olarak görüldüklerinden değerli kabul edilir ve karar alma mekanizmasında etkili ve önemli bir yere sahip olurlar. Çünkü yönetim anlayışı içerisinde yönetim faaliyetlerini gerçekleştiren yöneticiler, bu yapıların toplumun büyük ve önemli kesimlerini temsil ettiğinin bilincindedirler ve buna göre de o yapıların muhatap alınmasının aslında o yapının temsil ettiği kişilerin ortak beklenti, talep, istek ve ihtiyaçlarının olduğunun farkındadırlar.

STK, kamusal yönetim mekanizmasının en önemli aktörlerinden biridir. Öyle ki; içinde bulundukları yerleşim yerinde yaşayanların çoğunluğunun bir araya gelerek oluşturdıkları bu yapısal örgütlenmeler, çoğunlukla yöneticilerin görmezden gelemeyeceği, kitleleri harekete geçirme gücü ve yetisine sahip olmalarından dolayı da büyük ve önemli bir potansiyele sahip oluşumlardır. Sivil toplum kuruluşları vatandaşların bilinçlendirilerek yönetim sürecine dâhil olabilmesini ve aktif vatandaş rolü ile katılımını sağlaması yönüyle kamusal yönetim açısından gerekli ve fayda sağlayan yapılardır.

Sivil toplum kuruluşları gönüllük esasına dayanan birliktelikler olsalar bile devletin resmî olarak desteklediği organizasyonlardır. Bununla birlikte resmî idare tarafından da muhatap alınan yapılar olarak kamusal alanda güçlü bir temsiliyet kapasitesine de sahip olan birlikteliklerdir. Bu yapılar, temsil ettikleri toplumsal sınıfların yararına olacak kararların alınmasında ve sonuçları yönüyle onlara zarar verme ihtimâli olan politikaların belirlenmesinde ve engellenmesinde, kararların alınmasında ve uygulanmasında STK'nın görüş belirtme, söz söyleme hakları vardır.

8.4. Hükümetlerarası Örgütler ve Avrupa Konseyi Örneği

Yerelden küresele, belirli amaçları gerçekleştirmek ve işleri koordine etmek amacıyla bir

araya gelmiş olan birçok yapı ve birliktelikler bulunmaktadır. Bunlar genel anlamda ortaklık ve birlikte hareket etme esası çerçevesinde bir araya gelmiş olan örgütlenmelerdir. Tüm dünyanın ortak meseleleri hakkında görüş alış verişinde bulunmak ve kararlar alarak birlikte çözüm üretme amacıyla kurulmuş olan bu örgütler birçok ülke tarafından desteklenmektedir. Örneğin Birleşmiş Milletler, Dünya Sağlık Örgütü, Dünya Ticaret Örgütü, UNESCO, UNICEF, D8, G20, NATO, Avrupa Birliği, OECD, Şangay İşbirliği Teşkilatı, Uluslararası Adalet Divanı ve Uluslararası Aşı Enstitüsü, Interpol, Türk Konseyi vb. Bu yapılanmalar ve örgütler bölgesel olabildikleri gibi küresel çaptaki birliktelikler de olabilmektedirler (<http://www.mfa.gov.tr>).

Avrupa Konseyi, 5 Mayıs 1949 tarihinde kurulmuştur. Konseyin üye ülkeleri arasında Almanya, Arnavutluk, Avusturya, Belçika, Bulgaristan, Çekya, Danimarka, Ermenistan, Estonya, Fransa, Finlandiya, Hırvatistan, İngiltere, Fransa, Hollanda, İspanya, İsveç, İsviçre, Portekiz gibi Avrupa ülkeleri ile birlikte Azerbaycan, Andorra, Türkiye, gibi ülkeler de bulunmaktadır. Avrupa Konseyi yapılanmasında Genel sekreterlik, bakanlar komitesi, parlamenterler meclisi, Avrupa yerel ve bölgesel yönetimler kongresi, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi gibi yapılanmalar bulunmaktadır. (<https://www.coe.int/tr/web/about-us/structure>).

Avrupa Konseyi, hükümetlerarası örgütler gibi küresel işbirliğine ve yönetişime dayalı bir yapılanma olarak görülebilirler. Bu yapılanmalar ve örgütler, devletlerarası yönetişimin merkeze alınması gerekliliğini ortaya koymak için kurgulanmış yapılar olarak görülebilir. Hem yerel, hem bölgesel hem de küresel işbirliğinin ve ortaklıkların yönetimlere yansımaları düşüncesini paylaşan bu örgütler, halkın yönetimlere katılarak daha demokratik, daha şeffaf ve hesap verebilir bir yönetsel anlayışın gerçekleştirilmesini amaç edinmişlerdir. Dolayısıyla yönetim merkezli bir etkileşimi gerçekleştirebilmek ve birliktelik geliştirmek suretiyle de sorunlara çözümler üretebilmek amacı taşımaktadırlar. Türkiye Avrupa Konseyi başta olmak üzere, gerek kurucu üye gerekse gözlemci ya da sadece üye olarak bu örgütler ile yakın ilişkiler içerisinde bulunmaktadır (<http://www.mfa.gov.tr>).

İKİNCİ BÖLÜM

YEREL YÖNETİMLERDE YÖNETİŞİM VE TÜRKİYE

Yerel yönetimlerde yönetim ve Türkiye ile ilgili bilgiler verilerek başlanan bu bölümde, yerel yönetimler ve yönetim ilişkisi incelenmektedir. Dünyada yerel yönetimler ve yönetim konusu hakkında bilgiler verildikten sonra Türkiye’de yerel yönetimler ve yönetim başlığı altında, Türkiye’de yerel yönetimlerin yapısı, il özel idareleri, belediyeler ve köyler incelenmektedir. Belediyeler ve köyler başlığı altında, büyükşehir, il, ilçe, belde belediyeleri ile mahalle ve muhtarlıkları ile bilgiler sunulmaktadır. Köy başlığı altında ise köy muhtarlıkları ve ihtiyar meclisi hakkında bilgiler verilmektedir. Türkiye’de yerel yönetim uygulamaları olarak kalkınma ajansları, kent konseyleri ve mahalle / halk meclisleri incelenmektedir. Bölüm sonunda ise sosyo-ekonomik ve kültürel yönetim faaliyetleri ile tekno yönetim (e-yönetişim) faaliyetleri hakkında bilgiler sunulmaktadır.

1. Yerel Yönetimler ve Yönetişim İlişkisi

Modern anlamda devlet yapılanmalarında kamusal hizmetler, genel ve yerel yönetimler yoluyla gerçekleştirilir. Genel, yani merkezi yönetimler, hükümeti temsil etmektedirler. Yürütmenin ve merkezi yapılanmanın tanımlanması olarak merkezi yönetimler kullanılmaktadır. Ülkeden ülkeye değişiklik göstermekle beraber yerel düzeyde yetkilendirilmiş resmî yetkileri elinde bulunduran organizasyon ve yapılar mevcuttur. Bu yapılar genel hükümet seviyesinde olmamakla birlikte o bölgenin yaşayanlarınca yetkilendirilmiş yapılar yani yerel yönetimlerdir. Her ülkenin kendine has yönetim sistemi içerisinde yönetim şekli ile uyumlu tasarlanmış yerel faaliyetleri yerine getirmek amacıyla yetkilendirilmiş yönetim yapıları mevcuttur. Fransızca’da “commune” ve İngilizce’de “local government”, terimlerinin karşılığı olan yerel yönetim kavramı, yönetimlerin kendi alanlarına giren sorumlulukları ve görevleri yine kendileri tarafından üstlenilerek yerine getirilmesini sağlayan yönetsel yapılar olarak ifade edilebilir (Aydınlı ve Akdeniz, 2004: 202).

Yerel yönetimler; kent, köy, belediye vb. belirli sınırlar içerisinde yaşamakta olan yerel halka bir arada yaşayabilmek amacıyla yaşadıkları yerler ve o bölgede yaşayan insanlar ile ilgili konularda gereksinim duyulan hizmetlerin üretilmesi hedefleri ile teşekkül edilen yapılanmalardır. Karar alma mekanizmalarının ve de yürütme organlarının o bölgede yaşayan halk tarafından seçilerek göreve getirilen, yasalar çerçevesinde tanımlanmış görev, sorumluluk ve yetkilere, kendilerine ait gelirlere, mali bütçeye ve çalışanlara sahiptir. Üstlendiği hizmetler için kendi örgütsel yapısını kurabilen, merkezi yönetim ile ilişkilerinde idari (yönetmel) özerklikten yararlanan kamu tüzel kişileridir. Fiziki unsura vurgu yapıldığı tanımlaması ile belirli bir yere ve bölgeye bağı topluluklar olarak ifade edilen yerel yönetimler, demokrasi vurgusunun ön plana çıkarıldığı başka bir tanım da ise; kendi kendini yöneten topluluklar olarak adlandırılmaktadır (Soyşekerci, 2004: 245) .

Yerel yönetimler denince akla gelen ilk kavramlar “belediye ve belediyeçilik” olmaktadır. Bu yönüyle yerel yönetimlerin tarihsel süreç içerisinde genel bir ifade ile belediye ve belediyeçilik kavramları ile özdeş olduğu söylenebilir. Belediye ve belediyeçilik ile daha küçük alt yönetim birimleri olan köyleri de içine alan bu kavram, geçmişten günümüze çağın özelliklerine göre kendini toplumla beraber sürekli ve olabildiğince uyumlu bir şekilde güncelleyerek günümüze kadar devam eden bir süreç içinde varlığını devam ettirmektedir. Günümüzdeki modern belediyeçilik anlayışı ve kavramı ile belediye kuruluşları 19. yüzyılda başlayan Sanayi Devrimi ile ortaya çıkmaya başlamıştır. Sanayi Devriminin toplumsal hayatta başlattığı dönüşüm ve ilerlemeler kamusal düzende ve idarede de kendini göstermiş ekonomiden eğitime, kültürden sosyal alanlara kadar her alanda toplumları ve yapılarını etkilemiştir. Belediyeçiliğin kavramsal tanımı ve kurumları da bu dönüşüm ve ilerleme ile birlikte güncellenerek günümüz belediyeçiliğine kadar süregelen değişim ve gelişimini tecrübe etmiştir ve etmeye de devam edecektir.

Tarihsel süreç içerisinde belediye ve belediyeçilik kavramına yakından bakacak olursak; bu kavramların başlangıç zamanını milattan önceki zamanlara kadar götürmek mümkündür. Milattan önceki 1000 yıllarına kadarki zamanlarda Akdeniz havzasının Yunan ve Batı Anadolu kıyıları civarında kurulan Antik Site şehir devletleri ilk belediye ve belediyeçilik örnekleri olarak verilebilir. Bu site şehir devletlerinde merkezde büyük bir site (şehir) ve bu sitenin etrafında kümelenmiş küçük köy ve kasabalar bulunmaktaydı. Bu site devletinin kendine özgü yönetimi, yasaları, yargı sistemi ve kurumları mevcuttu. Örneğin Atina sitesinde Halk Meclisi ve “Beşyüzler Meclisi” adı verilen halk tarafından oluşturulan meclisler bulunmaktaydı. Bu meclisler, halkın değişik gruplarının temsil

edildiği ve sitenin yönetiminin denetlemesinden savaş ve barış kararlarının alınmasına kadar olan tüm yönetimi düzenleyici kanunları çıkarma hakkına sahip bir meclislerdi.

Roma İmparatorluğu'nun başkenti olan Roma aynı zamanda bir site devleti idi. Devletin gelişmesi ile birlikte merkezi yönetimin yanında yerel bir yönetime sahip olduğundan bu iki yönetim birleştirilerek Senatus ve Halk Meclisleri gibi yönetim kurumlarının yanında Majistra adı verilen yüksek yetkili kamu görevlileri ortaya çıkmıştır. Majistralar Roma'nın şehir yönetiminin yanında ülke yönetiminde de bulunuyorlardı. Bununla birlikte, yerel hizmetlerden sorumlu alt düzey memuriyetler oluşturulmuştu. Şehir Emini (Praefectura Urbis) ve ona bağlı olarak çalışmakla yetkilendirilmiş ve görevlendirilmiş olan İaşe Emini (Praefectus), Yangın Söndürme Emini (Praefectus Vigilum), Su İşleri Komisyonu (Cura Aquarum), Umumi Binalar Komisyonu (Cura Aedium Sacrarum et Operum Locorumque Publicorum) ve Tiber Nehri ve Sahiller Mecra Komisyonu (Cura Elvei et Riparum Tiberis) gibi encümen yapısına sahip birimler oluşturulmuştu (Okandan, 1946).

İtalya'nın bazı eyaletlerinde "Municipum" adı verilen yerel yönetimler bulunmakla beraber bu yönetimler daha sonraları yetkilerinin merkezi yönetim tarafından kaldırılncaya kadar şehirlerin adli, mali ve sosyal işleri ile ilgileniyordu. Germen akınları ile toplumsal yapısı farklılaşan Ortaçağ Avrupa'sında feodalite ve kilisenin gücü ile şekillenen yeni bir yaşam oluşturulurken; değişen dengelerin ekonomik güce sahip olan burjuvalara doğru kayışı ile birlikte özellikle Fransa'da yerel yönetimler olarak "komünler" oluşmuştur. Komünler, kral veya feodal yönetimden özerklik ile yetkilendirilmiş birer yerel örgütlenme ve toplumsal yapı olarak ifade edilebilir. Komünlere idarî, mali, askeri ve adli alanlarda verilen yetkiler vardı. Komün tarzı yönetimlerde belediye başkanı ve karar alma organına karşılık gelebilecek halk meclislerinin yanında halk tarafından seçilerek yetkilendirilmiş konsüller vardı (Crozat, 1944).

Bütün sistemlerde ve örgütlerde olduğu gibi yönetim, yerel yönetimlerde de en fazla önemsenmesi gereken etkenlerden birisidir. Sosyal, ekonomik, siyasal ve kültürel açılardan ortaya koyduğu sonuçlar dikkate alındığında günümüzde kent mekânının yönetimi çok önemli bir duruma gelmiştir.

Verimli, kaliteli ve etkin bir şekilde hizmet sunabilecekleri bir ilişki geliştirilmesi amacıyla kent ve yerel yönetimlerin etkileşiminin sağlanabileceği; küresel anlamda bir ilişki sisteminin oluşturulabileceği bir ağ gereksinimi ortaya çıkmıştır. Çünkü örgütsel yapılanma ve yönetim anlayışındaki değişimler ve gelişmeler her şey gibi şehri ve yerel

yönetimleri de etkilemektedir. Daha küçük yerleşim yerleri de dâhil kentlerde ve metropollerde yaşayan insanların yönetimlerden beklentileri sürekli olarak ve güncellenerek artmaktadır.

Yerel yönetimler, günümüz dünyasının insanların beklentilerine cevap verebilmek adına, daha modern ve etkileşimli, iletişimin ve yönetişimin esas alındığı ve geliştirildiği yeni bir aşamaya geçmek durumundadırlar. Böylelikle, halk ve idare birbirleri ile yuvarlak bir “yönetişim” masası etrafında buluşarak etkileşim kurma yoluna gidebilmektedirler.

Değişen ve gelişen dünyanın insanların hayata dair beklentilerini ve ihtiyaçlarını değiştirdiği ve geliştirdiği bir ortamda yaşanan tüm ilerlemeler ve gelişmeler ile birlikte avantajlar ortaya çıkabiliyor olsa da kaçınılması neredeyse imkânsız olan dezavantajlar ve sorunların da oluşması kaçınılmaz bir gerçektir. Bununla birlikte modern dünyanın insanlara sunduğu tüm ilerlemeler ve avantajlarla beraber insana ve yaşadığı çevreye olumlu ya da olumsuz yansıyabilecek çıktıları da vardır. Sanayi Devrimi ile başlayan üretim artışı ve hızı beraberinde tüketim çılgınlığını da getirmiş; bu üretim hızının bir çıktısı olan hızlı ve çok tüketim insanların hayatı yaşayış şekillerine ve yaşadığı çevreye dair birtakım olumsuzluklar da doğurmuştur.

Daha çok üreten bir sanayi ve buna bağlı olarak daha çok tüketen ve harcayan bir toplumun oluşturulduğu bu yeni sistemde insanlar ve çevre olumlu ya da olumsuz olarak etkilenmişlerdir. Bir sistemin girdileri kadar çıktıları da önemlidir ve dikkatli bir şekilde yönetilmez ise istenmeyen ve önceden kestirilemeyen olumsuzlukların ortaya çıkması ve eğer gerekli önlemler alınmazsa yıkıcı sonuçların herkesi ve tüm dünyayı etkileyebileceği açıktır.

Küreselleşen dünyanın gerçekliği, sınırları ortadan kaldırmış, uzaklık kavramının anlamını yitirmesine yol açmış ve bilgiye ulaşımın, kullanımının ve paylaşımının artık neredeyse saniyeler bile tutmadığı günümüz dünyasını bir köyden daha küçük hâle getirmiştir. Tüm bu gelişmeler ile birlikte pozitif etkilerinin yanında sorunlar da ortaya çıkarmıştır. Küresel anlamda meydana gelen tüm değişikliklere ve sonuçlarına gerekli müdahaleleri yapabilmek amacıyla küresel bir düşünce ve duruş ile birlikte hareket edebilmek ve sorunları önceden kestirip önleyebilmek adına ülkelerin birlikteliği ile oluşan yeni düzene uygun ve adapte olabilecek birlikteliklerin gerekliliği ortaya çıkmıştır.

Tam da bu düşünce ve ana fikir etrafında bir araya gelmek ve tüm dünya devletlerinin beraberce oturup düşünerek ve gerekli kararları alıp uygulamaya koyarak küresel

sorunların üstesinden gelebilmek amacıyla 1992 yılında Brezilya'nın Rio de Jenairo kentinde “Yeryüzü Zirvesi” başlığı altında Birleşmiş Milletler Çevre ve Kalkınma Konferansı toplantısı yapılmıştır. Bu toplantının temelini oluşturan ilk bir araya geliş 1972’de Stockholm’de yapılan “Birleşmiş Milletler İnsan Çevresi Konferansı”dır. Bu konferansta tartışılan konuların bildirgesi olan Stockholm Bildirgesi’nde, çevre ve onun “kapasitesi”ne vurgu yapan, kaynakların kullanılmasında nesiller arası eşitliği dikkate alan, sosyal ve ekonomik ilerlemenin çevre ile ilişkisini ortaya koyan ve kalkınma ile çevrenin birlikteliğini ifade eden ilkeler, “sürdürülebilir kalkınma”nın temel esaslarını belirlemiştir.

Çevre sorunlarının küresel ölçekte ele alınarak ilgilenmesini sağlamak amacıyla Birleşmiş Milletler (BM) tarafından, BM Genel Kurulunca alınan 2997 sayı ve 15 Aralık 1972 tarihli kararla kısa adı UNEP olan BM çatısı altında Birleşmiş Milletler Çevre Programı komisyon ve yapılanması oluşturulmuştur. UNEP, çevre ile ilgili takiplerin eşgüdüm içerisinde yapılmasını, ülkelerin küresel anlamda bilgilendirilmeleri ve koordinasyonu sağlanarak; çevresel sorunların durumları ile ilgili alınması gereken tedbirlerin BM ülkeleri yetkililerince işbirliği ve uyum içerisinde gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır. Sürdürülebilir kalkınmanın sadece merkezi yönetimlerce değil; yerel yönetimlerin daha da yetkilendirildiği ve katılımcılığın teşvik edildiği hükümet dışı organizasyonların (STK) da sürece dâhil edilerek çözümler bulunabileceği fikri benimsenmiştir.

1976’da yapılan Birleşmiş Milletler Habitat I toplantısında ise, 1972 yılında düzenlenen Stockholm Konferansı sonrasında alınmış olan kararların ne kadar uygulanabildiklerinin değerlendirilmesi ve yeni stratejiler geliştirilmesi amacıyla Birleşmiş Milletler çatısı altında 1983 yılında BM Dünya Çevre ve Kalkınma Komisyonu (UNEP) kurulmuştur (Emrealp, 2005: 14).

Komisyonun oluşturulmasının sonucunda “Ortak Geleceğimiz” adlı yayınlanan raporda kentsel sorunların yerel yönetimlerin daha da yetkilendirilerek güçlendirilmesi ve halkın yönetime katılımının sağlanarak çözüm ortakları olmaları böylelikle topyekûn ve sürdürülebilir bir kalkınmanın gerçekleşebileceği ve çevrenin daha yaşanabilir bir dünya olabileceği kararlaştırılmıştır. Tüm bu toplantılar ve alınan kararlar ile Birleşmiş Milletler öncülüğünde G21 (Agenda 21) başlığı altında bütün dünyanın etkilerini paylaşacağı ve sorumluluk almak zorunda olduğu sürdürülebilir bir kalkınma ve çevresel konuların beraberce halledilebilmesi amaçlamıştır. Bu amaçla, yerel aktörlerin sürece dâhil edilmesinin ve böylelikle çözümlerin daha hızlı ve etkili olarak alınabilmesinin gerekliliği

ifade edilmiştir. 179 ülkenin devlet ve hükümet başkanlarının yanında binlerce resmî yetkilinin ve 35 binden daha fazla sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin katıldığı Rio Zirvesi ile ortaya konmuştur. Rio de Janeiro'da gerçekleştirilen BM Dünya Çevre ve Kalkınma Konferansına, Türkiye de Başbakan düzeyinde temsil edilmiştir (www.mfa.gov.tr).

Küresel ortaklıkların yanında Rio Bildirgesinin 28. bölümdeki “Gündem 21’in desteklenmesinde yerel yönetimlerin girişimleri” başlığı bulunmaktadır. Gelecek perspektiflerini ve projeksiyonlarını bir araya gelerek paylaşabilmeleri amacıyla ve daha sürdürülebilir bir kalkınma ve daha yaşanabilir bir dünya mottosu etrafında birleşme hedefi ile yeni dünyanın yeni düzenine uygun bir yönetim ya da daha doğru ifadeyle yönetim anlayışının tartışılabileceği ve yerel yönetimlerin sürece dâhil olabilecekleri bir organizasyon düzenleme fikri gündeme gelmiştir.

Zirvede tartışılan konuların çözümlerinin daha çok yerel düzeyde gerçekleştirilecek faaliyetlere bağlı olması sebebiyle yerel yönetimlerin bir araya gelerek şehirlerine dair problemleri ve çözümlerini konuşup tartışabilecekleri amaçlanmıştır. Yerel Gündem 21 (Local Agenda 21) zirvesi, daha katılımcı ve iş birliğine dayalı, vatandaş kapsayıcı bir şekilde yönetime dâhil edici, hesap verebilirlik ve şeffaflığı gözeterek yönetim yapmayı esas alan hedefler ve ilkeler ortaya koymuştur.

Yerel Gündem 21’in temel çıkış noktası, sürdürülebilir bir kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi ve bunun sağlanabilmesi için de toplumsal bir uzlaşmanın sağlanabilmesidir. Bu anlamda uluslararası camia ile STK, özel sektör ve hükümetlerin temsil ettiği merkezi, resmi yerel yönetimler Yerel Gündem 21’in amaçlanan hedeflerine ulaşmasında etkili olan paydaşlardır. Bu yönüyle hedefler belirlenirken geleneksel yönetim anlayışının dışına çıkılarak yeni bir sistem içerisinde işbirlikçi ve toplumun kolektif gücünü yönetime dâhil eden daha etkili ve verimli bir yönetim felsefesi olan “yönetişim” esas alınmıştır. Yerel yönetimlerin ve yerel grupların bütün etkenliklerini içeren kapsayıcı bir süreç olarak görülen Yerel Gündem 21, tüm toplumsal kesimlerin katılımının teşvik edilmesi ve sağlanmasına yönelik politikaların ve mekanizmaların oluşturulmasına büyük önem vermektedir (Öztürk, 2006: 243).

Yerel Gündem 21 düşüncesinin ve sürecinin ana mantığını oluşturan sürdürülebilir yerel kalkınma problemlerinin çözülmesi amaçlarını kapsayan uzun süreli stratejik planlamaların yapılabilmesi ve uygulanabilmelerine yönelik vurgu, farklı katılımcı paydaş karar alma

organları arasında birbirleri ile sıkı yerel paydaşlık ve ortaklık felsefesine dayalı yönetim olgusunun gerçekleştirilebilmesinin gerekliliğini esas almaktadır. Nitekim Rio Zirvesi ile beraber başlatılan süreçlerde, STK ve yerel yönetimler, uluslararası seviyede de etkili birer ortak olarak görülmeye başlanmışlardır (Mengi ve Algan, 2003. 46-48).

Yerel Gündem 21, iyi yönetim kavramını yerel düzeyde gerçekleştirebilmek adına kavramsal çerçeveyi çizen bir programdır. Yerel Gündem 21 ile tüm dünyada Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP-BMKP) tarafından gerekli destekler sağlanmaktadır. Yerel Gündem 21, Gündem 21 (G21) düşüncesinin dayanağı olan küresel bazda bir ortaklık yaklaşımı çerçevesinde paydaşlığı, katılımcılığı ve de bununla birlikte ortaklıkları esas alan olabildiğince geniş çaplı bir yönetim anlayışını ön planda tutmaktadır (IULA-EMME, UNDP, 2000: 6).

Yerel Gündem 21'lerin gelişimine baktığımızda çok hızlı bir ivme yakalanmış olduğunu görmekteyiz. Rio zirvesinden sonra dünya çapında yaklaşık 150 ülkeden 5 binden fazla yerel yönetim sürdürülebilir kalkınmanın desteklenmesi amacıyla, Yerel Gündem 21 planlama faaliyetlerine katılmışlardır. Yaklaşık 3 binden fazla toplulukta Yerel Gündem 21 süreci bulunmaktadır (I.C.L.E.I., 2000: 2).

Kamu kuruluşlarının halkın istek ve taleplerinin karşılanması amacıyla hizmet sağlama noktasındaki özel şirketlere benzer bir şekilde rekabete dayalı bir süreç içerisine girmelerine bağlı olarak vatandaş anlayışından müşteri anlayışına geçilmiştir. Bu geçiş ile birlikte hizmet sunulanlardan karşılığının alınması fikri, maddi durumu yetersiz olanların da hizmetten bir şekilde faydalanmasının gerekçelerinin ve meşruiyetinin oluşturulması, daha çok müşteri elde etme anlayışının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Klasik devletin geleneksel hizmet sunma anlayışının dışında, yeniden düzenlenerek özel sektörün de süreçlere dâhil edilmesi gündeme gelmiştir (Gökçe, 2003: 213).

Yerel yönetimler klasik yönetim anlayışı temelinden modern yönetim anlayışına doğru evrilmeye başlayınca, devletin sunduğu hizmetlerin etkinlik ve verimlilik yönüyle de özel sektör düzeyinde veya daha fazla bir seviyede olmaları beklentisi ortaya çıkmıştır. Bu düşünceler ile yerel yönetimler tarafından sunulan hizmetlerde performansı artırmak ve verimliliği sağlayabilmek adına yeni bir yerel yönetim felsefe ve paradigmasının benimsenerek uygulanması gereği ortaya çıkmıştır (Aktan, 1998: 75).

Yerel yönetimin yeniden yapılanması ve işleyiş şeklinin yeniden gözden geçirilmesi nedeniyle yerel yönetimden yerel yönetişime geçiş düşünülmeye başlanmış ve gündeme

gelmiştir. Böylelikle yönetimin çağın gereklerine göre yeniden düzenlenmesi ve güncellenmesi gerekliliği, bu yeniden düzenlenme ve güncellenme fikrinin çıkış noktasının işletmelere dönüşme mantığı ve amacı doğrultusunda somutlaştırılması, bunun sonucu olarak da kamu hizmeti tanımı ve içeriği, kapsamı önemli bir şekilde değişime uğrayarak yerel yönetim anlayışı meydana gelmiştir (Aksoy, 1998: 10-12).

Yerel yönetim kavramı içerisinde şehir gibi yerel düzeylerdeki yerleşim birimlerinin yönetimleri ile ilgili olarak üç bileşenli bir model mevcuttur. Bu yeni birlikteliğin üyeleri yerel faaliyetleri yerine getiren devlet, yerel düzeyde ya da o yerleşim birimlerinde faaliyet gösteren sermaye yani özel sektör ve toplumsal kesimlerin olabildiğince çok kesimlerini temsil etme kabiliyetine sahip olan sivil toplum kuruluşlarıdır. Yerel Gündem 21 kapsamında yukarıda belirtilen birlikteliği oluşturan yapıların yerel yönetsel faaliyetlerin kararlaştırılmasından yerine getirilmesine kadarki tüm aşamalarında toplumun katılımını ve paydaşlığını sağlayabilecek bir yönetim yani yerel yönetim anlayışı ortaya çıkmıştır.

2. Dünyada Yerel Yönetimler ve Yönetişim

18. yüzyılın sonlarına doğru Sanayi Devrimi'nin ortaya çıkmaya başlaması ile birlikte sosyal, ekonomik ve siyasî olarak toplumların kendilerinin ve yaşadıkları çevrelerin de değişiminin sonucunda yukarıda bahsedilen yönetim şekilleri, yerlerini günümüz modern şehir yönetimi anlayışlarına bırakmak zorunda kalmışlardır. Sanayileşme ile birlikte insanların hayat tarzları ve yaşayış şekilleri de değişmeye ve gelişmeye başlamıştır. Tarıma dayalı bir hayat anlayışından sanayiye doğru büyük bir kayış yaşanırken; küçük aile işletmelerinden ulusal hatta uluslararası dev işletmelere dönüşümlerin başlaması sonucunda köyden kentlere olan göç ile beraber şehirlerin de yapısı değişmeye başlamıştır. Bu değişim sadece nüfus bazlı değil; taleplerin ve ihtiyaçların ve bunlara cevap verebilecek hizmet faaliyet ve kurumlarının gelişmesine ve değişmesine de sebep olmuştur.

Avrupa'nın birçok ülkesinde olduğu gibi İngiltere'de de yukarıda bahsedilen gelişmelerin sonucu olarak benzer ilerlemeler ve bu ilerlemelerin birer sonucu olarak şehirlerde yeni yeni durumlar ortaya çıkmıştır. Bu durum, sadece İngiltere şehirleri için değil neredeyse tüm sanayileşmiş ve gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerin şehirleri için de geçerlidir.

Hızlı şehirleşmenin sonucunda yerel yönetimlerin artan kapasite ve hizmet çeşitliliği ile birlikte ortaya çıkan hizmet alanı sorumlulukları da değişmiştir. Daha fazla alanlarda daha etkili hizmetler sunabilmek amacıyla yönetimlerde yeni yeni birimler kurulmuş ve yeni yasal düzenlemeler ile yerel yönetimler daha fazla yetkilerle donatılarak bu olumsuz

sonuçlar en aza indirilmeye çalışılmıştır.

Yerel yönetimler ekollerine göre tasnif edildiğinde; federal devletlerde Alman belediyesi, ABD belediyeleri; üniter devletlerde âdem-i merkeziyetçi belediye örgütlenmelerinden, İngiliz, Japon; sosyalist ve Fransız tarzı belediyecilik örgütlenmelerinden söz edilebilir (Uyar, 2004: 31). Bu örneklerden Amerika, bir Asya ülkesi olan Japonya ve Avrupa'dan İngiltere ve Almanya yerel yönetimleri hakkındaki bilgilere bakıldığı zaman, ülkelerin yerel yönetimlerinin tarihi, yapılanması ve şekilleri ile ilgili kısaca söylenebilecekler kısaca verilmiştir.

Amerika Birleşik Devletleri, federal eyalet sistemine sahip olan bir ülkedir ve 1787 Anayasası ile belirlenen Amerika'nın yerel yönetim yapısı (bazı eyaletlerde farklılıklar görülse de) çoğunlukla şu şekildedir: county government = il yönetimi; local governments= belediye yönetimleri; special districts = özel bölge yönetimleri ve school districts = özel okul bölgeleri bulunmaktadır. Bir diğer federal yapıya sahip olan Almanya'da ise, Amerika Birleşik Devletlerinin yerel yönetim sisteminden farklı bir şekilde kreise adı verilen ilçeler ve gemeinden olarak tanımlanan belediyeler bulunmaktadır ve belediyeler kendi aralarında yerel yönetim birlikleri kurabilmektedirler (Erkul, Kara ve Şimşek, 2016: 33-58).

Üniter yapıya sahip Japonya'daki yerel yönetimlerin en eski örneklerini, Meiji Restorasyonu zamanlarında görebilmek mümkündür. 1871 yılında feodalitenin yıkılması ile 1873'te İçişleri Bakanlığı kurularak günümüz modern belediyeciliğin standart yapılanmaların temellerinin atıldığı söylenebilir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında işgal kuvvetlerinin uyguladıkları reformlar ile yerel yönetimlerde yöneticiler seçimle işbaşına gelebilir olmuştur. Sayıları zamanla 3232 olan belediye sayısı 2020 itibarıyla 1800 civarına kadar düşürülmüştür (Akdemir ve Benk, 2010: 163-177).

Japon Anayasası'nın 95. Maddesinin 8. Bölümünde ifade edildiği üzere; merkezi yönetim, bir yerel yönetim ile ilgili bir düzenleme yapabilmek için o yerel bölge halkının çoğunluğunun onayını almak zorundadır. Tek başına merkezi yönetimin bu konularda karar alma yetisi anayasanın ilgili maddesine göre mümkün değildir. Köklü bir yerel yönetim sistem ve geleneğine sahip olan İngiltere'de bile yerel yönetim yapılarının ve sistemlerinin karmaşık yapısı, 1986'da çıkarılmış olan yerel yönetimler kanunları ile ancak düzene konabilmiştir. Yerel yönetimlerin ülke genelindeki yapılanması; county (il, 47 adet), district (il içerisindeki bölgeler, 369 adet) ve parish (en küçük idare birimi, köy) olarak ifade edilen yerleşim birimlerinden oluşmaktadır (İnaç ve Ünal, 2006: 125-138).

3. Türkiye’de Yerel Yönetimler ve Yönetişim

Arapça belde (kent, şehir) sözcüğünden türetilen, “kente ait olan, kentle ilgili, kentsel” anlamına gelen belediye kavramı, Tanzimat ile hayatımıza girmiş olup; 1854 tarihinde yapılan idare reformuyla, İstanbul şehrinde kurulmuş olan idari birimlerin ve bu işlerin açıklanması olarak resmî kayıtlarda “umur-ı belediyye” ibaresine rastlanılmaktadır. Şemsettin Sami, belediye kavramını Kamus-ı Türki’de, “belediyye, bir şehir ya da kasabanın sokaklarıyla sair umur-ı umumiyesine ve tanzifat vesaire ihtiyaçlarına bakan idare” olarak tanımlamıştır (2015: 237).

Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından yayınlanan Türkçe Sözlükte, belediye ya da belediyye, “il, ilçe, kasaba, belde vb. yerleşim merkezlerinde temizlik, su, toplu taşıma... gibi kamu hizmetlerine bakan, başkanı ve üyeleri halk tarafından seçilen, kamu tüzel kişiliği olan örgüt” olarak tanımlanmaktadır (Türkçe Sözlük, 2005: 236). Kırsal toplumların ve şehirlerin, idari ve mali alanlarda kendi kendilerine karar alarak hareket etmeleri ve örgütlenmeler oluşturabilmeleri birçok devlette olduğu gibi Osmanlı Devleti yapılanmasında da yakın zamanlara kadar mümkün olmamıştır (Ortaylı, 1995: 1-2).

1850 yıllarına kadar Osmanlı Devlet yapılanması içerisinde bir belediye örgütlenmesinden söz edilemez. Belediye hizmetleri, (temizlik, su temini, park bahçe, mezarlık düzenlemeleri, yol ve sağlık hizmetleri vb.) çoğunlukla vakıflar eliyle yürütülmüştür. Hizmetler için halktan bir ücret talep edilmemiş ve devlet de bu işler için bütçe ayırmak zorunda kalmamıştır. Kadılar, belediye hizmetlerinin sunulmasında önemli bir rol üstlenmişlerdir. Örneğin esnaflara yönelik hizmetler arasında, en önemli iş narh meseleleri olmuştur. Bu işin özünde, fiyatların makul seviyede tutularak halkın korunması amaçlanmıştır. Merkeziyetçiliğin güçlendirilerek devletin yeniden yapılanması politikaları uyarınca Batılı anlayış çerçevesinde belediyelerin kurulmaları ve örgütlenmeleri, 19. yüzyılda gerçekleşmiştir (Uyar, 2004: 32-33).

Tanzimat’la birlikte birçok alanda meydana gelen yapısal dönüşümler doğal olarak yerel yönetimler alanında da kendini göstermiş ve özellikle yönetsel yapı ve yönetim hukuku alanlarında örnek alınan Fransa modeli bir yapılanma hayata geçirilmeye çalışılmıştır. Yeni yapılanmanın başlatıcı kaynağı halkın beklentileri ve çabaları değil; bu yeni modeli yerel yönetimlerde uygulamaya çalışan merkezi idare olmuştur. Osmanlı’da modernleşme alanındaki değişimlere paralel olarak Evkaf ve İhtisab Nezaretlerinin kurulması ile belediye hizmetlerinin yürütülmesinde de değişiklikler meydana gelmiştir. 1855 yılında

İstanbul Şehremaneti kurulması ile Takvim-i Vekayi’de 16 Ağustos 1855 tarihinde yayınlamış olan tebliğe göre, “... Dersaadet ve Bilad-ı Selase’de şehremaneti unvanıyla bir yeni memuriyet yapılmış, gerekli olanlardan bir yapılanma meclisi öngörülmüştür ve İhtisap Nezareti kaldırılmıştır (www.ibb.istanbul).

Cumhuriyet Döneminin belediyelere dair yasal düzenlemesi olarak 3 Nisan 1930 tarihli Resmî Gazete’ de yayınlanan 1580 nolu Belediye Kanunudur (Resmî Gazete, 1930). Bu kanun ile belediye ve yetkileri, teşkilat ve yükümlülükleri tam olarak yasalar çerçevesinde belirlenmiştir. 1945 ve 1948 yıllarında belediye ile ilgili dar kapsamda kanunlar da çıkartılmıştır. Bu kanunlar daha çok Belediyecilik Derneğinin Kurulması ve Belediye Gelirleri Kanunu gibi kanunlardır. Uzun yıllar boyunca yürürlükte kalan 1580 nolu Belediye Kanunu, 3 Temmuz 2005 tarihinde TBMM tarafından kabul edilen Belediye Kanunu (5393 sayılı) ile yürürlükten kaldırılmıştır. Yerel yönetimlerin yapısal yönetim şekilleri, belediyelerin kuruluş şartları ve ilkeleri, tüzel kişilikleri, yönetsel faaliyetleri ve hizmetlerini açıklayan ve tanımlayan alanları ile ilgili değişiklikler yapılarak yeni kanunla düzenlenmiştir (5393 sayılı Belediye Kanunu).

3.1. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yapısı

Ülkemizin yönetim sistemine uygun bir şekilde, kuruluş, görev, yetki ve yapılanmaları gibi ana çerçeveleri Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından belirlenen ve köy, kasaba, şehir gibi yerleşim yerlerindeki yaşayanlarının müşterek gereksinimlerinin ve hizmetlerinin karşılanması için halkın oyları ile yetkilendirilmiş kişilerce oluşturulan kamu tüzel kişiliklere sahip resmi yapılanmalar, yerel yönetimler olarak ifade edilmektedir.

Hukuki tanımı ile yerel yönetimler veya siyasî tanımı ile mahalli idareler; il, belediye veya köy sakinlerinin ortak gereksinimlerinin karşılanması amacıyla kanunlar çerçevesinde belirlenmiş esaslara göre oluşturulan ve yerel halk tarafından yetkilendirilen ve belirlenen karar organlarından müteşekkil kamu tüzel kişiler olarak ifade edilmektedir. Mahalli idarelerin kuruluş esasları, yetki ve sorumlulukları ile görevlerini ne şekilde yerine getirecekleri yerinden yönetim ilkesi doğrultusunda ilgili kanunlar tarafından düzenlenmektedir. Şehirlerin yönetilmesinde yetkilendirilmiş mahallî idareler; belediyeler, il genel meclisleri, belediye meclisleri ve il özel idarelerinden oluşan yerel yönetim yapılarıdır. Bu yapılardan il özel idaresi hariç diğer tüm yönetim organları halkın oylarıyla belirlenerek; seçimler yoluyla teşekkül etmektedir.

İl özel idareleri ise, seçimler yoluyla değil yasalarla teşekkül ettirilmiş tüzel yapılardır. Yerel yönetimde, belediye başkanları, meclis üyeleri, muhtarlar ve azalar görev alırlar. Bir şehrin, beldenin ya da köyün yönetiminde belediyeler ve muhtarlıklar beldeyi veya köyü ilgilendiren işlerle uğraşırlar. Mahallî idarelerde, şehirlerde, beldelerde, köylerde ve diğer yerleşim yerlerindeki alt ve üst yapı hizmetleri ve faaliyetlerin geliştirilmesi vb. ihtiyaçlar belediyeler ve muhtarlıklar tarafından yapılır.

T.C. 1982 Anayasası, 127. maddesinde ifade edildiği üzere; ülkemizin yerel yönetim sistemi anayasada belirlenen tanımlar ve esaslar ile belirlenmiştir. Bu çerçevede; il, ilçe, belde, köy ve diğer yerleşim alanlarında yaşayan belde sakinlerinin yaşadıkları yerler ile ilgili ortak gereksinimlerini karşılamak amacıyla kuruluş esasları yine kanunların ilgili maddelerince yetki ve sorumluluk verilen kamu tüzel kişilikleri, yerel yönetimler olarak tarif edilmiştir.

3.1.1. İl Özel İdareleri

Yasal çerçeveler dâhilinde tanımı ve görevleri ile teşkilat yapısı belirlenmiş olan İl Özel İdareleri, kamusal faaliyet ve hizmetleri yerine getirmek amacıyla kurulmuş yerel yönetim yapılarıdır. Buna göre; (belediye sınırları dışında kalan alanlarda) köyler, kasabalar, beldeler ve il sınırları içerisinde bulunan tüm yerleşim ve yaşam birimlerinin müşterek ihtiyaçlarına yönelik hizmetlerin sağlanmasıyla yükümlü bir idari yapılanmadır. Bu hizmetler arasında ilgili sınırlar dâhilinde imar, su, yol, arazi işlemleri ve kurumlara arsa temini gibi görev ve hizmetler bulunmaktadır. İl genel meclisi, il encümenleri ve genel sekreteri ile validen oluşan bir yapılanması vardır (5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanunu).

3.1.2. Belediyeler ve Köy

Belediye; beldenin ve beldede yaşayanların ortak nitelikteki gereksinimlerini düzenlemekle yükümlü hükmi bir şahsiyettir. Belediye; belde sınırları içerisinde meskûn kişilerin yerel ortak gereksinimlerinin karşılanması amacıyla oluşturulmuş; kamu tüzel kişiliğe sahip idari ve mali özerkliğe sahip yapılanmalardır (1580 nolu Belediye Kanunu).

Belediye kurumu, diğer yerel yönetim kuruluşları gibi 19.yüzyılda Osmanlı Devleti'nin idari ve teşkilat yapılanmalarına dair iyileştirme ve dönüşümleri de kapsayan Tanzimat ve Islahat dönemlerinde ortaya çıkmış ve var olan siyasi, kültürel ve tarihsel gelişmeler çerçevesinde ele alınmıştır. Günümüze kadar devam eden süreçlerde 3 Nisan 1930 yılında yayınlanan 1580 nolu Belediye Kanunu ile başlayarak belediyelere dair yasal

düzenlemelerin yapıldığı diğer kanunlar bulunmaktadır. Bunlar; 1945 ve 1948 yıllarında belediye ile ilgili dar kapsamda kanunlar bulunmaktadır. Bunların yanında en son 03 Temmuz 2005 tarih ve (5393) sayılı yasal çerçevelerin çizildiği Belediye Kanunu da mevcuttur (5393 sayılı Belediye Kanunu).

İlgili Belediye Kanunu hükümlerine göre bir yerleşim biriminde belediye kurulabilmesi için nüfusunun 5 bin ve üzeri olması gereklidir. Büyükşehir belediyesi bulunan yerlerde kurulabilmesi için belde nüfusunun 20.000 ve üzeri olması gereklidir. Mahalli ve yerel yönetim birimleri olan belediyelerin ilgili kanun ve yönetmelikler çerçevesinde yükümlülükleri ve görevleri belirtilmiştir. Bun göre; itfaiye, vergi toplanması, nikâh, park ve yeşil alanlar oluşturma, zabıta, mezarlık ve defin işlemleri, şehir içi trafikten çevre düzenlemeleri ve sağlığına kadar birçok alanda hizmetler sunar (5393 sayılı Belediye Kanunu).

Belediyelerin yine kanunlar tarafından tanınmış bazı yetkiler, görevler ve yerine getirmekle zorunlu tutuldukları sorumluluklar vardır. Buna göre belediyelerin yetki ve sorumlulukları arasında; toplu taşıma, katı atık ve çöplerin toplanarak bertaraf edilmeleri, ayrıştırılmaları, geri dönüşümü gibi tüm hizmetlerin icrası, su temin etmek; atık suları ve yağmur sularını uzaklaştırmak; belediyeye ait vergilerle harç ve katkı paylarını toplamak; kanunlarda belirtilen izinleri vermek ya da ruhsatlandırmaları yapmak gibi belde yaşayan insanların ortak gereksinimlerini karşılamak maksadıyla hizmetler gerçekleştirmektir. Belediyenin karar alma ve yürütme organları, belediye meclisleri, belediye encümenleri ve başkanlıklardır (5393 sayılı Belediye Kanunu).

3.1.2.1. Büyükşehir Belediyeleri

Büyükşehir belediyeleri, belediye sınırları dâhilinde üç ve daha fazla ilçe ya da ilk kademe belediyelere sahip olan ve bu birimler arasında koordinasyonu sağlayan; idari ve mali yönden özerk kamu tüzel kişiliğe sahip olan yapılar olarak tanımlanırlar. (5216) sayı ve 2004 tarihli kanuna göre; bazı il belediyeleri, toplam nüfusları 750.000'den fazla oldukları için büyükşehir belediyesi statüsüne kavuşmuşlardır. Büyükşehir belediyeleri, belediye meclisi, belediye encümeni ve belediye başkanından oluşur. 2020 yılı itibariyle Türkiye'de 30 adet büyükşehir belediyesi bulunmaktadır (www.icisleri.gov.tr).

3.1.2.2. İl Belediyeleri

1580 sayılı ilk belediyeler kanunu ile kurulmuş olan il belediyeleri değişik tarihlerde

(1945-1948) reforme edilerek işlevsel hale getirilmeye çalışılmıştır. İlk kanunlar ile ihdas edilen illerdeki belediyelerin sınırları ve görev alanları ile yetki ve sorumlulukları açıkça belirtilmiştir. İl belediyeleri kanunlar tarafından çerçeveleri belirlenmiş coğrafi sınırlar içerisinde bulunan alanlarda yaşayanların yasalarla yetkilendirilmiş ve sorumlulukları verilmiş konularda gerekli çalışmaları yapmakla mükellef kılınan tüzel kişiliklere sahip kamusal yapılardır. İlk zamanlardaki yasal çerçeveleri çizilen il belediyelerinin güncellenen (5393) sayılı kanun ile yetki ve sorumlulukları belirlenerek günümüze kadar gelmiştir. Ülkemizde 2019 yılı itibariyle 51 adet il belediyesi bulunmaktadır (<http://www.icisleri.gov.tr>).

3.1.2.3. İlçe Belediyeleri

İlçe belediyeleri, coğrafi yetki alanı şehir ve büyükşehir belediyelerine göre daha dar alanlarda yetkilendirilmiş tüzel kişiliklere sahip kamusal yapılar olarak tanımlanabilir. İlçe belediyeleri, şehirlerin, ilçelerinin ve büyükşehirlerin sınırları içerisinde bulunan ilçelerin kamusal faaliyetlerini yürüten belediye kurumlarıdır. Ülkemizde 2019 yılı itibariyle büyükşehirler kapsamında 519 adet, il kapsamında ise 403 adet ilçe belediyesi bulunmaktadır (<http://www.icisleri.gov.tr>).

3.1.2.4. Belde Belediyeleri

Belde belediyeleri, il ve ilçelerin sınırları dâhilinde bulunan ve nüfusu 5 binden az olmayan yerleşim birimlerinde yasalar tarafından kurulmasına izin verilen, görev alanları ile yetki ve sorumlulukları açıkça belirtilmiş olan tüzel kişiliklere sahip kamusal yapılardır. Ülkemizde 2019 yılı itibariyle 386 adet belde belediyesi bulunmaktadır (<http://www.icisleri.gov.tr>).

3.1.2.5. Mahalle ve Muhtarlıkları

Belediye sınırları dâhilinde nüfusu 500'ü geçen yerleşim birimlerinde muhtar ve ihtiyar heyeti tarafından yönetilen yerleşim birimlerine mahalle denir. Kanunla görev çerçevesi çizilen muhtarın; mahallenin yaşam kalitesinin artırılması, resmi ve diğer kurum ve kuruluşlar ile ilişkilerin gerçekleştirilmesi ve mahalle ile ilgili konularda fikir beyan etmek gibi görev ve sorumlulukları vardır. Resmi idarenin verdiği görevleri de yerine getirmekle yükümlüdür. Ülkemizde 2019 yılı itibariyle 32147 adet mahalle bulunmaktadır (<http://www.icisleri.gov.tr>).

3.1.2.6. Köy

1924 yılında çıkarılan 442 sayılı Köy Kanunu, bu alanda yapılan ilk düzenlemedir. Bu kanuna göre; köy, mektep, cami, baltalık ve otlak gibi ortak mallara sahip nüfusu iki

binden az olan bağ, bahçe ve tarım faaliyetleriyle teşkil etmiş yerleşim birimleridir. Köyün yönetimi, köyde meskûn olan insanların mahalli müşterek gereksinimlerini karşılamak amacıyla karar organları köy yerleşim alanında yaşayan seçmenlerin oyları ile teşekkül edilen bir mahalli yönetim birimi olarak tanımlanmaktadır. Köy yönetiminin organları; köy muhtarı, köy teşkilatı (derneği) ve ihtiyar meclisidir. Ülkemizde 2019 yılı itibarıyla 35200 adet köy bulunmaktadır (<http://www.icisleri.gov.tr>).

3.1.2.7. Köy Muhtarlıkları

Köy yönetiminin ve ihtiyar meclisinin başı olan muhtar, ilgili köy kanununa göre seçilen, köyün kanunlarla belirlenmiş işlerini yerine getirmekle sorumlu tutulan tüzel kişiliktir. Köyü, ihtiyar heyetinin üyeleri ile birlikte yönetir. Muhtar, kanunlarla kendisine tanınmış yetkilere sahip bir devlet memurudur. Bu nedenle ona karşı yapılan olumsuzluklarda ve muhtarın yaptığı yanlışlarda devlet memuru gibi yargılama yapılır. Devlet ve köy işleri olarak muhtarın görevleri iki gruba ayrılmaktadır (<http://www.icisleri.gov.tr>).

3.1.2.8. İhtiyar Meclisi

Köyde altı aydan fazla yaşayan ve ilgili kanunlara uygun olan vatandaşlar arasından köyü yönetmede muhtara ve idareye yardımcı olmak ve halka hizmet ve köyü korumak ve geliştirmek amacıyla kararlar alan heyet üyelerine İhtiyar Meclisi denir. 2972 sayılı Mahalli İdareler Kanununa göre seçilmeleri ve görev-sorumlulukları belirtilmiştir. İhtiyar meclisi haftada bir defa toplanır (<http://www.icisleri.gov.tr>).

3.2. Türkiye’de Yerel Yönetişim Uygulamaları

Yerel yönetişim daha çok demokrasi ve demokratik anlayışı önceleyen, olabildiğince çok katılımcının var olmasını amaçlayan ve yönetime dâhil olabilen paydaş aktörlerin daha fazla söz söyleyebilmesine fırsat tanıyan bir model olarak görülmektedir. Maastricht Anlaşması, Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ve G21 Bildirgesi bu modelin ortaya çıkmasında ve geliştirilmesinde önemli katkılar sunmuştur. Bu bağlamda, yerel yönetişim, üst boyuttan başlayarak seviyelerine göre ülke bazında merkezî yönetim, daha dar kapsamlı yerel yönetimler, hükümet dışı ya da resmi idarenin dışında kalan özel kesim ve sivil toplumdan oluşan “bir paydaşlar bütünlüğü” olarak açıklanmıştır (Keskin, 2011: 17-28).

Ülkemizde Yerel Gündem 21 projesi ve uygulamaları tüm dünyada olduğu gibi Rio’dan yükselen küresel çağrı doğrultusunda başlamıştır. Türkiye’de Yerel Gündem 21

uygulamaları, 1997 yılı sonlarında başlatılan “Türkiye’de Yerel Gündem21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi” başlıklı proje ile aktif hale gelmiştir. BM yetkili komisyonlarının işbirliği ve eşgüdümünde gerçekleştirilen projeler dokuz şehirde uygulanmış ve bir yıllık bir süre içerisinde elde edilen başarılar nedeniyle şehir sayısı artmış; 1999 yılı içerisinde Resmi Gazete’ de yayımlanan “Proje Revizyonu Belgesi” ile 23 olmuştur (www.mfa.gov.tr).

Türkiye’de Yerel Gündem 21 uygulamasının süreçleri, yeni pilot kentlerin projeye dâhil edilmesi, bilgilendirme programlarının kapsamının genişletilmesi, yayınların kapsamı ve sayısının arttırılması, projenin ikinci aşamasının hazırlanması (Resmî Gazete, 1999) gibi aşamaları kapsayan dört başlık etrafında toplanmıştır. 1997 senesi sonlarında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP-BMKP) desteği ve Birleşmiş Kentler ve Yerel Yönetimler Ortadoğu ve Batı Asya (UCLG-MEWA) koordinatörlüğü kapsamında gerçekleştirilmiş olan “Türkiye’de Yerel Gündem21’lerin Teşviki ve Geliştirilmesi Projesi” ile Türkiye’de Yerel Gündem 21 uygulamaları başlamıştır (www.habitatdernegi.org).

Türkiye’nin uygulamaya koyduğu Yerel Gündem 21 programı önemli bir yerelleşme ve vatandaşların katılım yönüyle yönetime dâhil olabilmesi ile bir yönetim aktörü ve paydaşı olarak görüldüğü bir değişim süreci olarak görülebilir. Ülkemizde, 10’u büyükşehir belediyesi, 45 il belediyesi ve 3 tanesi de il özel idaresi olan 48 adet yerel yönetim kuruluşlarının katılımlarıyla Yerel Gündem 21 projesinin uygulamaları yürütülmektedir (Adıgüzel ve Güneş, 2005: 215).

Bilhassa halkın idareler tarafından yönetilen bir nesne olmasından çıkarak, yönetimin olabildiğince tüm aşamalarına katılabilen, sorumluluk sahibi olan ve sorumluluklar alan; bununla birlikte yönetimlerden hesap sorabilen bir konuma gelmesi ile katılım noktasında karşılaşılan zorluklar, hem ulusal hem de yerel yönetimler seviyesinde, yönetimlere yeni katılım yollarının geliştirilmesi gerekliliğini ortaya çıkarmış ve bu yeni durum da doğal olarak yerel anlamda karşılıklı etkileşim ve iletişim esaslarına dayanan yerel yönetişimin geliştirilmesi gereğini ortaya çıkarmıştır (Palabıyık, 2003: 254).

Yerel anlamda yönetişim, ortaklıklar geliştirilerek vatandaşların ve kurumların yaşadıkları yerlere olan aidiyetlerini ve bağlılıklarını sağlayabilmek; kaynak dağıtımında hakkaniyeti sağlayabilmek amacıyla, yerel yönetimlerin etkileşim ve işbirliğini gerekli kılmaktadır (Bıçkıcı ve Sobacı, 2011: 222). Yerel yönetimler, yerel sermaye ve özel sektör, ilgili STK

ortaklığında klasik devlet-yerel yönetim ilişkileri yön değiştirerek, yeni paydaşları mekanizmaya dâhil etmiştir (Şengül, 1999: 12).

Türkiye, tüm dünya ülkeleri ile beraber ve etkileşimli olarak dünyayı etkileyen değişikliklerden etkilenmektedir. Türkiye’de yerel yönetimler alanında yapılan değişiklikler ile yönetişim kavramı özellikle yerel yönetimlerde kendini iyiden iyiye hissettiren bir kavram olmaya başlamıştır. Gerek günümüz toplumunun beklentileri ve hayatı algılayış ve yaşayış biçimindeki ilerlemelerin ve değişimlerin bir gereği olarak gerekse küresel dünyanın bir parçası olan Türkiye, uluslararası arenada çok yönlü ve etkileşimli bir ülkedir. Bundan kaynaklı olarak çoğu gelişmiş ülkelerde olduğu gibi yerel yönetimler alanında da dünya ile paralel gelişmeleri gerçekleştirebilmek ve aynı ya da benzer ilerlemeleri kat edebilmeyi hedeflemektedir. Bu anlamda, merkezi yönetim tarafından yerel yönetimlerin “yönetişim” merkezli bir yapılanma gerekliliği ve bu gerekliliğe bağlı olarak gerekli değişim ve dönüşümü sağlayabilecek yasal düzenlemeler yürürlüğe konulmuştur.

Belediye Kanunu (5393) ile birlikte, yerel yönetimlerde ve belediyelerde hem yapısal hem de yönetsel değişiklikler ortaya konmuştur. Bu kanunda, belediyelerin tüzel kişilikleri, yapısal özellikleri ve teşkilat tanımlanmalarına kadar çeşitli değişiklikler bulunmaktadır. Bunun yanında yönetsel anlamda günümüz modern dünya anlayışının yansıması ve tanımlanması olarak görülebilecek “yönetişim” kavramına dair atıflar, tanımlar ve gereklilikler göze çarpmaktadır.

Yerel yönetimlerde, yönetişim ilkelerinden biri olan yerellik ilkesinde belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur ifadeleri bulunmaktadır. Bununla yasal mevzuat çerçevesinde modern belediyeciliğin ve toplumun gerçeklerine uygun ve cevap verebilir nitelikte hizmetler sunulmasının önemine değinilmekte ve yönetsel faaliyetlerin gerçekleştirilmesi mümkün ve gerekli kılınmaktadır (Resmî Gazete, 2005, Sayı 25874).

Belediye, belde sakinlerine sunulan belediye hizmetleriyle alakalı görüşlerini ve düşüncelerini tespit edebilmek amacıyla kamuoyu yoklamaları ve araştırmaları yapabilir (Resmî Gazete, 2005, Sayı 25874). Bu madde gereğince halkın istek, talep ve düşüncelerinin heterarşik bir yapı içerisinde iletebilme yolunun açılması amaçlanmaktadır. İdareciler ve yetkililer tarafından dikkate alınarak uygulanabileceği ifade edildiğinden daha demokratik ve halka dönük bir yönetim ya da yönetişimden bahsedilebilmektedir.

Katılımcı bir yönetim anlayışının yerel yönetimlerde uygulanabilirliği yasal olarak mümkün kılınmaktadır. Şöyle ki; Mahalle halkı tarafından seçilen ve temsilcileri konumunda bulunan muhtarlar ve illerdeki kamu kurum ve kuruluşlarının yöneticileri ile birlikte illerdeki kamu kurumu niteliğinde tanımlanabilen sendikalar, odalar, üniversiteler, meslek kuruluşları ve gündemle alakalı konularda konuyla alakalı STK ve temsilcilerinin oy kullanma hakları olmadan ilgili komisyonların toplantılarına katılma ve görüş bildirme haklarına sahiptirler. Böylelikle, yerel yönetim faaliyetlerinde yönetim aktörleri olarak ilgili toplumsal kurum ve kuruluşlar ile diğer toplumsal yapılanmaların rol alabilme yolları sağlanabilmektedir.

Yönetişimin özellikle yerel anlamda gerçekleştirilebilmesini sağlayan yapılar bulunmaktadır. Bu yapılanmalar özel sektör, STK ve halk temsilcilerinden oluşan paydaş aktörlerin resmi kurumlar ve yetkili organlarınca muhatap alınarak karar alma mekanizmalarına dâhil olabilmelerine imkân sağlamaktadırlar. Yaşadıkları yerleşim alanları ile ilgili konularda alınacak olan kararlar ve uygulanacak faaliyetler konusunda söz söyleme ve görüş belirtme fırsatı sunan bu yapılar arasında kalkınma ajansları, kent konseyleri ve mahalle/halk temsilcileri gibi yerel yönetim yapıları bulunmaktadır. Bu yapılara daha yakından bakarak biraz daha detaylı bilgiler sunulacaktır.

3.2.1. Kalkınma Ajansları

Yerel yönetişimde yerel ortakların iş birliği gerek resmî kurumlar gerekse özel sektör katılımlarıyla gerçekleşmektedir. Kalkınma ajansları, bölgesel kalkınmayı artırmak ve bölgeler arası eşitsizliği azaltmak amacıyla kurulmuş yapılardır. Kamu, özel ve STK kurum ve kuruluşları arasındaki etkileşim ve işbirliğini sağlayarak kaynak kullanımını etkili ve verimli bir şekilde gerçekleştirebilmek amacı taşımaktadırlar. Kalkınma ajansları, bölgesel kalkınmanın hızlandırılmasını, sürdürülebilirliğini sağlayabilmek amacıyla kurulmuş, iş birliği ve yönetim konseptinde oluşturulmuş özerk kamusal yapılardır (www.gmka.gov.tr).

Kalkınma ajanslarının görev ve yetkileri yasal çerçeve içerisinde belirlenmektedir. Kalkınma ajanslarının görevleri arasında bölgenin yerel ve kırsal kalkınma potansiyelinin artırılması amacıyla hazırlanan projelere destek vermektedirler. İlgili kuruluşların üretim, yönetim, tanıtım, finansman, teknoloji, pazarlama konularında yeni girişimcileri desteklemektedirler. Ulusal ya da uluslararası projelerin tanıtımı ve bilgilendirmesini yapmak ve yerelde yürütülen proje ve faaliyetler ile ilgili uluslararası arenada tanıtım ve

reklamını yapmaya yardımcı olmak gibi yerel ve bölgesel kalkınmanın gerçekleştirilmesine katkı da bulunarak iş birliği oluşturmak vb. faaliyetler vardır (<https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/hakkimizda>).

Bölgesel iş birliği içerisinde etkileşimde bulunan kamusal özerk yapılar olan Kalkınma Ajanslarından ülkemizde yerel yönetim konsepti içerisinde faaliyetler yürüten AHİKA, BAKKA, BAKA, ANKARAKA, BEBKA, ÇKA, DOKA, MARKA, DİKA, FKA, GEKA, GMKA, İSTKA, İZKA, KARACADAĞ, KUDAKA, ZAFER, MEVKA, ORAN, OKA, SERKA ve TRAKYA olmak üzere 26 adet kalkınma ajansı bulunmaktadır (<https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/>).

3.2.2. Kent Konseyleri

Vatandaşların kendi kendilerini yönetmelerine imkân sağlamasına rağmen yerel yönetim organlarının sadece seçimler yoluyla görev almalarının sağlanması demokratik nitelik kazandırmamaktadır. Klasik anlamda yönetimin küreselleşen modern dünyanın değişen ve güncellenen yeni anlayışı ile birlikte kendini yeniden tanımlama içerisinde bulunması gerek ulusal ve merkezi anlamda gerekse yerel anlamda yeni bir bakış açısı ile şekillendiği ve tanımlandığı görülmektedir. Şekilselliğin belirleyiciliğinin ötesinde vatandaş katılımının sağlanması gereklidir (Keleş, 2000: 58).

Uluslararası camianın gelecek perspektifi ile uyumlu olarak güncellenen ve yeniden tanımlanan yönetimin daha kapsayıcı ve işlevsel olması, sorunlara oluşmadan önce toplumun kolektif gücünün ve ortak aklının hâkim kılınarak yetki paylaşımı yoluyla tartışılarak çözümler bulunabilmesi gibi daha modern bir anlayış olarak “yönetişim” kavramının günümüz idare sistemini şekillendirdiği söylenebilir. Uluslararası kuruluşların ve devletlerin düzenlediği ve önemli bir kısmının desteğini almış olan Yerel Gündem 21 gibi birlikteliklerde geleceğin dünyası oluşturulmaktadır. Yerel yönetimler, en önemli paydaşlar olarak yeni yönetim sistemi ile bütünleşmiş bir şekilde merkezi yönetimin ast unsuru değil; aksine destekleyici ve özdeş bir aktörü olarak kabul edilmektedir. Bu gerçeklerden hareketle, yerel düzeyde gerçekleştirilen faaliyetlerin merkezî hükümetlerin politikalarını doğrudan etkileyici bir konumda olmasının yanında, halka en yakın ve en ulaşılabilir konumda olması dolayısıyla yerel yönetimlerin etkisi ve işlevselliği modern dünyanın gelecek perspektifinde önemli bir yer tutmaktadır.

Yerel yönetimler, halkın seçtiği ve yetkilendirdiği kurumlardır. Halkın kendi hizmetlerini yerine getirmek ve ihtiyaçlarını karşılamakla yetkilendirdiği bu kurumlar aslında bizzat

halkın kendisine aittir. Bu yüzden kamusal faaliyetleri yerine getirmekle görevlendirilmiş ve yetkilendirilmiş bu kurumların halk için halkla beraber ilkesi ile hareket etmesi ve toplumun dâhil olabileceği yeni platformların sisteme dâhil edilerek iyileştirilmesi gereklidir. Yerel Gündem 21 ile birlikte ülkelerin merkezî yönetimlerinin yerel yönetimleri güçlendirmesi ve böylelikle sürdürülebilir bir kalkınmanın gerçekleştirilebilmesi amacıyla gerekli bazı adımların atılması ve yerel anlamda yönetimlere daha fazla önem verilmesi istenmiştir.

Bu yeni bakış açısı ile yerel yönetimlerin halkı içine alan ve temsil yeteneğini en üst seviyeye çıkararak azami desteğin ve katılımcılığın gerçekleşmesinin yolunu açan yeni yapıların yönetim şemasına dâhil edilmesi gerekli hâle gelmiştir. Bunun için Yerel Gündem 21 Bildirgesi ile uyumlu olarak ülkelerin yerel yönetimlerinin görev ve sorumluluk alanlarında daha fazla etkileşim ve katılımcılığı esas alan, kentin yaşayanlarının yönetim sürecine dâhil olabileceği yapılar oluşturulması yasal mevzuat desteği kapsamında kararlaştırılmıştır. Bu yapıların en bilinenlerinin başında şehrin yaşayanlarının kenti ve kendilerini ilgilendiren konularda yönetime paydaş aktörler olarak dâhil ve müdahil olduğu kent konseyleridir.

Kent Konseyleri, yasal zemini olan, kentin bugünü, yarını ve gelecek projeksiyonu ile ilgili sorunlar, beklentiler ve taleplerin toplumun kolektif gücünün ve ortak aklının temsil edilerek tartışıldığı ve politikalar üretildiği bir platform olan yapılardır. Bu yapılar, şehrin olabildiğince çok toplumsal kesimlerinin temsil edildiği ve katılımının gerçekleşmesine imkân sağlayan, yetkilendirilmiş idarenin istişare mekanizması konumundadır.

Belediye Kanunu uyarınca (5393), kent konseylerinin yönetim esaslı yapılar olduğu belirtilmiş olup ilgili hükümler çerçevesinde var olan yetersizliklerin ve etkisini kaybetmiş olan geleneksel yönetim anlayışının yeni bir bakış açısı ile yeniden kurgulanması esas alınmıştır. Bu çerçevede, dayanışmanın ve kente sahip çıkmanın, birlikte yönetimin esas alındığı kent konseylerinin faaliyetler yürütmesi ve sorumluluklar alarak yönetim mekanizmalarında bulunması önemli bir olgu olarak görülmektedir (Seyyar ve Demir, 2008: 86).

Geçmişte de değişik isimler altında ve kent konseyinin işlevlerini yerine getiren kent parlamentoları, kent kurultayları veyahut kent meclisleri gibi yapılanmalar bulunmaktadır. Gündem 21'in Birleşmiş Milletler Rio Yeryüzü Zirvesi toplantısında ortak eylem planı olarak kabul edilmesiyle ülkemizde 1996 yılında yapılan Birleşmiş Milletler İstanbul

“Habitat II” Konferansı’ndan sonra “Gündem 21”in 28. bölümünde yer alan “Yerel Gündem 21” konusu görülmeye başlanmıştır. Habitat II toplantısında, şeffaflığı ve katılımcılığı uygulayan, demokrasiye önem veren ve önceleyen, insan haklarına saygı duyan ve halka hesap verebilir konumda olan yönetimler üzerinde durulmuştur.

Bu amaçla Bakanlar Kurulu tarafından 1997 yılı sonlarında kent konseyleri ile ilgili alınan kararla kent konseylerinin yasal süreçleri başlamıştır (Özdemir, 2011: 36). İlerleyen yıllarda, 2005 tarih ve (5393) sayılı Belediye Kanunu’nun 76. maddesi ile birlikte kent konseylerinin kurulması resmen kabul edilmiştir (Resmî Gazete, 13 Temmuz 2005, Sayı 25874).

2006 yılında da Kent Konseyi Yönetmeliği gündeme alınarak çıkartılmış, Yerel Gündem 21 Programı uygulamalarının yapıldığı yerleşim birimlerinde kent konseyleri ya da benzer adlarla kurulmuş yapıların ilgili yönetmelikte öngörülen esaslara uygun olarak yeniden şekillendirileceği kararlaştırılmıştır (Resmî Gazete, 2006, Sayı 26313).

Kent Konseyleri, yerleşim yerlerindeki hayatta kent vizyonuna uygun olarak hemşehrilik bilincinin geliştirilmesini, kentin ve yaşayanlarının haklarının ve hukukunun korunmasını, çevreye duyarlılığı, katılımcılığı, hesap sorabilmeyi ve hesap verebilirliği, sürdürülebilir kalkınmayı gerçekleştirebilmeyi, sosyal yardımlaşmanın ve dayanışmanın uygulanabilmesini yerinden yönetim ve yönetişim esasları çerçevesinde gerçekleştirebilmek amaçlarıyla kurulmuşlardır.

Kent konseyleri, merkezi idare ile yerel yönetimlerin ve meslek odalarının, STK’nın ve kamusal kimliğe sahip kurum ve kuruluşların paydaşlık ve ortaklık bilinci ile hemşehrilik çatısı altında bir araya gelebildikleri; sürdürülebilir bir kalkınma çerçevesinde kendi yerleşim yerlerinin kalkınmasına dair önceliklerinin neler olabileceğinin, var olan ya da olası sorunların tartışılabildiği ve kentin vizyonunun belirlendiği, çözüm yollarının arandığı ve bulunmaya çalışıldığı demokratik ve katılımcı yapılanmalardır⁴.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Avrupa Kentsel Şartı, G21, Yerel Gündem 21 ve Habitat II’de kent konseyleri, yaşanabilir şehirler, sürdürülebilir kalkınma ve yapabilirlik temelinde, vatandaşların yönetimlere katılabilmelerini ve yönetimleri denetleyebilmelerini sağlayacak mekanizmaların oluşturulmasını, halkın yaşadıkları yerler ile ilgili sorunlarına sahip çıkmalarını teşvik edici, yönetişimi merkezine koyan ve katılımcı demokrasinin

⁴ Detaylı açıklamalar ve bilgiler için bkz.. <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals.html>

gerçekleşmesini hedefleyen ve sivil toplumun kendisini esas alan yapılardır (Bursa Kent Konseyi, 2011). Kent Konseyleri; kent hayatında, kentin vizyonunun ve yaşayanlarının hemşehrilik bilinci kazanmaları ve kalkınmada sürdürülebilirlik sağlanabilmesi, çevre duyarlılığının artırılması, kentte sosyal dayanışma ve yardımlaşmanın gerçekleştirilmesi, şeffaflık, hesap verebilirlik, yerinden yönetim ilkelerinin gerçekleştiği yönetişimin hayata geçirilebilmesi ve şehrin hak ve hukukunun korunması amaçlarıyla kurulmuştur (Bursa Kent Konseyi, 2011).

Yapısal kurgusu ve çalışma yöntemi, yöntemi bir şehirden ötekine değişiklik göstermekle birlikte, kent konseylerinin en belirgin özelliği, kent yaşamı içerisinde rol alan olabildiğince çok aktörü bir araya getirebilmesi ve yönetime dâhil ederek tüm kentin yaşayanlarını ortak bir paydada buluşturabilecek ortak bir akıl meydana getirmesidir. Yerel Gündem 21 merkezli oluşan kenti sahiplenme ve sorunların çözümünde aktif rol alarak katılımında bulunma ve yönetim ile ortaklık kurma fikrinden hareketle; kent konseyleri, kentlerin sürdürülebilir kalkınmalarını sağlayacak ve geleceğe taşıyabilecek bir ortaklık oluşumu olarak tanımlanmaktadır. Buna ilaveten demokrasi kültürünün yerel düzeyde yaygınlaştırılarak olabildiğince çok ve çeşitli aktörlerin ve ortakların yönetimlere dâhil edilerek yönetişim anlayışının benimsenmesine yardımcı olmakta ve desteklemektedirler (Emrealp, 2005: 65).

Kent konseylerinin toplantılarında görüşülen konular, belediye meclislerinin ilk toplantılarında görüşülmek üzere gündeme alınmaktadır. Konseydeki üyelerin belediye meclis toplantılarına katılabilmeleri ama kararlar alınırken oy kullanamamaları ve konseyde belirtilen görüşlerin meclis toplantıları ve üyeleri üzerinde bağlayıcılığının bulunmaması kent konseylerinin etkinliğine yönelik eksiklikler olarak değerlendirilebilir. Tüm eksikliklere rağmen kent konseyleri yerel halk ve toplumsal kesimler tarafından yeterince desteklendiğinde etkili olabilir ve katılımcılığı, hemşehrilik bilincini ve kentsel sorunların çözümünde kolaylaştırıcılığı sağlayabilir (Görmez ve Altınışık, 2011: 45).

İçişleri Bakanlığı tarafından hazırlanan ilgili yönetmeliğin esaslarına göre; yerel yönetimlerin, kamu tüzel kişiliğine sahip kurum ve kuruluşların, siyasi partilerin, derneklerin, odaların, baroların, sivil toplum örgütlerinin... hülâsa tüm toplumsal kesimlerin yönetime dâhil edilebileceği, ortaklaşa yönetimin sağlanabileceği, Yerel Gündem 21 uygulaması olan kent konseyleri ile ilgili olarak açıklamalar bulunmaktadır. Bu açıklamalara dayanarak kent konseyleri ile ilgili olarak; yerel düzeyde çok aktörlü,

katılımcı ve hemşehrlik bilincinin kazanılması; sürdürülebilir gelişmenin sağlanması, kentle ilgili konularda ortak bir aklın oluşturulabilmesi, yerelliğin ön plana çıkarılarak kaynakların etkili ve verimli kullanımının gerçekleştirilmesi, toplumsal kesimlerin yönetime dâhil olabilmeleri ve saydamlık-hesap verebilirlik anlayışı içerisinde bir yönetim anlayışının uygulanması amaçlanmaktadır⁵. Bu çerçevede görev ve sorumluluklarının bulunduğu ve bu esaslara göre yapılandırılıp faaliyetler yapabileceği şeklinde ifade edilmiştir.

Yönetmelikte belirtilen hükümler çerçevesinde kent konseylerinin hem katılım için gerekli ortamları sağlaması hem de katılımcılık yoluyla gerekli faaliyetleri yapması beklenmektedir. Bu çerçevede ilgili yönetmelikte konu ile ilgili olarak; Yerel Gündem 21 süreci kapsamında yönetime aktif bir şekilde katılımın sağlanması, yönetim ilkelerine (katılımcılık, şeffaflık, hesap verebilirlik, yerellik, etkililik ve verimlilik) bağlı kalınarak çok ortaklı çalışma kültürü çerçevesinde hizmet ve faaliyetlerin gerçekleştirilmelerinin sağlanması amaçlanmaktadır⁶.

Yerinden yönetim ve katılımcılık gibi yönetim ilkelerinin hâkim olduğu yerel yönetişimde kent konseyleri önemli bir paydaş aktör olarak var olmaktadır. Kent konseylerinin yasal çerçeve ile belirlenmiş bir yapısı mevcuttur. Bu yasal çerçeve içerisindeki yönetmelikler ile kent konseylerinin yapısı detaylı olarak belirlenmiş ve görevli kurullar ve bu kurulların faaliyet türleri ve alanları net bir şekilde ifade edilmiştir.

Temsiliyet ve katılımcılık esaslı oluşturulan kent konseylerinde şehrin toplumsal tabakasını yansıtabilecek şekilde bir oluşum mevcut olması esas alınmış ve hedeflenmiştir. Şehri ilgilendiren konuların yerel yönetimlerin ilgili ve yetkili organlarınca alınacak kararlar ve uygulanacak politikaların belirlenmesine yol gösterecek olan bu yapılar yasal bir mevzuat çerçevesinde kimlerden oluşacağı ve bu yapıda kimlerin nasıl temsil edileceği açıkça belirtilmiştir. Bu yasal çerçevede o yerleşim biriminin mümkün olabildiğince tüm toplumsal kesimlerin katılımı esas alınmış ve buna göre yapının oluşumunun gerçekleşmesi amaçlanmıştır.

Kent konseylerinin oluşumu, ilgili yönetmelikte de açıkça belirtildiği gibi gerek kurum gerekse kişi olarak kent konseyinde bulunacak ve katılacak olanlar, toplumun azami temsiliyetinin sağlanması esasına dayanarak belirlenmişlerdir. Bu yönüyle konsey

⁵ Detaylı bilgi ve açıklamalar için bkz.: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2009/06/20090606-9.htm>

⁶ Detaylı bilgi ve açıklamalar için bkz.:

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=10687&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

içerisinde sadece iktidar ve yönetim temsilcileri ve kanadı değil; aynı zamanda muhalefet ve hükümet dışı organizasyonlar olan dernekler, vakıflar, odalar, sendikalar, muhtarlar, temsilciler, meslek kuruluşları, noterler, barolar, kooperatifler, birlikler, üniversite temsilcisi ve konuyla ilgili birimlerden üyeler katılmaktadır.

Toplumun değişik kesimlerinin yaşadıkları yerler ile alakalı konularda katılımcı olarak fikir ve görüş belirtmesine imkân tanıyan kent konseylerinin kendi içindeki yapılanması da yine yasal bir çerçevede belirtilmiştir. Bu yapının işleyişinin nasıl olacağı, kimlerin hangi birimlerde görev alacakları ve ne zaman, nasıl bir araya gelecekleri, neler yapacakları ve hangi yöntemlerle bu işi yapacakları ilgili yasanın mevzuatlarına uygun olan yönetmelikler ile belirlenmiştir. Kent konseylerinin yapısı ana hatları ile konsey organları olan genel kurul ile birlikte yürütme kurulu ve meclislerden oluşmaktadır (2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete).

Konseyin en yetkili organı olan bu kurul yönetmelikte belirtilen katılımcıların iştirakiyle yılda iki kez toplanarak konseyi oluşturacak olan yapıların (meclis ve çalışma grubu) seçimlerini ve çalışma ilkelerini belirleyerek yasal çerçevede olmak şartıyla çalışma yönergesi oluşturur. Kent konseylerinin organlarından olan Genel kurul ile ilgili yönetmelikte, kent konseylerinin en yetkili organı genel kurullardır. İlgili yönetmeliğin 8. Maddesi uyarınca toplantılara belediye meclisi birinci başkan vekilinin başkanlığında ve ilgili üyelerin katılımları ile toplanarak meclis ve çalışma gruplarının seçim ve çalışma esaslarını belirler⁷ ifadeleri yer almaktadır.

Konseyin iş ve işleyişlerinin yürütülmesinde ve genel kurul tarafından oluşturulan görüşlerin belediye kurullarına iletilmesi görevini yürüten oluşumdur. Genel kurul tarafından en az beş kişiden oluşan kurul, iki yıllığına görevde kalabilir. Yürütme kurulu başkanı, belediye meclisi başkan vekilidir. Başkan, kurul gündeminin oluşturulması ve oluşturulmuş olan görüşlerin belediye meclisinde gündeme alınması için iletir ve süreçleri takip etmekle görevlidir (2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete).

Çalışma ilke ve usulleri genel kurul tarafından belirlenen bu yapılar, görev alanına giren konularda kent konseylerinin yetkili organları tarafından oluşturulurlar. İlgili yönetmelikte meclisler ve çalışma grupları görev alanları içinde kalmak koşuluyla oluşturdukları görüşleri ilgili yapılar aracılığı ile belediye meclisine iletirler⁸.

⁷ Detaylı bilgi ve açıklamalar için bkz.: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061008-5.htm>

⁸ Detaylı bilgi ve açıklamalar için bkz.: <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2006/10/20061008-5.htm>

Kent konseylerinde ağırlıklı olarak çocuk, gençlik, engelli ve kadın meclisi birimleri oluşturularak bu kesimlerin sorunları, ihtiyaçları, beklenti ve istekleri yetkili organlar eliyle meclisin görüşme gündemine alınarak gerekli politikaların üretilmesi ve kararların oluşturulması sağlanır (2006 tarih ve 26313 sayılı Resmi Gazete).

Kent konseylerinde, yerel yönetimlerin merkezi yönetimlerle beraber toplumsal kesimler için hazırlanan yeni uygulamalarında kadınları özellikle ilgilendiren konularda kadın meclisi aktif rol alan bir yapıdır. Toplumda kadın ve kadınların sosyal, ekonomik ve kültürel haklarının yerel yönetimlerce durumlarının iyileştirilmesi ve topluma daha fazla katkı sunan bir kadın rolünün hayata geçirilebilmesi adına kadın meclisleri, kadınların beklenti, istek, talep ve ihtiyaçlarının karşılanması amacıyla kurulan yapılardır. Bununla beraber varsa sıkıntıların ve yaşadıkları alanda yaşadıkları zorlukların giderilebilmesi ve sosyal, ekonomik ve kültürel durumlarının her alanda daha da iyileştirilmesi adına yerel yönetimlerde kent konseyleri içerisinde temsil hakkına sahip olan bu meclislerin etkin olarak kullanılması ve bu yolla yetkililere iletebilmesi amacıyla oluşturulan yapılardır.

Kent konseylerinin bulunduğu yerleşim alanlarında kadınlara yönelik hizmetlerin tespit edilmesi ve onlara daha yaşanılabilir alanlar oluşturulabilmesi ve yaşadıkları yerlerde daha fazla memnuniyet ve hizmet alabilmelerini sağlamak adına kadınların yönetim sisteminin bir parçası olması kaçınılmazdır. Kadınlar, toplumun her bir bireyi kadar değerli ve önemli insanlardır ve bu yüzden toplumun olabildiğince çok kesimlerinin temsil edilebilir kılındığı yönetim anlayışının bir eseri olan kent konseylerinde kadının temsil edilmesi gereklidir. Bu yönüyle sadece kadınlara, onların yönetimden beklentilerini, istek ve taleplerini ihtiyaçlarının karşılanmasını ve yaşadıkları sıkıntıların ve zorlukların giderilmesi ve daha fazla imkân sağlanabilmesi gibi düşünceleri yönetime iletmek için kullanılan kadın meclisleri kentte yaşayan kadınların temsilcileridir. Birçok yerleşim birimlerinde kent konseyleri mevcuttur ve tam olarak da hepsinde kadın meclisi bulunmaktadır.

Örneğin Bozcaada Belediyesi bünyesinde bulunan kent konseyi çatısı altında oluşturulmuş kadın meclisi bulunmaktadır. Yönergesinde, kadın meclisi “kent ve kent yaşamında kadınların karşılaştıkları/karşılaşacakları sorunlara yönelik çözüm önerileri oluşturarak bunları belediye yetkili kurumlarına iletmek vb.”⁹ faaliyetleri yürüten bir toplumsal bir yapı olarak tanımlanmıştır (<http://www.bozcaada.bel.tr/belediyemiz/kent-konseyi/kadinlar->

⁹Detaylı bilgi ve açıklamalar için bkz.: <http://www.bozcaada.bel.tr/belediyemiz/kent-konseyi/kadinlar-meclisi/kadinlar-meclisi-kurulus-ve-calisma-yonergesi/>

meclisi/kadinlar-meclisi-kurulus-ve-calisma-yonergesi/).

Gençler, toplumun en önemli unsurlarından biridir. Toplumun dünü, bugünü ve yarını ile ilgili tüm faaliyetlerde insan merkeze alınır. Bugünün hali hazırda ve yarının gelecek vaat eden temel aktörleri olarak gençler toplumun ilerlemesinde ve gelişmesinde ya da tam tersi durumlarında başrol oynayan ve oynayacak olan gruplardır. Gençlerin yönetimlere dâhil edilmesi iyi düşünülmüş ve tasarlanmış bir gelecek projeksiyonu olan tüm toplumlarda çok önemlidir. Gençlerle beraber bir yönetim olgusu, toplumları ve geleceklerini iyi yönetme ve daha iyi yerler getirebilme fırsatı demektir. Kent konseylerinin mevcut olduğu yerlerde gençlere yönelik ve onların beklentilerini karşılayabilecek hizmetlerin belirlenmesi ve onlara onların dünyasına uygun daha yaşanılabilir alanlar oluşturulabilmesi ve yaşadıkları yerlerde memnuniyetlerini artırıcı hizmetler alabilmelerini sağlamak gerekir.

İşte tüm bu ve bundan daha fazlası ifade edilebilecek özelliklerinden dolayı gençlerin oluşturacakları birliktelikler ve meclisler yoluyla yönetime dâhil edilmeleri ve söz sahibi olmaları iyi yönetim sağlayacağından yerel ve genel yönetimler açısından çok önemlidir. Toplumun ana kademe yüklenicileri ve geleceği olan gençlerin yönetime katılmasını sağlamak, onların yaşadıkları yerler ve çevre ile ilgili kendilerini ilgilendiren sorunlara onların gözünden bakabilmek ve o perspektifte çözümler üretebilmek imkân ve kolaylığı sağlar.

Engelli meclisleri, engelli vatandaşların sosyal hayata kolaylıkla katılabilmelerini ve kent yönetiminde söz sahibi olabilmelerini amaçlayan; sorunlarına çözüm üretilmesini hedefleyen kamu ve STK ortaklığında yapılandırılmış olan meclislerdir. Engelliler, toplumun bir parçasıdır ve görmezden gelinemezler. Yerel yönetimlerin bu dezavantajlı kesimler için yaşam alanlarında her türlü sosyal, fiziksel, ekonomik ve kültürel kolaylıklar sağlayacak hizmetleri sunmaları bir gerekliliktir. Yaşamın her alanında engelsiz vatandaşların hayatlarını zorlanmadan idame ettirebilecekleri tüm şartların engelli vatandaşlar için de sağlanması mecburidir.

Bu toplumsal eşitlik engelli vatandaşların hayatlarını normal bir şekilde ve hiçbir yardıma ihtiyaç duymaksızın idame ettirebilmelerine olanak sağlamakla birlikte; topluma kazandırılan her engelli birey ülke için bir değer kazanılması anlamı taşır. Engellilere yönelik yapılan çalışmalarda yönetimin empati kurabilmesi ve hayata o insanların gözünden bakarak politikalar üretebilmesi ve uygulayabilmesi adına yönetim dâhilinde engelli vatandaşların istek, talep ve ihtiyaçlarını onların içinden biri olarak ifade edebilme

fırsatının sunulabileceği engelli meclisi ve temsilci üyeleri kent konseylerinin önemli bir parçası olarak görev üstlenmektedir.

Bu gruptaki insanların hayatta yaşadıkları zorlukları kendilerinin yönetime direkt olarak iletebilmesi ve muhatap alınması hem yönetim ile aralarında iletişimin gerçekleşmesiyle yakınlaşmayı ve bütünleşmeyi sağlar; hem de o zorlukları birebir yaşayan engelli vatandaşların gerçek problemlerinin neler olduklarını belirleyerek gerçekçi ve etkili çözümler üretebilme imkânı sağlar.

Toplumun küçük bireyleri ama geleceğin gençleri ve büyükleri olacak çocukların, hayatın her alanında olduğu gibi yaşadığımız alanlarda kadınlar, yaşlılar, gençler kadar hakları vardır. Çocuklar, toplumun yarını, umutla beklediği gelecekleridir. Onların hayatına katılacak kolaylıklar, imkânlar ve yararlı hizmetler sadece onlara bahşedilecek bir lütuf değildir. Birleşmiş Milletler, 20 Kasım 1989 tarihinde Genel Kurulca alınan kararla, dünyadaki tüm çocukların toplumdaki her bir birey kadar değerli ve saygıdeğer olduklarını ve onların kendi özelinde hakları olduğunu belirten Çocuk Hakları Sözleşmesini açıklamıştır. Ülkemizin de içinde bulunduğu 142 ülke ilgili sözleşmeye imza atarak onaylamıştır. Türkiye’de 2 Ekim 1995 tarihinde uygulanmaya başlamıştır.

Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde sunulan çocuklar ile ilgili maddelerde: “çocukların her türlü olumsuzluklara karşı korunmaları, ruhsal ve bedensel gelişimlerinin sağlıklı bir şekilde sağlanabilmesi için gerekli tedbirlerin alınması ve uygulanması gereklidir¹⁰” ifadeleri yer almaktadır. Bu sözleşmeyle çocuk haklarının korunması amaçlanmış ve kabul eden devletlerin sözleşme maddelerine kesinlikle uymaları gerektiği hükme bağlanmıştır.

Yerel yönetimler de yukarıda bahsedilen konuların da içinde olduğu, çocukların hayatlarını iyileştirmek ve kolaylaştırmak adına yasal mevzuatların çerçevesini çizdiği alanlarda güçleri ve olanakları nispetince çocuklara dair faaliyetler sunmaktadır. Örneğin, İstanbul Büyükşehir Belediyesi tarafından “Çocuk Meclisi” oluşturulmuş ve amaçları ile ilgili: “çocukların gelişimlerine katkıda bulunarak milli ve kültürel değerlerimiz çerçevesinde yetişmelerine yardımcı olmak vb.¹¹” ifadelere yer verilmiştir. İstanbul Büyükşehir Belediyesi Çocuk Meclisi bünyesinde çocuklar ile ilgili farklı etkinlikler ve hizmetler amaçlayan ve yönetimle istişareler yaparak çocuklara yönelik faaliyetler planlanmasını sağlayan zararlı alışkanlıklar ve bağımlılıkla mücadele, çevre, trafik, eğitim, sosyal,

¹⁰Detaylı bilgi ve açıklamalar için bkz.: <https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>

¹¹ Detaylı bilgi ve açıklamalar için bkz.: <https://cocukmeclisi.ibb.istanbul/misyon-vizyon/>

kültürel ve spor-sağlık alanlarında komisyonlar bulunmaktadır.

Yaşlı ve Emekliler Meclisleri, yerel yönetimler tarafından son zamanlarda daha fazla dikkate alınan belirli bir yaş üzerinde olan yaşlılara ve iş hayatını sonlandırarak emekli olan vatandaşlara yönelik faaliyetler yürütülmesi amacıyla yönetimin paydaşı ve fikir ortağı olarak görev alan belediyelerin paydaş aktörlerinden biri olarak görülebilir. Bazı belediyelerde “Kıdemli Yurttaşlar Meclisi” adı altında benzer yapılar bulunmaktadır.

Yaşlılara ve emeklilere yönelik faaliyetler yönetim tarafından planlanırken onların istek, talep ve beklentileri ile beraber ihtiyaç duydukları alanlarda faaliyetler yürütmek ve hizmetler sunmak gerekir. Bu aşamada yönetime dâhil olma ve fikirlerini belirtebilme fırsatı sağlayan Yaşlılar ve Emekliler Meclisi demokratik ve çağdaş belediyciliğin bir yansımasıdır. Türkiye’deki yaşlı ve emekli insanların sayısını dikkate aldığımızda hiç de azımsanamayacak rakamlar ortaya çıkmaktadır. Bu yüzden topluma yaşamları boyu hizmet etmiş ve katkıda bulunmuş bu bireylere yönelik hizmetler sunabilmek ve onları da yönetime dâhil edebilecek yapıların oluşturulması gereklidir ve faydalıdır.

Küreselleşme ile birlikte dünyanın neredeyse bir köy olarak görülmeye başlandığı zamanımızda, uzaklık ve yabancılık kavramları geçmişteki anlamlarını yitirmiş ve güncellenmiştir. Bu minvalde insanların gerek eğitim gerek iş gerekse terör ya da savaş gibi istenmeyen olaylar nedeniyle başka ülkelere veya şehirlere giderek oralarda yaşamaları gerekmektedir. Ülkemizin çoğu dünya ülkesi ile kıyaslandığında ulaşmış olduğu sağlık, eğitim gibi alanlardaki ileri seviyesi ve bulunduğu coğrafyanın içinde olduğu durumlar da göz önüne alındığında Türkiye’ye gelip farklı şehirlerimizde ikamet eden yabancıların sayısı azımsanamayacak seviyelerdedir. Bu gelen yabancılar yaşadıkları yerleşim alanlarının birer parçası durumundadır.

Onlar da şehrin içinde doğal sakinler gibi yaşamakta ve her türlü gereksinimlerini oralarda karşılamaktadırlar. Bu nedenle merkezi ve yerel yönetimlerce sunulan hizmetlerden onlar da faydalanmaktadır. Bu insanlara yönelik merkezi yönetimler tarafından sunulan imkânlar vardır. Aynı zamanda yerel yönetimler de kendilerince farklı kanallar yoluyla bu gruptaki kişilere imkânlar sunmaktadır.

Şöyle ki; farklı amaçlar için ülkemizde bulunan bu insanlar ile ilgili olarak yönetimlerin inisiyatifleri ile onların toplumla bütünleşebilmelerini sağlamak ve problem olmalarının önüne geçmek adına bazı faaliyetler yürütülmektedir. Bazı yerel yönetimler tarafından, onların beklentilerini, istek ve taleplerini iletebilecekleri, rahat içinde yaşayabilmelerini

sağlayacak imkânların sunulması ve ihtiyaçlarının giderilebilmesi adına onların sorunlarını yönetimlere iletebilecek ve onları temsil edecek yapılar oluşturulmuştur.

Örneğin Bursa Büyükşehir Belediyesi bünyesindeki Kent Konseyince bu amaçla “Yabancılar Meclisi” kurulmuştur. Yabancılar Meclisinin ilgili yönetmeliğinde, kuruluş felsefesini açıklayan bölümde, “Bursa’ya eğitim, aile, iş, göç ve koruma gibi sebeplerle farklı ülkelerden gelmiş olan yabancı kişilerin kentsel yaşama katılımlarının sağlanması ve problemlerine çözüm üretebilmek amacıyla kurulduğu ifade edilmiştir¹².” ifadeleri yer almaktadır. Bazı yerel yönetimler, bu konuda hassasiyet göstererek inisiyatif almışlar ve şehrin problem yaşamadan ve yaşatmadan ikamet edilebileceğini göstermişlerdir.

Kent konseylerinde toplumu ilgilendiren ve onlara daha müreffeh bir yaşam sunabilme amacıyla gerçekleştirilmesi amaçlanan faaliyetlerin yerine getirilmesini yönetime sunan ve yürütülmesine katkıda bulunan çalışma grupları vardır. Kent konseyleri, görev alanlarına giren konularla ilgili meclisler ve çalışma grupları oluşturabilirler. Bu çalışma grupları ve faaliyet içerikleri kent konseyinin bulunduğu yerleşim yerlerinin sosyal, ekonomik, kültürel ve demografik yapısına göre değişebilir. Kent konseylerinin organlarından çalışma grupları ilgili yönetmelikle şöyle belirlenmiştir: “konsey görev alanlarına giren konularda meclisler ve çalışma grupları oluşturulabilir. Bu yapılarda oluşturulan görüşler belediye meclislerinde değerlendirilir¹³.”

Kent konseylerinin bulunduğu yerleşim yerlerindeki bazı çalışma grupları; gençlik, engelliler, yabancılar, bilişim, anne ve anne adayları farkındalık, sağlık, çevre ve doğal afetler, kültür ve sanat, toplumsal farkındalık ve sosyal duyarlılık, ulaşım hizmetleri ve trafik, spor, eğitim, hemşehrilik, girişimcilik ve istihdam, cinsiyet eşitliği, ayrımcılık ve bağımlılıkla mücadele... vb. çalışma gruplarıdır.

Kent konseylerinde, içinde bulunduğu yerleşim alanlarında, toplumun ilgi ve ihtiyaçlarına yönelik, görev alanlarına giren konularla ilgili komisyonlar oluşturabilir. Bu komisyonlar ve faaliyet içerikleri kent konseyinin bulunduğu yerleşim yerlerinin sosyal, ekonomik, kültürel ve demografik özelliklerine göre belirlenir.

Kent konseylerinde, çocuk, gençlik, kadın, engelli, eğitim ve kültür, çevre, doğal afetler, kentsel dönüşüm, imar, sevgi ve barış, insan ve hayvan hakları, doğa, trafik, spor, turizm,

¹² Daha detaylı bilgiler için bkz.: <https://www.bursakentkonseyi.org.tr/meclisler/icerik/bursa-kent-konseyi-yabancılar-meclisi>

¹³ Daha detaylı bilgiler için bkz.:

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=10687&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5>

resim ve fotoğrafçılık, edebiyat ve sanat vb. konularda oluşturulmuş olan komisyonlar bulunmaktadır.

Sürdürülebilir bir kalkınmanın sağlanması amacıyla yerel yönetimlerinin güçlendirilmesi ve daha fazla etkinliğe kavuşturulabilmesi hedefleri doğrultusunda gerçekleştirilen Gündem 21 çatısı altında bulunan Yerel Gündem 21 perspektifinde ülkemizde 03 Temmuz 2005 yılında yeni düzenlemeler yapılarak yürürlüğe koyulan Mahalli İdareler Kanunu içerisinde “Kent Konseyleri” ile ilgili özel bölümler ve maddeler bulunmaktadır. Mahalli İdareler Kanunu’nun ilgili maddesinde (Resmi Gazete, 2006, 76. madde) ve bu yapılanmalar ile ilgili (26313 sayı ve 08 Ekim 2006 tarihli Resmi Gazete) yayınlanan yönetmelikte kent konseyleri iş, işleyiş ve yapılanmalarını açıklamaktadır.

Böylelikle daha katılımcı ve kapsayıcı, açık demokrasinin işletilmesi ve gerçekleştirilmesini hedefleyen, toplumun istek, talep ve beklentileri ile birlikte sorunlarını ve ihtiyaçlarını yerindelik ilkesini de içine alan ve uygulama fırsatı veren kent konseyleri birçok şehir ve ilçelerde yerel düzeyde faaliyet göstermek amacıyla kurulmuştur.

Kent konseylerinin yerel yönetimlere olan katkıları ve yaptıkları faaliyetleri inceleyeceğimiz bu bölümde, ülkemizin yedi bölgesinden örnek kent konseyleri incelenecek, daha sonra da şehir düzeyindeki kent konseylerinin yanında ilçe düzeyinde kurulmuş ve faaliyet gösteren ilçe kent konseylerinin birkaçına yakından bakılacaktır.

Belediye Kanunu (5393) gereğince ve ilgili yönetmeliği çerçevesinde 25.05.2012 tarihinde kurulmuştur. Bursa Büyükşehir Belediyesi bünyesinde sosyal, kültürel, ekonomik ve çevresel faaliyetleri yürütmek ve toplumsal kesimlerin yönetime dâhil edilerek istek, talep ve ihtiyaçlarına göre düzenlemeler yaparak ve hizmetler sunarak toplumu bilinçlendirici ve geliştirici çalışmalar yapmak amacıyla kurulmuştur. Bursa Kent Konseyi, genel kurul ve yönetmelik uyarınca belirlenen unsurlardan teşekkül etmektedir (www.bursakentkonseyi.org.tr).

Bursa Kent Konseyi, meclislerinin, ofislerinin ve çalışma gruplarının kuruluş ve çalışma esaslarını içeren yönergeler ve yürütülen faaliyetler ile ilgili bilgilere ulaşabilmek için www.bursakentkonseyi.org.tr web sitesine bakılabilir. Bursa Kent Konseyi bünyesinde, gençlerin etkinliklere katılımlarının sağlanarak sosyalleşmelerini ve korunmalarını amaçlayan ve gençlerin beklentilerini gerçekleştirebilmeyi esas alan gençlik meclisi ve kadınlara yönelik faaliyetler sunmak amacıyla kadın meclisi bulunmaktadır (www.bursakentkonseyi.org.tr). Bu meclislerle birlikte, yabancılara yönelik faaliyetler

organize edilmesini sağlayan yabancılar meclisi ve engelli vatandaşlar ile yönetim arasında iletişimi gerçekleştiren engelli meclisi bulunmaktadır (www.bursakentkonseyi.org.tr).

Süleyman Çelebi, spor, sağlık, çevre, eğitim, halk oyunları, fotoğrafçılık, sanayi ve ticaret, turizm, Bursa 2026, müzik, ressamlar, şairler ve yazarlar, sosyal işler, tarihi ve kültürel miras, müzik eğitim, kent güvenliği, “Merinos”, “Çekirge”, “Koza”, hemşeri dernekleri, madde bağımlılığı, Antik Bursa, Uludağ, gönül dostları vb. çalışma grupları bulunmaktadır. Meclisle ve çalışma grupları ofisleri ile sivil toplum ve projeler ofislerinin yanında iletişim ve organizasyon, sekretarya ve idari işler ofisleri bulunmaktadır. Beyaz zambak, aile oluyoruz, toprakta sevgiyle buluşan eller, Eurodesk Türkiye, Türkiye-Kosova genç akrabalar diyalogu, Bursa sivil toplum geliştirme programı konulu projeler bulunmaktadır (www.bursakentkonseyi.org.tr).

Ordu Kent Konseyi, kurumsal yapısı ile Ordu Büyükşehir Belediyesi ve Ordu kent sakinlerinin yönetsel faaliyetlerini beraberce gerçekleştirebilmek amacıyla kurulan yönetişim esaslı bir konsey olarak faaliyetler yürütmektedir. Birçok toplumsal projeleri bulunan konseyde, Avrupa Çalışma Grubu tarafından oluşturulan “Avrupa Ordu Günleri” projesi ile yurt dışında yaşayan Ordulu hemşerileri bir araya getirmek, birlik ve beraberliklerini desteklemek, hemşerilik bilincini geliştirmek amaçlanmaktadır. Ordu Kent Konseyi’nin, meclislerinin, çalışma gruplarının kuruluş ve çalışma esaslarını içeren yönetmeliklere ve faaliyetlerine ordukentkonseyi.org.tr web sitesinden ulaşılabilir.

Ordu Kent Konseyi çatısı altında, çocuklara yönelik olarak kurulmuş olan çocuk konseyi ile gençliği merkezine alan ve gençler için yapılması gereken etkinliklerin istişare edildiği gençlik meclisleri bulunmaktadır. Bunların yanında, kadınlarla ilgili çalışmalar yapan kadın meclisi de mevcuttur. Engelsiz yaşam, kültür sanat ve edebiyat, sürdürülebilir kalkınma, Avrupa çalışma grupları ile sanayici ve işadamları çalışma grubu bulunmaktadır (ordukentkonseyi.org.tr).

Akıllı Bisiklet Projesi, Minik Eller Kortta, Sokak Hayvanları Farkındalık Projesi, Doğa Kamp Alanı, Kumbaşı Liman Projesi, El Emeği Göz Nuru Çarşısı, Boztepe’ye Merdivenle Çıkmalı ve Boztepe Gözlemevi gibi kadınlara, gençlere, hayvanlara, turizmi geliştirmeye ve çevreye yönelik projeleri bulunmaktadır (ordukentkonseyi.org.tr).

Şanlıurfa Kent Konseyi, 2005 yılında yayınlanan Belediyelerle ilgili kanunun kent konseyi hakkındaki 76. maddesi gereğince kurulmuş olup kent dayanışmasının ve birlikte yönetimin sağlanması ve demokratik katılımın önemsendiği bir yönetişim yapılanmasıdır

(<https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/>).

Kent vizyonunun ve hemşehrilik bilincinin geliştirilerek sürdürülebilir kalkınma, hesap verebilirlik gibi yönetim ilkelerini esas alarak faaliyetler yürüten Şanlıurfa Kent Konseyi, meclisleri ve çalışma gruplarının kuruluş ve çalışma yönergeleri ile hizmetleri hakkında bilgiler “www.sanliurfakentkonseyi.org.tr” adresinde sunulmaktadır (<https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/>).

Şanlıurfa Kent Konseyi bünyesinde gençlere ve kadınlara özel olarak hizmetlerin planlandığı gençlik ve kadın meclislerinin yanında; çocuklara, engellilere ve dezavantajlı gruplara yönelik faaliyetler ve hizmetler konularında çalışmalar yapan meclisler de bulunmaktadır (<https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/>).

Kültür, tarih, turizm, sanat, tarım, hayvancılık, gastronomi, eğitim, çevre ve kent hayatını çalışma gruplarının yanında; esnaf ve sanatkârlar, medya, sosyal medya; hemşehri STK’lar çalışma grubu ve göç çalışma grubu ile sağlık-madde bağımlılığıyla mücadele çalışma grubu bulunmaktadır (<https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/>).

Nerelere enerji tasarrufu ve yeşil ve sosyal alanları arttıran planlama yapılmalıdır?, Karaali Bölgesi jeotermal sera alanı olarak planlanmalı mı?, Halilürrahman Makamını Eyyüb Peygamber Makamına bağlayan turizm yolu, Şanlıurfa’nın nahit taşı ve Karacadağ’ın bazalt taşı şehir ekonomisine nasıl kazandırılır?, gişelerden itibaren otoban yolunun çevre yolu statüsüne alınması, Büyükşehir binasının nereye yapılması, teleferik projesinin Gap Vadisi ve Halil-Ür Rahman Ormanı içinden geçilmesi, Şanlıurfa’da ikinci bir üniversitenin kurulması, engelliler meclisinden yönetime iletilmesi amacıyla oluşturulan öneriler bulunmaktadır (<https://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/>).

Adana Kent Konseyi, 17 Mayıs 2001 tarihinde, Yerel Gündem 21 kurulunun Adana Büyükşehir Belediyesi bünyesinde, 41 meslek örgütü ve sivil toplum kuruluşlarının dâhil olduğu, Adana’nın Yerel Gündem 21 esasları çerçevesinde yönetim ilkelerine bağlı olarak etkileşimli bir şekilde yönetilmesini amaçlayarak kurulan bir yerel yönetim yapılanmasıdır. Meclisleri, çalışma grupları ve projeleri yönetim esaslarına göre yapılandırılmış olan konseyin kuruluş ve çalışma yönergeleri ile hizmetleri hakkında bilgiler adanakentkonseyi.org web sitesi bulunmaktadır.

Gençlik faaliyetleri ve etkinliklerinden sorulu gençlik meclisi; öğrencilerin beklentilerinin ve ihtiyaçlarının istişare edildiği öğrenci meclisi; çocuklara yönelik faaliyetler hazırlayan çocuk meclisi ve kadınlarla, göçmen ve mültecilerle ilgili etkinlikler ve hizmetlerin

konusulup yönetime iletiildiği kadın, göç ve mülteci meclisleri Adana Kent Konseyi yapılanmasında faaliyet göstermektedirler (adanakentkonseyi.org).

Sağlık, turizm, sanat, kentleşme, kentsel dönüşüm, imar, tarım, afet, halk kültürü, sanayi ve ticaret vb. alanlarında çeşitli çalışma grupları bulunmaktadır (adanakentkonseyi.org). Tiyatro, festival ve çocuklar için yürütülen faaliyetlerin yanında, Kent ulaşımı ve engelliler için yerel halkın hayatını kolaylaştıracak ve kentin gelişmesini sağlayacak projelerde toplumun ve STK'nın dâhil edilmesi yoluyla yönetimle birlikte halktan gelen talepler doğrultusunda faaliyetler yürütülmektedir (adanakentkonseyi.org).

Kentin demokratik, katılımcı ve etkileşimli bir yönetim ortamında yönetilerek vatandaşların yönetimle etkileşim ve iletişim kurabildikleri yapı ve mekanizmaların oluşturulması olarak tanımlanan kent konseyi profilinde oluşturulan Çankırı Kent Konseyi, “Çağdaş, Katılımcı, Uygar ve Adil Kent “ mottosu ve bilinci ile hareket eden, kente dair meseleleri kentin bileşenleri ile beraber ele alarak kente hizmet eden bir toplumsal ve kurumsal yapıdır. Çankırı Kent Konseyi, meclisleri ve çalışma gruplarının kuruluş ve çalışma yönergeleri ile hizmetleri hakkında bilgilere ulaşabilmek için “www.cankirikentkonseyi.com” adresine bakılabilir.

Çankırı Kent Konseyi bünyesinde yaşlı vatandaşların toplumla etkileşiminin devamını sağlamak amacıyla yaşlılar meclisi, gençlere yönelik gençlik meclisi ve kadınların sesi olabilecek kadın meclisi bulunmaktadır (www.cankirikentkonseyi.com).

Tarih, Turizm ve İşletme, Kentsel Tasarım ve Altyapı, Kültür ve Sanat, Afet Koordinasyon, Çevre ve Halk Sağlığı, Basın Yayın, Halkla İlişkiler ve Tanıtım, Eğitim, Sosyal Dayanışma, Engelliler Çalışma Komisyonu olarak Çalışma Grupları bulunmaktadır (www.cankirikentkonseyi.com).

STK ile birlikte kente dair istişareler ve yerel anlamda halk için yararlı faaliyetlerin yerel yönetim ile iş birliğini sağlayıcı faaliyetlerde bulunmaktadır (www.cankirikentkonseyi.com).

İzmir Kent Konseyi, ilgili yasalar ve yönetmelikler çerçevesinde kentin yönetime dâhil olarak daha fazla katkı sağlamak ve halkın yönetimle bütünleşerek şehrin daha yaşanabilir bir yaşam alanı haline getirilmesi amacıyla toplumsal kesimlerin birçoğunun katılımıyla kurulmuş bir yapıdır. İzmir Kent Konseyi, meclisleri ve çalışma gruplarının kuruluş ve çalışma yönergeleri ile hizmetleri hakkında bilgilere ulaşabilmek için

www.izmirkentkonseyi.org adresine bakılabilir.

İzmir Kent Konseyi bünyesinde, kadınlara yönelik faaliyetler sunmak amacıyla kadın meclisi ve gençlerin beklentilerini merkeze alan ve gençlerin etkinliklere dâhil edilerek sosyalleşmelerini ve korunmalarını amaçlayan gençlik meclisi bulunmaktadır. Bu meclislerin yanında, engelli vatandaşlar ile yönetim arasında köprü görevi gören engelli meclisi ve çocuklara yönelik faaliyetler organize edilmesini sağlayan çocuk meclisi bulunmaktadır (<http://www.izmirkentkonseyi.org.tr/>).

Kadın meclisi çatısı altında oluşturulan anne ve anne adayları farkındalık çalışma grubu, girişimcilik ve istihdam, sağlık ve çevre, toplumsal cinsiyet eşitliği çalışma grupları bulunmaktadır. Ayrıca çocuk meclisi bünyesinde çocuk haklarını koruma, kişisel başarıyı artırma ve sahne sanatları çalışma grupları bulunmaktadır. Gençlik meclisi içerisinde, Avrupa Birliği projeleri, bilişim, doğal yaşam ve çevre, genç girişimci esnaf ve sanatkarlar, gençlik sorunları farkındalık, gençlik ve siyaset, halkla ilişkiler ve iletişim çalışma grupları; kültür sanat çalışma grubu, smyrna projeleri çalışma grupları bulunmaktadır. Engelli meclisi kapsamında; eğitim, engelli hakları ve ayrımcılıkla mücadele, engelsiz turizm, erişilebilirlik, istihdam, sağlık çalışma grupları ile sosyal yaşama katılım çalışma grubu bulunmaktadır (<http://www.izmirkentkonseyi.org.tr/>).

Nasıl Yani? İletişimde miyiz Şimdi?, Karadeniz : Seyr-i Türkiye Belgeseli, Çocukluk Hatırası, İklim Değişikliği Paneli, Hayaller ve Gerçekler, Sürdürülebilir Ulaşım Paneli, İzmir Kent Konseyi Dragon Kürek Takımı, ((t))izz : Yüksek Frekanslı Ses, Otomobilsiz Kent Günü..., Hasretin İki Yakası, Postural Bozukluklar ve Tedavisi, Uluslararası Öğrenci Sorunları ve Çözüm Önerileri, Kültür Değirmeni, Engelsiz İlaç Projesi, Trafikte Bisiklet Var, Gülümsemenin Büyüsü, Ağustos Böceği ve Karınca, Bu Kongre “Ya Tutarsa” ve I'm Here / Buradayım Projesi gibi kadınlara, gençlere ve çevreye yönelik toplumsal bilici ve hareketliliği, katılımı sağlayabilecek, bilinçlendirecek projeleri bulunmaktadır (<http://www.izmirkentkonseyi.org.tr/>).

Malatya Kent Konseyi, hemşehrilik bilincinin oluşturulması, eğitim-kültür, spor, sağlık, turizm ve sosyal alanlarda etkinlikler ve faaliyetler düzenlenmesi ve ilgili çalışma grupları ve meclisler yoluyla toplumsal beklenti ve taleplere cevap verilebilmesi amacıyla kurulmuştur. “Kendine ve kentine saygı duy” sloganıyla hayata geçirilen Malatya Kent Konseyi, saydamlığın, yerelliğin, katılımcılığın ve hesap verebilirliğin esas alındığı bir yönetim yapısıdır. Toplumsal ihtiyaçlara yönelik hizmetleri hayata geçirmek amaçları ve

hedefleri ile kurulan konseyin “kente ve insana dair her şey” mottosu ile kente ve vatandaşlara yönelik yapılabilecekler konusunda faaliyetleri bulunmaktadır. Malatya Kent Konseyi, çalışma grupları ve meclisler ile ilgili yönetmelikler ve konseyin faaliyetleri hakkında detaylı bilgilere “malatyakentkonseyi.com” adresinden ulaşılabilir.

Gençlere ve kadınlara yönelik faaliyetlerin planlandığı meclisler olarak; Malatya Kent Konseyi bünyesinde bulunan Gençlik ve Kadın Meclislerinin aktif katılımları ile hizmetlerin ve etkinliklerin sunulduğu görülmektedir (<http://malatyakentkonseyi.com/>).

Toplumsal alanlarda faaliyet gösteren yapılar ile istişareyi ve faaliyetleri meclisler yoluyla sağlamak amacıyla; .konsey, fotoğrafçılık, spor çalışma grupları ile şairler ve yazarlar çalışma grubu ve sosyal-kültürel ve sağlık gibi alanlarda oluşturulmuş çalışma grupları mevcuttur (<http://malatyakentkonseyi.com/>).

“Engelleri Sporla Aşacaklar”, “Geçmişten Bugüne Kültürümüzde İyilik”; gençlere yönelik bağımlılıkla mücadele amaçlı, “Gençlik ve Madde Kullanımı” başlıklı konferans; “Daha Temiz Bir Malatya İçin Pedal Çevir, “Kendine ve Kentine Sahip Çık”, ‘Çevreni Temiz Tut’, Erken Teşhis, Erken Tedavi Hayat Kurtarır, Kadınların “Psikolojik Dayanıklılık” konusunda bilinçlendirilmesi, sporculara destek, sağlıklı beslenme sağlıklı bir yaşam sunar; “Malatya'nın Sonbaharı da Bahar Kadar Güzel”, Gelenekten Geleceğe, "Ninem Korkut ile Masallar" programı gibi projeleri bulunmaktadır (<http://malatyakentkonseyi.com/>).

Etimesgut'ta yaşayanların ve toplumsal kesimlerin beraberce huzur ve mutluluk içerisinde yaşayabilmeleri adına, yerellik ve yerindelik esaslarına göre, dinamik, insan merkezli, hoşgörülü, güvenilir, ihtiyaçlara duyarlı, öngörülü, bir yerleşim alanı oluşturabilmek hedefiyle kurulan Etimesgut Kent Konseyi, uzlaşma kültürünü geliştirmek, ilçenin tarihi, doğal, kültürel, tüm değerlerine sahip çıkmak ve bu değerleri zenginleştirmek için faaliyetler yürütmekte olan bir yapıdır. Etimesgut Kent Konseyi'nin, meclislerinin, çalışma gruplarının kuruluş ve çalışma esaslarını içeren yönetmeliklere ve faaliyetlerine etimesgutkentkonseyi.org web sitesinden ulaşılabilir.

Etimesgut ilçesi bünyesinde kurulmuş olan kent konseyi içerisinde çocuklara, engellilere ve dezavantajlı gruplara yönelik faaliyetler ve hizmetler konularında çalışan meclislerin yanında; gençlere ve kadınlara özel olarak hizmet sunumlarının planlandığı gençlik ve kadın meclisleri de bulunmaktadır (etimesgutkentkonseyi.org).

Sağlık ve spor, eğitim ve kültür, hukuk, tüketici hakları, kimsesiz çocuklar, çevre, hayvan hakları, imar-plan, trafik, Avrupa Birliği (AB), sanayiciler ve işadamları gibi toplumsal faaliyetleri amaçlayan ve gerçekleştiren konularda çalışma grupları bulunmaktadır (etimesgutkentkonseyi.org).

Gençlere yönelik il dışı gezileri, ücretsiz eğitim kursları, kitap yardımı, satranç, zeka geliştirme oyunları, bilgisayar, kütüphane ve Anneler Günün kutlamaları gibi eğlenirken öğrenmelerini amaçlayan “Bilgi Evi” faaliyetleri yapılmaktadır. İnternet Evi ile özellikle öğrencilere yönelik, salonda çocukların bilgisayar başında hem ödevlerini yapmaları hem de zamanlarını en iyi şekilde değerlendirmelerini sağlayan imkânları, konservatuar gibi kadınlara, gençlere, öğrencilere ve çocuklara yönelik projeleri bulunmaktadır (etimesgutkentkonseyi.org).

“Birlikte Yönetim ve Ortak Akıl Hedefi” ile Alanya’da yaşamakta olan değişik çevreleri ve grupları ortak bir noktada bir araya getirmek ve kent sakinleri ile yönetim arasında etkileşim ve iletişimi sağlayarak yerel demokrasiyi geliştirmek ve güçlendirmek hedefi ve amacı olan Alanya Kent Konseyi, çocuklar, kadınlar, engelliler ve üniversite odaklı faaliyetler yürütmektedir (<http://alanyakentkonseyi.org.tr/>).

Alanya Kent Konseyi Üniversite Meclisi, Alanya Kent Konseyi Gençlik Meclisi, Alanya Kent Konseyi Çocuk Meclisi, Alanya Kent Konseyi Kadın Meclisi ve Alanya Kent Konseyi Engelsiz Meclisi bulunmaktadır (<http://alanyakentkonseyi.org.tr/>).

Spor, fotoğrafçılık, resim, kültür ve sanat, eğitim, turizm, tarih, sağlık, sosyal yardımlaşma, doğal afetler, tarım ve hayvan hakları, peyzaj, kent mobilyaları, imar-planlama, çevre, bilişim, hemşerilik, doğayı koruma ve emekliler konularında çalışma grupları bulunmaktadır (<http://alanyakentkonseyi.org.tr/>).

Anneler Günü Kutlama Programları, Yaşlılarla bir araya gelerek onların sorunlarını ve isteklerini dinleyerek yönetime iletip çözülmesini sağlamak, Dünya Kadınları Alanya ve Çevresi Su Kabağı Geliştirme Projesi yanında arıcılık ve turizm alanlarında projeler bulunmaktadır (<http://alanyakentkonseyi.org.tr/>).

3.2.3. Mahalle / Halk Meclisleri

Yerel yönetimlerin en küçük yönetim birimi olan mahalleler, yerel düzeyde yönetimlere katılım sağlayarak mahalle sakinlerinin istek, talep ve ihtiyaçlarını ya da yönetime dair beklentilerini Mahalle ya da Halk Meclisleri yoluyla iletebilme imkânına kavuşurlar.

Mahalle ya da Halk Meclisleri çok yaygın olmamakla birlikte bazı yerel yönetimlerde mevcuttur. Örnek olarak Bozcaada Mahalle Meclisleri verilebilir. Bozcaada Kent Konseyi bünyesinde iki adet Mahalle Meclisi bulunmaktadır. Bunlar: Bozcaada Kent Konseyi Alaybey ve Cumhuriyet mahalleleri mahalle meclisleridir (<http://www.bozcaada.bel.tr/belediyemiz/kent-konseyi/alaybey-mahallesi-meclisi/> ve <http://www.bozcaada.bel.tr/belediyemiz/kent-konseyi/cumhuriyet-mahallesi-meclisi/>).

Kuruluş esasları ve çalışmalarının konu edinildiği bu meclislerin ilgili yönergelerinde, kent konseylerinin yerellik ilkeleri çerçevesinde, demokrasi ve uzlaşma kültürünün geliştirilmesi ve katılımcılığın sağlanması amacıyla mahalle meclisleri olarak; Alaybey ve Cumhuriyet mahallerinde Bozcaada'nın sosyal, ekonomik vb. değerlerinin geliştirilmesi ve çok sesliliğine sahip çıkılması hedeflenmektedir. Kent konseylerinin kuruluş ve işleyiş amaçlarına uygun olarak belirtilen ifadelerde de bahsedildiği üzere; Alaybey ve Cumhuriyet mahalle meclisleri, yerel yönetim ilkelerinin gerçekleştirilebilmesi yönüyle faaliyet gösteren yapılardır (<http://www.bozcaada.bel.tr/belediyemiz/kent-konseyi/alaybey-mahallesi-meclisi/> ve <http://www.bozcaada.bel.tr/belediyemiz/kent-konseyi/cumhuriyet-mahallesi-meclisi/>).

3.2.4. Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Yönetişim Faaliyetleri

Toplumsal fayda sağlama esasına dayanan ve toplumsal kesimlerin ortaklığına dayanan “sosyo-ekonomik ve kültürel faaliyetler”, yerel yönetimlerin en çok dile getirilen özelliklerinden birisi olan “sosyal belediyecilik” kavramı ile birlikte düşünülebilir. Bu kavram, yerel yönetimlerin kamu harcamalarını, planlama ve düzenlemelerini, toplumun ihtiyaç duyduğu sosyal alanlarda halkın ihtiyaçlarını önceleyerek hizmet ve faaliyetler gerçekleştirmeleri olarak açıklanabilir (Akdoğan, 2002: 35).

Sosyo-ekonomik ve kültürel yönetim faaliyetleri esasında toplumun beklentilerine ve ihtiyaçlarına yönelik alanlarda halkın yönetim ile etkileşim ve istişare içerisinde olarak kararlaştırma, planlama ve değerlendirme aşamalarını gerçekleştirmeleri olarak açıklanabilir. Bu aşamaların her birisinde yönetimler ile halkın iletişim ve etkileşim kurması ve halkın yönetimlerin kararlarına müdahale ederek etkili bir paydaş aktör olması esas alınır.

Yönetişimin çerçevesi içinde kalan bu karşılıklı durum, hizmetlerin sunumunda yönetimlere halka kulak vererek hareket etmelerini sağlar. Sosyal, kültürel ve ekonomik alanlarda yapılması planlanan hizmetlerin hakla istişare edilerek gerçekleştirilmesi

karşılıklı bir etkileşim ve dolayısıyla yönetişimin sağlandığının bir göstergesidir.

3.2.5. Tekno Yönetişim (e-yönetişim) Faaliyetleri

Son zamanlardaki teknolojik gelişmeler sayesinde günümüz dünyasının önemli unsurlarından birisi haline gelen online ya da Türkçesi ile çevrimiçi dünya sadece oyun, eğlence, alışveriş ve iletişim için kullanılmamaktadır. Web, internet ya da sosyal medya, sadece kişisel amaçlar için kullanılmaktan çıkmış ve küresel, devletler arası ve yerel yönetimlerde de önemli bir yönetim ve yönetişim aracı olarak kullanılmaya başlanmıştır. Bu yeni tip yönetim ve yönetişim aracı olan elektronik-teknolojik dünyanın nimetlerinden yönetimler de azami ölçüde faydalanmak istemektedirler.

Bu amaçla, online dünyanın bakış açısı ile değişen ve yaşamaya başlayan halkın yönetimlerden beklediği kamusal taleplere hızlı ve etkili bir şekilde cevap verebilmeyi, onları da yönetime dâhil edebilmeyi sağlayan faaliyetler ve uygulamalar gerçekleştirmek amacıyla yönetimler yeni model uygulamalar sunmaktadırlar. Bu uygulamaların ana çıkış noktası elektronik-teknolojik yönetişim (e-yönetişim, tekno-yönetişim) ile halkın her yerden yönetime katılabilmelerini ve denetleyebilmelerini sağlayabilmektir denilebilir. Birlikte ve etkileşim kurarak ortaklaşa yönetişimi gerçekleştirebilmek ve otoritenin paylaşılması, birlikte kullanılması anlamına gelen e-yönetişim, yeni kamu yönetim anlayışı çerçevesinde yönetişimin online olarak nasıl gerçekleştirilebileceğini açıklayan bir uygulamadır (<http://www.egovturkey.com>).

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

AKSARAY BELEDİYESİ'NDE YÖNETİŞİM UYGULAMALARI

Çalışmanın bu bölümünde, Aksaray Belediyesi tarafından gerçekleştirilen yönetim ilkelerinin esas alındığı hizmetler ve faaliyetler ELoGE kriterleri kapsamında incelenmektedir. Bu hizmetler ve faaliyetler, Sosyo-ekonomik ve kültürel faaliyetler ve tekno yönetim (e-yönetişim) başlıkları altında sunulmaktadır.

ELoGE, çalışmanın başında da bahsedildiği üzere, Avrupa Konseyi çatısı altında faaliyet gösteren yönetim birimlerinin küresel, bölgesel ve yerel yönetim değerlendirmelerinin yapılması amacıyla oluşturulan bir ölçme ve değerlendirme kriterler metriğidir. Bu metriğin içeriği, katılımcılık, hesap verebilirlik, şeffaflık, etkililik ve verimlilik ve yerellik gibi kriterler ve ölçütlerin bulunduğu on iki ana başlıktan oluşmaktadır. Bu bölümde, bu çalışmanın mihver edindiği ELoGE ölçütlerine ve kriterlerine göre Aksaray Belediyesi tarafından gerçekleştirilen faaliyetler ve hizmetlerin değerlendirilmesi yapılmaktadır.

Yerel yönetim anlamında Aksaray Belediyesi tarafından yönetim ilkelerinin esas alındığı ve bu çerçevede şekillendiği, halkın yönetime katılımının sağlanmasının ana tema olduğu ve uygulandığı bazı yönetsel faaliyetleri bulunmaktadır. Toplumun farklı kesimlerinin temsiliyetinin yönetime katılımının gerçekleştirilmesi esası üzerinde şekillenen faaliyetlerde, sanayici, esnaf, engelli, yaşlı, genç, çocuk, kadın, erkek, emekli vb. toplumun olabildiğince çok kesimlerinin yönetime dâhil edilmeye çalışıldığı bazı uygulamalar Aksaray Belediyesi yönetimi tarafından uygulanmaya çalışılmıştır.

Bu faaliyetlerin planlanmasında, kararlaştırılmasında ve uygulama süreçlerinde gerek belediye yönetimi gerekse ilgili kamu ve özel kurum ve kuruluşlar ile birlikte sivil toplum kuruluşları ve halkın bizatihi kendisi karşılıklı aktif görüş alışverişinde bulunarak bu faaliyetleri birlikte ve beraberce uygulamaya dâhil olmuşlar ve gerçekleştirmişlerdir. En eski ve ilk demokrasi uygulamalarının ortaya çıktığı, halkın doğrudan yönetimle buluştuğu ve bir araya gelerek istek, talep ve beklentilerini, bazen ihtiyaç ve şikâyetlerini ilettiği antik Yunan dönemlerini andıran bazı sosyo-ekonomik ve kültürel faaliyetler bulunmaktadır. Modern dünyanın insanlığın hizmetine sunduğu teknolojinin yönetime daha doğrusu yönetime dâhil edildiği tekno yönetim (e-yönetişim) bağlamında ve içeriğinde

faaliyetler yürütölmüştür ve yürütölmektedir.

Aksaray Belediyesi tarafından gerçekleştirilen ve devam eden uygulamaların ve faaliyetlerin yönetim bağlamında değeriendirilmesini yapacağımız ve uygulamalar ve faaliyetler ile ilgili daha detaylı bilgiler vereceğimiz bu bölümde, yerel yönetimlerin yönetim mantığı içerisinde hareket ettikleri ve halkı yönetime dâhil ederek, halkla beraber karar aldıkları zaman hangi tür hizmetlerin ortaya konabileceğini irdeleyeceğiz. Belediyenin bu anlamda sunmuş olduğı hizmetler ve faaliyetlerini iki ana grupta ele alacağız. Öncelikle toplumsal fayda sağlama esasına dayanan ve toplumsal kesimlerin ortaklığına dayanan “sosyo-ekonomik ve kültürel faaliyetleri, sonrasında ise modern dünyanın nimetlerinden olan teknolojinin yönetime-yönetişime entegre edilmesi yansıması olan “teknö yönetim (e-yönetişim)” olarak tanımlanabilecek faaliyetleri incelenecektir.

1. Sosyo-Ekonomik ve Kültürel Faaliyetler

Belediyenin tasarrufuna bırakılmış kamu kaynaklarının ve yetisinin yetkilendirilmiş otoritenin yani yönetimin “ben karar verir, yaparım” demek yerine “ birlikte düşünelim, birlikte karar verelim ve beraberce yönetelim” anlayışı ile kullanılması ve böylelikle halkın yönetime dâhil olabilmesinin yolunun açılması halkla yönetimin yaklaşmasını ve bütünleşmesini doğurmaktadır. Bu anlamda katılımcı demokrasinin küçük bir örneğı olarak görölebilecek faaliyetlerin halkla beraberce yürütölmesi, onların fikrinin yönetimlerce sorulması pozitif etki doğurmakta ve karşılıklı faydanın oluşmasını sağlamaktadır.

Aksaray Belediyesi tarafından gerçekleştirilen ve devam eden uygulamaların ve faaliyetlerin toplumsal fayda sağlama esasını merkezine alan ve toplumsal kesimlerin ortaklığına dayanan Sosyo-Ekonomik ve Kültürel faaliyetler olarak, sosyal ve toplumsal kesimler ile iş birliğinin sağlanması ve ekonomik olarak da gelir sağlayıcı faaliyetler olması esas alınmıştır. Bu faaliyetler arasında halkın hemen hemen tüm sosyal kesimlerini yani, sanayici, esnaf, yaşlı, genç, çocuk, kadın, erkek, emekli vb. kapsayacak ve etkileyecek şekilde bazı faaliyetler mevcuttur. Toplumun değerielerinden ve görmezden gelinemeyecek kadar önemli bir parçası olan engellilere yönelik faaliyetler de bulunmaktadır.

Bu faaliyetler, yönetim ilkeleri esasında değeriendirilebilecek ve yerel hizmetlerin sunumunda ve planlamasında halkın ve toplumsal yapıların süreçlerin tümüne olabildiğince katılımının ve temsiliyetinin sağlanması fikri ve düşüncesi ile planlanan ve

yürütülen faaliyetler olarak düşünülebilir. Aksaray Belediyesi yönetimi ve görevlendirilen personelleri tarafından gerçekleştirilen ve yürütülen bu hizmet ve faaliyetler, Halk Günü, Başkan Mahallemde, Belediyem Kapımda, Ulu Camii Önü ve Kent Meydanı Ziyaretleri, Esnafları Ziyaret, Muhtarlar ile Toplantı, TOBB ile Kadınlara Evde İş Projesi, Yeni Sanayi Projesi, Hal Yenileme Projesi, Bağımlılık ile Mücadele, Aksaray Tanıtım Sempozyumları ve Down Cafe gibi projelerden oluşmaktadır.

1.1. Halk Günü

Yönetimlerin kendi kapalı sistemleri içerisinde kamuya dair yönetsel faaliyetlerini ve hizmetlerini gerçekleştirmeleri, vatandaştan uzak kalmaları ve böylelikle karar alıcılar ve halk arasında iletişim kanallarının ortadan kalkmasına neden olmaktadır. Böylelikle sadece kendi ve etrafındaki dar yönetim kadrolarının fikir ve düşünceleri ile kararlar alan ve politikalar oluşturup uygulama yoluna giden yönetimler, halkın gerçek ve aktüel sorunlarını ve ihtiyaçlarını tam olarak tespit edememekte ve kamunun beklentilerini karşılayamamaktadır.

Bu noktada yerel demokrasi ve katılımın gerçekleşmesine imkân veren bir uygulama olarak “halk günü” etkili ve verimli bir yüz yüze iletişim kanalı oluşturması yönüyle önem taşımaktadır. Halk günü olarak tanımlanan bu uygulama sayesinde yönetimler, vatandaşın bizzat kendisinin direkt olarak yönetime dair istek, talep, beklenti, şikâyet ve ihtiyaçlarının hiçbir dolaylı kanal kullanılmaksızın iletilmesine imkân sağlamaktadırlar. Halk, bu uygulama sayesinde dolaysız olarak yönetimlere etkileşim ve iletişime geçme fırsatı yakalarlar. Aksaray Belediyesi halk günü uygulamalarını gerçekleştirmektedir (<https://aksaray.bel.tr/haberler>).

Aksaray Belediyesi tarafından haftanın belli günlerinde başkan, yerel halkla belli zaman diliminde bir araya gelerek, halkın istek, talep, beklenti, sorun, şikâyet ve ihtiyaçlarını bizzat halkın kendisinin ağzından dinlemektedir. Böylelikle, yapılan faaliyet ve hizmetlerin halka ne kadar faydalı olup olmadığı ya da halkın bu yapılan hizmet ve faaliyetlerden zarar görüp görmediği, şikâyet oluşup oluşmadığına dair ilk elden bilgi ve geri dönüt elde etme fırsat ve imkân oluşmaktadır. Halk günü faaliyetinde yönetimle bir araya gelme fırsatı yakalayan vatandaşların sorunlarını yönetime iletmesi üzerine, belediye başkanı tarafından ilgili yöneticilere ve görevlilere hemen orada talimat verilerek vatandaşın söz konusu probleminin ivedilikle giderilmesi sağlanmaktadır (Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, 2017a).

Aksaray Belediyesi, “halk günü” etkinliği kapsamında hem toplumsal kesimlere bizzat vatandaşların kendisinin yönetimle iletişim kurma imkân ve fırsatı sağlaması yönüyle ELoGE kriterleri bağlamında katılımcılığı desteklemektedir. Yine ELoGE kriterleri bağlamında çözümlerin hemen orada ve en yakında sunulması yönüyle hem yerellik (yerindelik) hem de etkililik ve verimlilik ilkeleri açısından etkili olan bir yönetim faaliyeti olarak gerçekleştirildiği düşünölmektedir.

1.2. Başkan Mahallemde

Halkın yönetime katılımını sağlamak amacıyla uygulamaya konulan “Başkan Mahallemde” projesi, Aksaray Belediyesi tarafından Aksaray şehir merkezi ve belediye mücavir alan sınırları içerisinde bulunan 48 mahallede uygulanmaktadır. Bu uygulama ile belediye başkanı ve yönetimi ile birlikte icracı müdürlüklerin müdürleri ve dairelerin yöneticileri, önceden planlamalar dâhilinde belirlenmiş olan mahallede sabah erken saatlerde belirli bir toplanma noktasında buluşarak mahalle halkı ile bir araya gelmektedirler.

Mahalleliler, önceden bilgilendirilme yoluyla yaşadıkları yerler ile ilgili istek, talep, beklenti, sorun, şikâyet ve ihtiyaçlarını bizzat belediye başkanına ve yönetimine iletme imkân ve fırsatı bulmaktadırlar. Mahalle halkı, “Başkan Mahallemde” projesi ile Aksaray Belediyesi tarafından mahalleleri ile ilgili yapılması planlanan faaliyet ve hizmetler hakkında başkan ve yönetimi tarafından bilgilendirilerek; bu yapılması planlanan faaliyet ve hizmetlerin gerekliliği ya da olumlu olumsuz yönleri ile ilgili görüşlerini yönetime ifade etme fırsatı yakalamaktadırlar (<https://www.hurriyet.com.tr>).

Mahalle halkının mahalleleri ile alakalı konularda belediye başkanına ve yönetime ilettikleri istekleri, sorunları ve şikâyetleri anında yetkililerce değerlendirilerek çözüm yoluna gidilmektedir. Çözüm hemen orada ve o zaman dilimde gerçekleştirilebilecek bir durumdaysa hemen; ya da zaman, maliyet ve teçhizat gerektiren bir durumda ise en kısa zaman içerisinde görevliler tarafından sunulmaktadır (Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, 2017b).

ELoGE kriterleri bağlamında çözümlerin en yakında sunulması yönüyle yerellik (yerindelik) ilkeleri açısından bir yönetim faaliyeti olarak gerçekleştirildiği görölmektedir. Yine yönetim tarafından paydaş aktör olarak görölen halkın düşüncesinin ve onların hizmetler hakkındaki geri dönütlerin alınmasıyla katılımcılık, şeffaflık, hesap verebilirlik, etkililik ve verimlilik kriterlerinin esas alındığı yerel bir yönetim faaliyeti

olarak gerçekleştirildiği söylenebilir.

1.3. Belediyem Kapımda

Geleneksel kamu yönetim anlayışında vatandaş ve yönetim arasında görülmeyen duvarlar ve sınırlar vardır. Vatandaş, yönetimin yüksek kulelerine ulaşamamakta ve iletişim kuramamaktadır. Halkın teveccühü ve onayıyla yetkilendirilmiş idare, halktan uzak, kopuk ve “üst”te bir konumda bulunur. Yönetim başka bir dünya, halk başka bir dünyanın içerisinde yaşamaktadır.

Hâlbuki ikisi de aynı toplumun insanları ve aynı sosyolojinin parçalarıdır. Yetkilendirilen idare ve idareciler, halk için, kamuya hizmet için o yetkileri kullanmaya salahiyyet verilen yapı ve kişilerdir. Sonuçta o yetkiler belirli bir süreliğine onlara verilmiştir. O makamlar ve idari yapı, halk için oluşturulan yapılardır ve halkın kendisine aittir.

Yukarıdaki açıklamalar ile paralel olarak, Aksaray Belediyesi, halk için, halka hizmet için yönetim ilkelerinin mantığı esas alınarak “Belediyem Kapımda” uygulaması yürütmektedir. Bu faaliyet kapsamında, belediye yönetimi tarafından görevlendirilmiş personeller belirli bir plan dâhilinde belediye mücavir alan sınırları kapsamında bulunan mahallelerde sırasıyla tüm evlere uğrayıp zillerini çalarak evdeki mahalle sakinleri ile yüz yüze iletişim kurmaktadır. Bu iletişimle hem halk hem de personellerin temsil ettikleri belediye yönetimi dolaysız bir etkileşim içerisinde bulunma fırsatı yakalamaktadırlar (<http://aksarayportal.com>).

Belediye yönetimi tarafından görevlendirilmiş personeller, mahalle sakinlerinden belediyenin yaptığı hizmetlerden memnun olup olmadıklarını, yaşadıkları yerlere hangi hizmetlerin yapılmasının gerektiğini sormaktadırlar. Halkın ihtiyaçlarını, beklentilerini, her türlü talep ve isteklerini sorarak halkın belediye ve hizmetleri ile alakalı fikir ve görüşleri ile düşüncelerini alarak ve böylece vatandaşların nabzını tutarak yönetime iletmek üzere gerekli notları almaktadırlar (<http://aksarayportal.com>).

Görevli belediye personellerinin halk ile gerçekleştirdiği bu yüz yüze görüşmelerin sonucunda belediye yönetimi sunulan hizmetler ve faaliyetler ile ilgili geri dönüş alma imkân ve fırsatı elde etmektedirler. Bununla birlikte, halkın yaşadıkları yerlere dair hangi tür hizmetlerin yapılmasını istediklerini ve ne tür faaliyetlerin gerektiğini de halkın bizzat kendisinin ağzından öğrenme imkân ve fırsatı da yakalamaktadırlar. Bu yönüyle, ELoGE kriterleri bağlamında, hizmet sunumunda hem sürecin kendisinin hem de hizmetlerin ve

faaliyetlerin denetlenmesi ve geri dönütlerinin halkın bizatihi kendisinin fikir ve görüşlerinin yönetimlerce alınmasıyla katılımcılık, etkililik ve verimlilik kriterlerine göre gerçekleştirilen yerel bir yönetim faaliyeti olarak görülmektedir.

1.4. Ulu Camii Önü ve Kent Meydanı Ziyaretleri

Halkın yönetimlere dair düşüncelerini almak, onlarla istişare etmek ve fikir alışverişinde bulunmak, yönetimlerin kendilerini bir anlamda hem halkla bütünleşebilmesi hem de geri dönüt sağlaması yönüyle etkili bir yol olarak değerlendirilebilir. Yönetimler, yasal zorunluluk olan iç ve dış denetimler yoluyla faaliyet, hizmet, harcama vb. konularda üst mevkiler tarafından denetlenirler. Bu denetleme ve geri bildirimler yasal mevzuat çerçevesinde gerçekleşirler. Yerel faaliyet yürüten belediye yapıları, kendilerini denetleme ve geri bildirim alma yolunu açan yönetim faaliyetlerini uyguladıklarında hem yönetim olarak hem de halk olarak bütünleşme ve birliktelik ile birlikte yapılanlar ve yapılacaklar hakkında fikir alışverişi yapma zemini oluşturabilirler. Belediyeler, kamunun menfaatlerini gözetmekle yükümlü ve gerekli hizmet ve faaliyetleri yerine getirmekle yükümlü kamu tüzel kişilikleri olarak yasal mevzuatlar çerçevesinde halk ile birlikte karar alma ve yönetim faaliyetleri uygulayarak vatandaşları yönetime dâhil etme yollarını kullanabilirler.

Yerel anlamda yönetim esaslı bir faaliyet olarak görülebilecek etkinliklerden birisi de Aksaray Belediyesi yönetimi tarafından gerçekleştirilen “Ulu Camii Önü ve Kent Meydanı Ziyaretleri”dir. Halkın yoğun uğrak ve toplanma yerlerinden olan merkezi konumdaki yerlerin başında gelen Aksaray Ulu Camii ve 15 Temmuz Milli İrade Meydanı (Kent Meydanı) çevresinde bulunan vatandaşlar ile belediye yönetiminin yapılan ve yapılacak hizmetler hakkında karşılıklı olarak fikir alışverişi yapmaları sağlanmaktadır (<https://www.milliyet.com.tr>).

Ulu Camii Önü ve Kent Meydanı Ziyaretlerinde vatandaşların isteklerini, sorunlarını ve ihtiyaçlarını belediyeden beklentilerini ve olumlu olumsuz geri dönüt verme yoluyla yapılan ve planlanan faaliyetlerin beğenisini ya da eleştirilerini doğrudan vatandaşın kendisinden dinleme ve bilgi alma yoluyla gerçekleşmektedir (Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, 2017c).

Aksaray Belediyesi tarafından yürütülen Aksaray Ulu Camii ve 15 Temmuz Milli İrade Meydanı (Kent Meydanı) vatandaş ziyaretleri ve görüşmeleri ile halk ve yönetimin üçüncü bir unsur arada olmaksızın birebir ve yüz yüze iletişim kurma ve etkileşim

gerçekleştirebilmesi sağlanmaktadır. Vatandaşın yönetime dair düşüncelerinin ve olumlu olumsuz eleştirilerinin yönetimin bizzat yönetime iletebilme ve yapılan ve yapılacak olan faaliyet ve hizmetler hakkında ön ve son düşüncelerini alınabilmektedir. ELoGE kriterleri bağlamında, katılımcı ve etkileşimli; etkililik ve verimlilik kriterlerinin merkeze alındığı bir yönetim faaliyeti olarak değerlendirilebilir.

1.5. Esnafları Ziyaret

Esnaflar, sanayi, ticaret, alışveriş gibi faaliyetler yoluyla vatandaşlara hayatlarını idame edebilecekleri mal ve hizmetleri üreterek topluma fayda sağlayan toplumsal gruplardır. Toplumun önemli kesimlerinden olan ve kamuya mal ve hizmet üreterek katkıda bulunan bu grup içerisinde bulunan sanayiciler, sanatkârlar ve esnaflar yönetimler tarafından mali yönleriyle ve mali faaliyetlerini gerçekleştirirken onlara sağlanacak mekân, tesis, kolaylık ve imkânlar gibi unsurlardan dolayı yönetim esasları çerçevesinde paydaşlar olarak görülen kesimlerdir. Esnaf, sanatkârlar ve sanayiciler, üretim faaliyetlerini ve hizmet sunumlarını gerçekleştirirken bina, tesis, fabrika ve bunların kanalizasyon, su, elektrik, doğalgaz vb. altyapılarına ihtiyaç duyarlar. Küçük ve orta boy ya da organize sanayi seviyelerinde siteler vb. üst yapı olarak temel gereksinimleri ve buraların çevresel düzenlemeleri, yol, ulaşım kolaylıkları unsurlarının sağlanması sebebiyle yerel yönetimlere çok bağılırlar.

Yerel yönetimler, sorumlu bulundukları alanlardaki ticari faaliyetler hakkında tasarruf sahibi yapılar olmaları yönüyle, ticaret ve sanayi alanında faaliyet gösteren kurum, kuruluş ve organizasyonlar ile birçok yönden etkileşim ve iletişim içinde olmak zorundadırlar. Vergi, harç, resmî iş ve işlemler, yer tahsisi ve bu yerlerin düzenlenmesi, bakımı, peyzajı, çevresel faaliyetleri hep o bölgede bulunan yerel yönetimlerin yetki, sorumluluk ve inisiyatifinde bulunmaktadır. Bundan dolayı esnaf ve sanatkârlar ile sanayicilerin faaliyet potansiyelleri yerel yönetimlerin sağladığı kolaylıklar ve imkânlar ölçüsünde gelişir, ilerler ve kamuya daha kaliteli, daha ucuz ve daha fayda katsayısı yüksek mal ve hizmet üretebilirler.

İşte tüm bu sebeplerden dolayı Aksaray Belediyesi, yerel sorumluluk ve yetki alanı dâhilinde faaliyet gösteren esnaf, tüccar ve sanayicilerin kamuya daha kaliteli, daha ucuz ve fayda katsayısı daha yüksek mal ve hizmet üretebilme imkân ve kabiliyetlerine ulaşabilmeleri adına bu kesimler ile yönetim esasına dayanan bir faaliyet olarak görülebilecek “Esnafları Ziyaret” projesini hayata geçirmiştir. Örneğin, taksici esnafı

ziyaret edilerek istişareler gerçekleştirilmektedir (<https://www.aksaray.bel.tr/haberler>).

“Esnafları Ziyaret” projesi ile belediye yönetimi, belediyenin yetki ve sorumluluğunda bulunan mücavir alan sınırları içerisinde ticari faaliyet yürüten esnaf, sanatkâr, tüccar ve sanayiciler ile bir araya gelerek onların sorunlarını ilk ağızdan dinleyip yetisi ölçüsünde çözümler üretme yoluna gitmektedir. Söz konusu grupların belediyeden istek ve talepleri ile birlikte kendi alanları ile ilgili belediyenin neler yapması gerektiğini, yapılan belediye faaliyetlerinin ve hizmetlerinin gerekli olup olmadığını istişare ederler. Bu, yapılan ya da yapılması planlanan faaliyetlerin ve hizmetlerin onları olumlu etkileyip etkilemeyeceği, işlerine kolaylık sağlayıp sağlamayacağı gibi konuları esnaf, sanatkâr, tüccar ve sanayiciler ile yönetimin istişare edebilmesi fırsatını sağlamaktadır (<https://www.aksaray.bel.tr/haberler>).

Bu iki yönlü iletişim ve etkileşim sonucunda belediye yönetimi yapılan faaliyetlerin ve hizmetlerin olumlu ya da olumsuz geri dönütlerini ilk elden görme imkânını yakalarken; esnaf, sanatkâr, tüccar ve sanayiciler de kendilerine yönelik hangi konularda ne gibi faaliyetlerin yapılması gerektiğini birebir belediye yönetimine iletme fırsatı elde etmiş olmaktadır. Yukarıda sayılan pozitif yönlerinin yanında toplumsal katılımcılığın ve yönetimin paydaşlığının gerçekleşmesine imkân ve fırsat tanınması yönüyle “Esnafları Ziyaret” projesi etkili ve sonuç verebilen bir yönetim uygulaması olarak değerlendirilebilir (Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, 2017d). Bu faaliyet özelinde değerlendirildiğinde, “Esnafları Ziyaret” projesinde, ELoGE kriterleri bağlamında, katılımcılık, şeffaflık, hesap verebilirlik, etkililik ve verimlilik kriterlerinin öncelendiği görülmektedir.

1.6. Muhtarlar ile Toplantı

Yerel yönetim faaliyetlerini gerçekleştirirken belediye yönetimi tarafından muhatap alınarak istek, talep ve ihtiyaçlarını bunlarla birlikte sorunlarını ve şikâyetlerini dikkate alarak çözüm yolları sunma yoluna gidilen esnaf, sanatkâr, tüccar, sanayici, vatandaş gibi toplumsal unsurların yanında halkın yine kamusal hizmetlerini yerine getirmekle yetkilendirilmiş seçilmiş aktörler olan muhtarları da unutmamak gerekir.

Muhtarlar, yerleşim yerlerinin halk tarafından seçilerek yetkilendirilmiş kamu tüzel kişilikleri olarak, belediyelerin yönetim aktörleri ve paydaşları durumundadır. Şehirlerde belediye mücavir alan sınırları içerisinde kalan mahallelerde kamusal hizmet ve faaliyetlerden sorumlu olan muhtarlar, yerel yönetimlerde belediye yönetimlerinin en

önemli ve etkili paydaş unsurlarından ve aktörlerindendir. Çünkü muhtarlar yaşadıkları ve seçilerek yetkilendirildikleri mahallelerin sakinlerini belediye çatı yönetiminden daha iyi ve yakından tanımaktadırlar ve daha fazla iletişim ve etkileşim içerisindeyler.

Belediye yönetimleri, şehrin sorumlu oldukları mücavir alanlarında yaşayan insanların kendi yaşadıkları yerler yani mahalleler ile ilgili genel bilgiler dâhilinde hizmet ve faaliyetlerde bulunabilir. Daha küçük ve daha dar kapsamda kamusal hizmet ve faaliyet yürüten muhtarlıkların kendi bölgeleri ve yerleşim alanları ile ilgili daha özel ve daha detaylı bilgi sahip oldukları açıktır. Bu yönüyle mahallelerde yaşayan insanların hangi alanlarda hizmet ve faaliyetlere ihtiyaç duydukları, hangi alanlarda iyileştirme ve düzenleme yapılması gerektiği konularında muhtarlar kendileri de o bölgenin yaşayan sakinleri oldukları için daha fazla bilgi sahibi olan kişilerdir.

Aksaray Belediyesi tarafından yürütölen “Muhtarlar ile Toplantı “ projesi kapsamında belediye yönetimi ve belediyenin yetki ve sorumluluğunda bulunan mücavir alan sınırları içerisinde kalan mahallelerin muhtarlarının katılımı ile mahallelerin ve sakinlerinin ihtiyaçlarını, isteklerini ve sorunlarını, belediyeden beklentilerini istişare etme imkân ve fırsatı karşılıklı olarak oluşmaktadır. Proje ile birlikte belediye yönetimi söz konusu mahallelerin temsilcileri ve sözcöleri konumunda bulunan muhtarlar ile karşılıklı istişare etmektedirler. Yönetmel faaliyetlerin içeriğı, kapsamı ve çerçevesi hakkında görüş alışverişinde bulunarak mahallelerde yaşayan insanların belediye yönetiminden ne gibi hizmetler ve faaliyetler beklediğı, yapılan hizmet ve faaliyetlerin olumlu olumsuz geri dönütlerinin neler olduğı bilgilerini de elde edebilmektedirler (<https://www.karamanhabercisi.com>).

Şehirde yapılması planlanan ve yapımı bitmiş ya da yapına devam edilen projeler ve faaliyetler ile ilgili muhtarlar ile karşılıklı görüş alışverişinde bulunmaktadır. Bu toplantılarda, belediye yönetiminin bu projelerde ve faaliyetlerde göremediğı ya da eksik gördüğü noktaların bir üçüncü göz olan halk ve muhtarlar tarafından nasıl algılandığı ve memnuniyet oluşup oluşmadığı istişare edilmektedir. Memnuniyet oluşmadı ise sebeplerinin neler olduğı görüşölmektedir (Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, 2017e).

Ayrıca bu toplantılarda, belediye tarafından bitirilmiş ya da yapılması devam eden ya da planlanan projeler ve faaliyetler hakkında maliyetler ve harcamalar ile ilgili paylaşımlar yapılmaktadır. Bu paylaşımlar yoluyla halkın bilgilendirilmesi amaçlanmaktadır. Yönetişim esaslı bir faaliyet olarak “Muhtarlar ile Toplantı “ projesinde katılımcılık,

etkililik ve verimlilik, şeffaflık ve hesap verebilirlik kriterlerinin esas alındığı ve önemsendiği düşünülmektedir.

1.7. TOBB ile Aksaray Belediyesi İşbirliğinde Kadınlara Evde İş Projesi

Sosyal ve kültürel faaliyetler ve hizmetlerin yanında toplumsal kesimlerin daha refah içerisinde bir ekonomik hayat yaşayabilmelerini sağlamak amacıyla gerek sanayici ve esnaflara gerekse ticari faaliyet yürüten kesimlere yönelik yerel yönetimler sorumluluk ve yetki alanlarında var olan kurum ve kuruluşlara destekler ve hizmetler sunabilmektedir. Bu kesimlere yönelik hizmet ve faaliyetler daha çok alt yapı ve üst yapı ile resmî prosedürlerin en aza indirgenmesi vb. yollarla sağlanabilmektedir. Fakat ekonomik faaliyetleri sadece bu kurum ve kuruluşlar, sanayici ve esnaf, tüccar ve sanatkâr grubuna indirgersek eksik ifade edilmiş olur.

Alışlagelmiş bir anlayışın dışına çıkamadan yeni bir şeyler ortaya koyabilmenin zorluğu ve hatta imkânsızlığı noktasından hareketle; ekonomik faaliyetleri çoğunlukla erkek egemen iş dünyasının sınırlarına hapsedmek yetersiz ve eksik bir tanımlama olur. Toplumun en önemli aktörleri ve anne, eş, evlat, gelin, komşu, arkadaş vs. birçok sıfatları olan kadınların ekonomik faaliyetlerin dışında tutulması veya bırakılması toplumsal yapının bileşenlerinden olan ailenin ve o yaşam çevresinin yeterince müreffeh ve kalkınmış bir hale getirilmesinin önündeki en büyük engellerden birisidir.

Yerel yönetimlerce önemsenmesi gereken toplumsal kesimlerin belki de en başlarında kadınlar olmalıdır. Çünkü kadınlar ailenin başat unsurlarından biri olan eş anne ya da evlat sıfatına sahip kişilerdir. Eş olarak kadınlar, ailenin erkek bireyleri ile birlikte ev bütçelerine katkıda bulunmak amacıyla ekonomik faaliyetler içerisine girmek isteyebilir ya da buna mecbur kalabilirler. Evli olmayan ve hayatını kendi ayakları üzerinde idame ettirmeye gayret gösteren kadınların da bu noktada hatırlanması gerekir. Onların hayata tutunabilmeleri ve hayatlarını devam ettirebilmeleri için ekonomik getirilere ihtiyacı vardır.

Kadınların yukarıda bahsedilen sebeplerden dolayı ekonomik getirisi olan faaliyetlere evlerindeki görevlerini ve aile bütünlüğünü aksatmamaları esas alınarak katılabilmelerini sağlamak amacıyla Aksaray Belediyesi tarafından TOBB (Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği) işbirliğinde “Kadınlara Evde İş Projesi” başlatılmıştır. Bu proje kapsamında devletin desteklemeler yoluyla kadınların hayata katılımlarını gerçekleştirebilmek amacıyla verdikleri teşvikler ve yardımlar, ilgili kurumların ortaklaşa çalışması ile

kadınlara yönelik ekonomik faaliyetler gerçekleştirebilmeleri adına kullanılmaktadır (<https://aksaraykenthaber.com>).

Aksaray Belediyesi Kadın Koordinasyon Merkezi ve TOBB Kadın Girişimciler Kurulu Birliği ortaklığında gerçekleştirilen proje ile evlerinde aile bütçelerine katkıda bulunmak isteyen kadınlara evde iş yapabilme imkânı sunulmaktadır. Kadınların evlerinde üretim yapabilecekleri ve gelir elde edebilecekleri bu projede örme bebek gibi basit el yapımı hizmetlerin ve faaliyetlerin yanında yeterlilik ve beceri isteyen faaliyetlerin eğitimi de yine aynı proje dâhilinde bulunan Aksaray Belediyesi Meslek Edindirme Kursları (AKMEK) bünyesinde görevli eğitici hocalar tarafından sağlanmaktadır. Belediye ve STK iş birliği içerisinde kadın vatandaşların ekonomik hayat katılımlarının sağlanması yerel düzeyde yürütülen bir ekonomik ve sosyal yönetim faaliyeti olarak düşünüldüğünde yönetimler tarafından vatandaş menfaatine yönelik etkili ve verimli hizmetler ortaya konulabileceği görülmektedir (Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, 2017f).

ELoGE kriterleri bağlamında, TOBB, Aksaray Belediyesi ve kadınların işbirliğinin oluşması yönüyle katılımcılık, süreçlerin ve faaliyetlerin denetlenebilmesi açısından şeffaflık ve hesap verebilirlik kriterlerinin esas alındığı görülmektedir. Etkililik ve verimlilik yönüyle ekonomik değer üretme fırsatı sağlamaktadır.

1.8. Yeni Sanayi Projesi

Aksaray Belediyesi sorumluluk ve yetki alanları içerisinde bulunan mücavir alanlarda ekonomik faaliyet yürüten yapılara yönelik hizmetler ve faaliyetler sunmaktadır. Bu hizmet ve faaliyetlerin sunumunda yönetim olarak tek taraflı ve ben yaptım oldu, yaparım olacak mantığından olabildiğince uzaklaşma ve yerel aktörlerin de sürece paydaş olarak katılabilmesini sağlayarak beraberce düşünüp tartışıp birlikte kararlar alma ve uygulama yolu olan “yönetişim” yolunu seçmeye gayret etmektedir. Sorumluluk ve yetki alanlarına giren konularda toplumun olabildiğince ilgili ve çok paydaşların yönetim ve karar alma süreçlerine dâhil etme fikri ile Aksaray Belediyesi, yerel düzeyde ticari faaliyet gösteren kurumlar ile olabildiğince sıkı ilişkiler içerisinde olmaya çalışmaktadır.

Bu noktadan hareketle, Aksaray belediye mücavir alanında ve şehir merkezine yakın sayılabilecek noktada bulunan sanayi yerleşim alanının daha çağdaş ve düzenli ve daha rahat hizmet ve faaliyet üretebilecek bir konumda ve düzende olabilmesi amacıyla sanayi yerleşim alanının yeni bir yere taşınması fikri ortaya çıkmıştır. Bu yeni fikir, yıllardır yerinde var olan sanayinin yerinin ve düzeninin alışlagelmiş halinden daha farklı bir

şekilde değişmesi ve düzenlenmesi anlamına gelmektedir. Dolayısıyla yeni bir düzen ve yer konseptinde tasarlanması düşünülen “Yeni Sanayi Projesi” ortaya çıkmıştır (<https://www.haberler.com>).

“Yeni Sanayi Projesi” kapsamında yapılması planlanan konulardan öncelikli olarak sanayi esnafı, dükkân sahipleri, yeni sanayinin kurulması planlanan yerlerdeki hak sahipleri ve sanayi ile iletişim ve etkileşim içerisinde olan taraflar ve vatandaşlar birincil seviyede etkilenecek kişiler olacaktır. Belediye, ben yaptım oldu, yaparım olacak mantığı ile hareket etmeyerek tarafların bir araya gelmesini sağlayacak toplantılar düzenlemiştir. Bu toplantılara ilgili kesimler yani sanayi esnafı, dükkân sahipleri, yeni sanayinin kurulması planlanan yerlerdeki hak sahipleri ve sanayi ile iletişim ve etkileşim içerisinde olan taraflar ve vatandaşlar katılmışlardır. Yapılan toplantılarda belediye yönetimi, tarafların her birinin fikir ve düşünceleri ile çekincelerini dinleyerek kendi tekliflerinin neler olabileceğini sormuş ve “Yeni Sanayi Projesi” plan ve taslaklarını tarafların görüşlerine açarak tartışmaya açmıştır. Bu toplantılarda taraflar her türlü fikir ve düşüncelerini, istek ve taleplerini belediye yönetimine iletme fırsatı bulmuşlardır. Belediye yönetimi ise ilk çıkış noktasındaki planların ve taslakların taraflarca iletilen istek ve taleplerine göre revize edilerek en makul ve ortak akıl çerçevesinde yapılmasını kararlaştırmıştır (<https://www.haberler.com>).

Bu toplantılarda ve karşılıklı istişarelerde, yeni sanayinin mevkiinden tutun da hangi bloklar hangi meslek dallarına ayrılmalı, dükkânlar nasıl tasarlanmalı ve kaç metrekaare olmalı, dükkânların ebatı, yüksekliği, eni ve tüm boyutları, ulaşımın ve alt yapının nasıl olması gerektiği, ödemelerin nasıl ve hangi planlar dâhilinde yapılmasının esnaf ve TOKİ için uygun ve avantajlı olacağı gibi daha birçok konu belediye yönetimi, TOKİ yetkilileri ve sanayi esnafı, dükkân sahipleri, yeni sanayinin kurulması planlanan yerlerdeki hak sahipleri ve sanayi ile iletişim ve etkileşim içerisinde olan vatandaşlar ve tüm ilgili taraflarca tartışılıp beraberce karara bağlanmıştır (<http://www.aksarayhaberleri.gen.tr>).

“Yeni Sanayi Projesi”, yerel ortakların yani paydaşların yönetimle “yönetişim” içerisinde beraberce kararlaştırılarak uygulamaya konmuş bir faaliyet olarak Aksaray Belediyesinin yönetişim hanesine pozitif bir değer olarak kaydedilmiştir. Çünkü belediye yönetiminin yapacağı ya da yapmayı planladığı hizmetler ve faaliyetler hakkında halkın ilgili kesimlerin sesine kulak vermesi amaçlanmaktadır. Onları muhatap alarak karar alma mekanizmasının ortak paydaşları ve aktörleri olarak masada beraberce oturabilme fırsat ve imkân tanınması, yerel yönetişim faaliyeti olarak halkın da planlanan ve uygulanacak olan

hizmetlerin sürece dâhil olarak “kendini değerli hissetmesinin” yolunu da açmaktadır (Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, 2017g).

ELoGE kriterleri bağlamında, esnaf ve sanayiciler ile birlikte halkın da kararlaştırma süreçlerine dâhil olabilmeleri yönüyle katılımcılık, bilgilendirilmeleri yönüyle şeffaflık ve hesap verebilirlik; kaynakların kullanımı ve hizmetlerin sunumu yönüyle etkililik ve verimlilik kriterlerini esas alan yerel bir yönetim faaliyeti gerçekleştirildiği söylenebilir.

1.9. Hal Yenileme Projesi

Aksaray Belediyesi tarafından yürütülen yönetim faaliyetleri içerisinde esnaflara yönelik hizmetlerinden birisi de “Hal Yenileme Projesi”dir. Bu proje, belediye yönetimi tarafından halkın belediyeden istek, talep ve beklentileri ile sorun ve ihtiyaçlarını belirlemek üzere görevlilerin, vatandaşların evlerine ve dükkânlarına gitmeleri olarak ifade edilebilecek “Belediyem Kapımda” projesi kapsamında gerçekleştirilen ziyaretler sonucunda ortaya çıkmış bir proje faaliyetidir.

Belediye yetkililerinin ziyaretleri neticesinde, hal esnaflarının istek, talep ve sorunları, ihtiyaçları belirlenerek yönetime iletilmiş ve hal esnafı ile belediye yönetimi bir araya gelerek sorunların neler olduğu ve ne tür çözümler sunulması gerektiği gibi konularda fikir alışverişi ve istişareler yapmışlardır. Bu istişareler, belediye yöneticileri ile hal esnafı ve çalışanların birlikte çözümler üreterek yönetim faaliyeti gerçekleşmesine ve sorunların beraberce çözülmesine imkân sağlamıştır (Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, 2017h).

“Hal Yenileme Projesi” kapsamında “Yeni Sanayi Projesi” sürecinde olduğu gibi yine yerel ortaklar ve paydaşlar projenin sonuçlarından olumlu ya da olumsuz direkt etkilenecek taraflar olması yönüyle belediye yönetimi tarafından seslerine kulak verilip muhatap alınarak yönetime dâhil edilmişler, yönetim içerisinde rol almışlardır. Bu karşılıklı iletişim ve etkileşim sonucunda hal bölgesi esnaflarının ve çalışanlarının daha modern ve daha düzenli bir yerleşim kampüsü talepleri istişare ile şekillendirilmiştir.

“Yeni Sanayi Projesi” sürecinde olduğu gibi “Hal Yenileme Projesi” kapsamında da hal yerleşkesinin nasıl dizayn edilmesi gerektiği, ne tür düzenlemeler yapılmasının etkili ve verimli olacağı, hangi esnaf gruplarının nasıl ve nerede konumlandırılacağı, aydınlatma düzeneklerinden güvenliğin sağlanmasına kadar tüm detaylar, giriş-çıkış gibi alt yapı ve üst yapı yatırımlarının nasıl düzenlenerek sunulacağı vb. konularda belediye yönetimi ile hal esnafları karşılıklı fikir alışverişinde bulunarak sorunlara beraberce çözüm üretme yoluna gitmişlerdir (Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, 2017h).

“Yeni Sanayi Projesi”, esnaf ve sanayiciler ile birlikte halkın da kararlaştırma süreçlerine dâhil olabilmeleri yönüyle katılımcılık, bilgilendirilmeleri yönüyle şeffaflık ve hesap verebilirlik; kaynakların kullanımı ve hizmetlerin sunumu yönüyle etkililik ve verimlilik kriterlerinin vurgulandığı bir yönetim faaliyeti olarak gerçekleştirilmektedir.

1.10. Bağımlılık ile Mücadele

Aksaray Belediyesi ve Aksaray Yeşilay Derneği ile şehirde faaliyet gösteren gerek kamu gerek özel kurum ve kuruluşları ve dernekleri ortaklığında sosyal sorumluluk projesi olarak özellikle gençlere yönelik birçok faaliyet yapılmaktadır. Bu projeler ve faaliyetler arasında “Bağımlılık ile Mücadele” projesi, gençlerin alkol ve uyuşturucu gibi zararlı ve bağımlılık yapıcı maddelerden uzak kalmalarını sağlayacak bilgilendirme ve destekleme hizmetlerini ve etkinliklerini kapsamaktadır.

Aksaray Belediyesi, valilik, üniversite, il sağlık müdürlüğü, emniyet müdürlüğü ve sivil toplum kuruluşları vb. kamu ve toplumsal yapıların katılımı ile gerçekleştirilen toplantılar ve faaliyetler yapılmaktadır. Bu faaliyetler kamusal faaliyette bulunan yapıların yerel düzeyde iş birliği ve koordinasyon içerisinde hareket etmelerini sağlamaktadır. Katılımcılar, görüş alışverişinde bulunarak “Bağımlılık ile Mücadele” projesi kapsamında ne tür faaliyetler yapılacağı birlikte kararlaştırılmaktadır (yesilay.org.tr).

ELOGE kriterleri bağlamında, STK’nın kararlaştırma süreçlerine dâhil olabilmeleri yönüyle katılımcılık, sağladığı fayda yönüyle etkililik ve verimlilik kriterlerini esas alan yerel bir yönetim faaliyeti gerçekleştirildiği söylenebilir. Alınan kararların hayata geçirilmesi noktasında resmî kurum ve kuruluşlar ile birlikte bir sivil toplum kuruluşu olarak Yeşilay gibi önemli toplumsal faaliyetler yürüten derneklerin katılımı ve sürece dâhil edilmeleri yerel yönetim faaliyeti olarak görülebilir. Topluma değer katan faaliyetlerin kararlaştırılması, beraberce tartışılıp çözüm yollarının aranması ve belirlenmesi, planlanması ve uygulanması gibi süreçlerde resmî otoritenin yanında yuvarlak bir masa etrafında buluşabilmenin yolunu açan yerel bir yönetim örneği ve uygulaması olarak “Bağımlılık ile Mücadele” projesi, Aksaray Belediyesinin paydaş aktör olarak dâhil olduğu yerel yönetim faaliyetlerinden birisidir.

1.11. Aksaray Tanıtım Sempozyumları

Tarihi, kültürü ve birçok medeniyetlere ev sahipliği yapması ve Anadolu’nun en merkezi

yerinde bulunması ile Aksaray, coğrafi olarak da doğu-batı, güney-kuzey bölgelerin stratejik bir kesişim noktasında bulunan, Mezopotamya'dan Cumhuriyete kadar değişik medeniyetler ve devletlerin hükmü altında kalan ve bu farklılıktan birçok kültür ve medeniyet katmanı oluşmuş bir yerleşim yeridir. Ülkemizin birçok şehri gibi Aksaray da kendi özelinde birçok tarihi, turistik ve kültürel birikimlere sahip bir şehirdir.

Yerel yönetim uygulamaları yapılırken sadece vatandaşlar ya da özel sektör, ekonomik faaliyet gösteren yapılar ile birlikte iletişim ve etkileşim içinde bulunulmaz. Tüm bu kesimlerin yanında üniversiteler ya da kamu faaliyetleri ve hizmetleri yürüten resmî ve özel kuruluşlar da yönetim faaliyetlerinde paydaş olarak yerlerini alırlar. Yönetimler ile toplumsal yapılar el ele verdikleri zaman kamunun resmî, özel tüm gücünü ve enerjisini harekete geçirerek halka ve yaşadıkları çevreye dair olumlu katma değerler üretebilirler.

Aksaray'ın tanıtımı ve bilinirliğinin artırılmasını amaçlayan “Aksaray Tanıtım Sempozyumları”, Aksaray Belediyesi ve Aksaray Üniversitesi ile Aksaray'da faaliyet gösteren kamu tüzel kişilikleri ile sivil toplum örgütleri ve kuruluşların ortaklaşa düzenledikleri bir yerel yönetim faaliyeti olarak yapılmaktadır. Faaliyetler kapsamında Aksaray'ın tarihi ve kültürel zenginlikleri ve özellikleri faaliyetleri yürüten paydaş ortakların ortak çabası ile tüm ülkede Aksaray ve Aksaray'a dair tanıtımı yapılması amaçlanmaktadır. Bu fikirden hareketle, Aksaray Belediyesi ve Aksaray Üniversitesi'nin katalizör aktör olarak başlattıkları “Aksaray Tanıtım Sempozyumları”, hem şehrin tanıtımına katkı sağlayan bir faaliyet olması hem de yerel ortakların yönetim ekseninde buluşabilmelerini sağlaması yönüyle değerli bir birlikte yönetim etkinliği olarak değerlendirilebilir (www.aksaray.edu.tr).

“Aksaray Tanıtım Sempozyumları”, yerel idareciler ile yerel kamu faaliyetleri gerçekleştiren kurum, kuruluş, yapı ve örgütlerin şehrin ortak hedefleri çerçevesinde bir araya gelmelerini sağlaması yönüyle “birlikte yönetim” ve “yönetişim” esaslı bir faaliyet olarak tanımlanırken; halkın ve şehrin ortak menfaatlerinin kamuyu destekleyici ve güçlendirici mekanizmalar olarak ifade edilebilen yapılar ve organizasyonların süreçlere dâhil edilmeleri ile daha katılımcı ve paylaşımcı bir etkinlik olması da yerel yönetişimin şehre ve şehirde yaşayan insanlara ne kadar çok fayda sağlayabileceği gerçeğini ortaya koymaktadır (Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, 2017i).

Aksaray Belediyesi, Aksaray Üniversitesi ve diğer bilimsel çalışmalarla sürece katılan kurum ve kuruluşların yanında STK'nın kararlaştırma süreçlerine dâhil olmalarıyla

katılımcılık, etkililik ve verimlilik kriterleri esas alınan yönetim merkezli bir faaliyet yürütülmektedir.

1.12. Down Cafe

Toplumun dezavantajlı kesimlerinin hem sosyal hayata entegrasyonunu sağlamak hem de ekonomik hayata katılarak hayata dâhil olmalarını ve kendi ayakları üzerinde durarak yaşamlarını idame ettirebilmelerine fırsat tanıyabilmek adına gerçekleştirilmekte olan “Down Cafe “ projesi, Aksaray Belediyesi ve Aksaray’da dezavantajlı gruplara yönelik faaliyetler gerçekleştiren bir sosyal sorumluluk birlikteliği olan Aksaray Beyaz Ay Derneğinin ortaklaşa yürüttüğü bir faaliyettir (www.haberfark.net).

“Down Cafe” projesi kapsamında dezavantajlı kişilerin hayata katılımlarının sağlanması amaçlanmaktadır. Bu noktadan hareketle Aksaray Belediyesi, proje kapsamında Aksaray Beyaz Ay Derneği tarafından gerçekleştirilen faaliyetlere maddi manevi tüm imkânlarını tahsis ederek projeye dâhil olmaktadır. Sivil toplum kuruluşları ile yerel yönetim olarak Aksaray Belediyesi ortaklığı ve etkileşiminde yürütülen proje kapsamında Down Cafe çalışanları ilgili dezavantajlı gruplardaki kişilerden oluşmaktadır (www.haberler.com).

Projede toplumsal gruplar içerisinde dezavantajlı durumda bulunan kişilerin yerel yönetimlerin destek ve himayeleri ile ayaklarının üzerinde durabilmeleri ve böylelikle hayata tutunabilmeleri ve dâhil olabilmelerinin yolu açılmakta ve o kişilerin kendilerini “işe yarar ve yönetimler tarafından değerli” hissetmeleri sağlanmaktadır. Belediye imkânlarının ve desteklerinin kendilerinin hizmetine sunulması ve yönetimin her zaman ve her şekilde yanlarında olduğunu bilmeleri ve hissetmeleri yönetimler ile vatandaşların toplumsal bütünleşmesini sağlaması yönüyle değerli bir iletişim ve etkileşim faaliyeti olarak ifade edilebilir (sondakika.com).

Yerel yönetim anlamında yönetime STK’nın dâhil edilmesi ve yönetim imkân ve kabiliyetlerinin STK ile paylaşarak toplumsal faydayı azami seviyeye çıkarabilme imkân tanınması yönüyle “Down Cafe” gibi sosyal sorumluluk projelerinin desteklenmesi yerel yönetimler tarafından önemsenmektedir. Bu yönüyle birçok konuda toplumun dezavantajlı kesimlerini hayatını kolaylaştırmayı esas alan uygulamalar ve hizmetler sunulmaktadır.

ELoGE kriterleri bağlamında, STK’nın kararlaştırma süreçlerine dâhil olabilmeleri yönüyle katılımcılık, topluma ve engelli insanlara sağladığı fayda yönüyle etkililik ve verimlilik kriterlerini esas alan yerel bir yönetim faaliyeti gerçekleştirildiği söylenebilir.

Toplumsal bir parçası olan dezavantajlı ya da engelli vatandaşları kapsayacak ve onları merkezlerine alacak bu gibi sosyal sorumluluk projeleri Aksaray Belediyesi de dâhil olmak üzere birçok illerde belediyeler tarafından bu yapıların ihtiyaç duydukları ve gerekli hizmetleri ve faaliyetleri üstlenilerek desteklenmektedir.

2. Tekno Yönetişim (e-yönetişim) ve Aksaray Belediyesi Uygulamaları

Değişen dünyanın insanların hizmetin ve kullanımına sunduğu birçok imkânlar ve yenilikler arasında teknolojinin yeri çok önemli bir hale gelmiştir. Günümüz dünyasının insanlara sağladığı yenilikler ve kolaylıklar, insanların yaşayış ve düşünme şeklini de etkilemiştir. Teknolojik gelişmeler hayatın her alanında olduğu gibi iletişim ve yönetim alanlarını da doğrudan etkilemektedir. İnsanlar teknoloji sayesinde uzaklık, yabancılık ve kapalılık gibi kavramların anlamını büyük ölçüde yitirdiği dünyamızda bilgiye ulaşmadan birbirleri ile iletişim kurmaya veya oturduğu yerden günlük işlerini halletmeye kadar birçok kolaylıklardan istifade etmektedir.

Teknolojik gelişmeler sadece insanları değil kendilerini yeni oluşan dünya ile paralel olarak güncelleme gerekliliği hisseden kurumları, yapıları ve organizasyonları da direkt olarak etkilemiştir ve etkilemektedir. Çevrenin olumlu olumsuz tüm yaşayışından ve gelişmelerinden etkilenen insanlar gibi özel ve resmî kurum ve kuruluşlar da teknolojiyi kendi iş işleyişlerine ve kurumsal yapılarına entegre ederek kendilerini güncellenme ve hizmetlerini kolay, hızlı, etkili ve verimli bir şekilde sunma yollarını aramaktadırlar.

Özel sektörün kendisini hayata en hızlı bir şekilde yeniliklere adapte ederek hizmet sunma yollarını uygulamaya koymaları neticesinde vatandaşlar benzer ve daha ileri kolaylıklar sağlayabilecek teknoloji ile bütünleşmiş uygulamaların devlet kurumlarınca da hizmete alınması ve halka sunulmasını doğal olarak talep etmektedirler. Halkın her türlü sosyal, ekonomik ve ticari hizmetler ve faaliyetlerde özel sektör ile birlikte devlet kurumları ile de karşılıklı iletişim ve etkileşim içinde olmaları dolayısıyla devletin iş ve işleyişleri modern dünya insanların beklentilerini karşılayabilecek içerik ve şekilde vatandaşlara sunabileceği teknoloji ile bütünleştirilmiş uygulamaları sağlaması beklenmektedir.

İşte yukarıda sayılan sebeplerin de dâhil olduğu gereklilikler dolayısıyla kamu kurum ve kuruluşlarında teknolojik altyapılar ile desteklenmiş ve vatandaşların devlet ile olan işlerini yaparken kolaylıklar sağlayacak hizmet, uygulama ve faaliyetler uygulamaya konulmuştur.

Bu uygulamalar arasında içerisinde birçok kamu kurum ve kuruluşlarının hizmetlerinin online olarak kullanıma sunulduğu e-devlet gibi teknolojik uygulamaları örnek verebiliriz.

Vatandaş ile devlet kurumlarının iş ve işleyişlerini yüz yüze yapmak yerine vatandaşın kurumlara gitmeden evlerinden ya da iş yerlerinden veyahut hiç kurumlar ile fiziksel temas kurmaksızın herhangi bir yerden işlerini halledebilmeleri imkân ve fırsat kolaylıkları sağlayan böylesi online uygulamalar ile sadece yukarıda bahsedilen imkânlar sağlanmamakta üstelik kurumların şeffaflığı, ulaşılabilirliği, halka açıklığı, etkililiği ve hizmetlerin sunumunda ve işlerin yapılmasında verimliliği de gerçekleştirmiş olmaktadır.

Gerek genel gerekse yerel yönetimlerin vatandaşlar ile online ve herkese açık olarak iletişim ve etkileşim gerçekleştirme fırsatı sunan bu uygulamalarda açıklık, şeffaflık ve ulaşılabilirlik gibi yönetim ilkelerinin uygulanmasında imkân tanınmaktadır. Örneğin, yapılacak olan ihalelerin ilan edilmesi, ihale şartlarının neler olduğu, ihale yer ve zamanının belirlenmesi ve tüm kriterlerin herkesin ulaşabileceği bir şekilde halka açık olarak sunulması gibi örneklerde de olduğu gibi teknoloji ile entegre edilmiş olan uygulamalar, kırtasiyecilik, ilan masrafları ve zaman ve emek harcamalarını en aza indirme kolaylığı da sağlamaktadır.

Teknolojik uygulamaların yönetimlere sağladığı bir diğer önemli kolaylık ise vatandaş ile yönetim içerisinde bulunabilmelerine imkân sağlamasıdır. Şöyle ki; böylesi uygulamalarda vatandaşların yaşadıkları yerler ve kurumlar tarafından aldıkları hizmetler sırasında ve sonrasında karşılaştıkları sorunlar ile ilgili olarak yönetimlere istek, talep, beklenti ve şikâyetlerini direkt olarak iletebilmeleri sağlanarak yönetim ile vatandaşların yönetim içerisinde iletişim ve etkileşim gerçekleştirebilmelerinin yolu açılmaktadır. Böylesi bir etkileşim yolunu teknolojik yönetim (tekno yönetim) veya e-yönetişim olarak tanımlamak mümkündür.

Aksaray Belediyesi de birçok modern teknolojik yönetim uygulamalarını vatandaşların kullanımına sunan resmî kurumlar gibi akıllı şehir uygulamaları içerisinde teknolojik yönetim (tekno yönetim) veya e-yönetişim olarak tanımlanabilecek uygulamaları vatandaşların hizmetine sunmuştur. Aksaray Belediyesi tarafından vatandaşların kullanımına sunulan bu teknolojik yönetim (tekno yönetim) veya e-yönetişim hizmetlerden bazıları: e-belediye, “Bir projem var” Online Teklif Portalı, “Çek Gönder”, Mobil Uygulama ve Çağrı Merkezi uygulamalarıdır.

2.1. e-belediye

Aksaray Belediyesi tarafından e-yönetişim portalı olarak kullanılan e-belediye uygulaması, Aksaray’da yaşayan vatandaşların ve belediye ile etkileşim içerisinde olanların Aksaray Belediyesi ile ilgili olarak online iletişim kurabilecekleri bir sistem uygulamasıdır. Bu uygulama içerisinde ana başlıklar halinde online işlemler, e-beyanname ve bilgi edinme bölümleri mevcuttur (www.aksaray.bel.tr).

Online işlemler bölümünde: “Borç Bilgileri, Tahsilat Bilgileri, Dilek - Şikâyet Sorgulama ve Dilek – Şikâyet Oluştur” alt başlıkları bulunmaktadır. E-beyanname bölümünde alt başlıklar olarak “Beyanlarım, Emlak Beyan Oluştur ve Ruhsat Sorgulama” bulunmaktadır. Bilgi Edinme bölümünde ise, “Bilgi Edinme Başvurusu, Bina Birim Değerleri Sorgulama, Rayiç Sorgulama, Nikâh Sorgulama, Nikâh İşlemleri, Ödeme Noktalarımız, Nöbetçi Eczaneler” alt başlıkları bulunmaktadır (www.aksaray.bel.tr).

2.2. “Bir projem var” Online Teklif Portalı

“Bir projem var” Online Teklif Portalı, Aksaray Belediyesi tarafından vatandaşlar ile etkileşim ve iletişim kurabilmek amacıyla uygulamaya konmuş bir online hizmettir. Bu hizmetle vatandaşlar yaşadıkları yerler ile ilgili olarak Aksaray Belediyesi’ne uygulanmasını istedikleri hizmet ve faaliyetleri online olarak teklif ederek yönetime katılarak fikir, istek, beklenti, düşünce ve taleplerini iletebilmektedirler.

Aksaray Belediyesi’nin kurumsal web (www.aksaray.bel.tr) sayfasında “Aksaray için projem var “ bölümünde bulunan sayfaya ad, soyadı, e-mail adresi ve proje konusu ile açıklaması yazılarak proje ile ilgili dosyaların eklenmesi sonrasında gönder butonuyla belediye yetkililerine teklifler gönderilebilmektedir. Gönderilen projeler, tasnif edilerek konuyla ilgilenen müdürlüklere sevk edilmektedir. Onay alan projelerin tespitleri yapılarak uygulama yoluna gidilmektedir(www.aksaray.bel.tr).

2.3. “Çek Gönder”

“Çek Gönder” hizmeti, Aksaray Belediyesi tarafından sunulan, halkın problemlerini yönetime hemen aktarabileceği akıllı şehir uygulamaları içerisinde uygulanan bir teknoloji projesidir. Yerel yönetimler tarafından sunulan e-yönetişim faaliyetlerinden olan katılımçılık açıklık ve şeffaflık ilkeleri esasında faaliyetler gerçekleştirmek amacıyla halkın yaşayışını kolaylaştırmayı hedefleyen, yerellik ilkesinin gereği olarak tüm gün ulaşılabilirliği sağlayabilmek adına hizmetler verilmektedir. Vatandaşlar, “Çek Gönder” uygulaması sayesinde yaşadıkları bölgede tespit ettikleri sorunları - fotoğraflarını çekerek -

belediyenin çevrimiçi hesaplarına (sosyal medya) veya kurumsal mobil akıllı telefonlara iletebilmektedirler.

2.4. Mobil Uygulama

İnternet, hayatımızın neredeyse her alanında kullandığımız bir kolaylık aracı olarak çoğu işlerin kolayca ve hızlıca yapılabilmesini sağlamaktadır. Online dünya artık sabit olmaktan çıkıp daha pratik ve kullanımının her yerde sağlanabilmesi adına “mobil” hale gelmiştir. Mobil uygulamalar, sabit internet ortamının her zaman ve her yerde sabit kalmaksızın ulaşılabilmesi kolaylığını sunmuştur.

Aksaray Belediyesi, vatandaşların bu kolaylıklardan faydalanmalarını sağlayabilmek adına mobil uygulama portalını kullanıma sunmuştur. Bu mobil uygulama içerisinde istek, şikâyet, ihaleler hakkında bilgiler, bilgi edinme, kolay ödeme ve otobüs güzergâhları gibi bilgiler bulunmaktadır. Belediyenin web sitesinde bulunan tüm işlemlerinin yapılmasını sağlayacak mobil uygulamalar mevcuttur.

2.5. Çağrı Merkezi

444 55 68 numaralı telefon hattından Aksaray Belediyesinin tüm birimlerine kolaylıkla ulaşabilme imkân sunan çağrı merkezi, halkın belediyeye dair istek, talep, beklenti ve şikâyetlerini direkt olarak görevliler aracılığıyla ilgili ve sorumlu birimlere ve onların yetkililerine iletebilmeleri sağlanarak yönetim ile vatandaşların yönetim içerisinde iletişim ve etkileşim gerçekleştirebilmelerinin gerçekleştirilmesini amaçlamaktadır.

Bu çağrı merkezi uygulaması, birçok kamu ve özel kurumlarda mevcuttur. Bu uygulama ile vatandaşların zaman tasarrufu sağlanmaktadır ve yönetime iletilmesini düşündükleri konuları ifade etmek ya da bilgi edinmek amaçları ile kullandıkları bilinmektedir. Yönetime veya ilgili ve sorumlu birimlere ve yetkililerine ulaşabilme kolaylığı sağlamanın yanında vatandaşın yönetimle olan direkt iletişim kanalı olması yönüyle de faydalı ve vatandaşlar tarafından beğenilerek kullanılan bir uygulama olduğu söylenebilir.

Aksaray Belediyesi tarafından sunulan teknolojik yönetim (tekno yönetim) veya e-yönetişim olarak tanımlanabilecek uygulamaların (e-belediye, “Bir projem var” Online Teklif Portalı, “Çek Gönder”, Mobil Uygulama ve Çağrı Merkezi) ELoGE kriterleri esaslarına göre değerlendirilmeleri yapıldığında gerek katılımcılık gerek etkililik ve verimlilik gerekse de şeffaflık ve hesap verebilirlik yönüyle modern dünyanın

gereksinimlerine cevap verebilir niteliklerde oldukları görülmektedir.

3. Aksaray Belediyesi ve Paydaş Kurumlar

Aksaray Belediyesi, yönetim eksenli hizmet ve faaliyetler planlarken ve uygularken yönetişimin ana unsurlarından olan katılımcılık ilkesini önemseyerek 2020-2024 stratejik eylem planı hazırlamıştır. Bu planda konuyla ilgili olarak paydaş analizi yapılmıştır. Paydaş analizinin dış analiz bölümünde, paydaşların vatandaş ve kurumlar olmak üzere iki boyutta değerlendirildiği görülmektedir. Aksaray Belediyesi tarafından paydaşların karar alma mekanizmalarına aktif katılımlarının önemsendiğini ve teşvik edildiği belirtilmektedir. Bu anlamda STK, meslek odaları, akademisyenler, akademisyenler ve toplumsal kesimlerin görüşlerine başvurulduğu ve önerilerin dikkate alındığı dile getirilmektedir (Aksaray Belediyesi, 2020-2024 Stratejik Plan, 14).

Aksaray Belediyesi tarafından hazırlanmış olan 2020-2024 Stratejik Eylem Planında paydaş analizlerinin yapıldığı ve katılımcılığı önceleyen bir anlayışla vatandaşların ve ilgili yapıların görüş ve önerilerine başvurulduğu belirtilmiş olsa da Aksaray Belediyesi kurumsal yapılanmasına bakıldığında yönetim faaliyetlerinin gerek planlanma gerekse uygulama ve değerlendirme aşamalarında kurumsal bir yönetim biriminin bulunmadığı görülmektedir. Bu anlamda, Aksaray Belediyesi kurumsal yapısında bir yönetim biriminin oluşturulmasının ve bu birimin başat rol alacak şekilde diğer kurumsal paydaşlar ile istişareler yapılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Şöyle ki Aksaray Belediyesi ve diğer resmi kurumların, özel sektörün, STK ve vatandaşların katılımlarının sağlanabileceği mutlak toplantılara davet edilmeleri yoluyla paydaşların yönetime daha fazla dâhil olabilecekleri bir kurumsal mekanizma oluşturulabilir.

2020-2024 Stratejik Eylem Planında bu konu ile ilgili olarak gerekli adımların atılacağına dair bilgiler sunulmamaktadır. Bu yönüyle değerlendirildiğinde, Aksaray Belediyesi tarafından kurumsal bir yönetim anlayışının oluşturulması amacıyla kurumlar arası ve diğer paydaşlar ile etkileşim ve yönetişimi gerçekleştirebilecek bir yapılanmaya gerek görüldüğü düşünülmektedir. Yönetişimin öncelendiği ve önemsendiği bir bakış açısıyla kurgulanacak böylesi bir yapı ve mekanizma, hem Aksaray Belediyesi hem de diğer tüm paydaş kurum ve yapılar ile Aksaray halkının yararına olacaktır.

4. Çalışmanın Hipotezlerinin Sorgulanması

Çalışmada sorgulanan hipotezler ile ilgili olarak aşağıdaki bilgilere ve sonuçlara

ulaşılmıştır.

Hipotez No	Hipotez İfadesi	Hipotez Açıklaması	Hipotez Sonucu
Hipotez 1	Son yıllarda önem kazanan yönetim kavramının önemli bir uygulama alanı yerel yönetimlerdir.	Yönetişim merkezli etkinlik ve faaliyetler yerel yönetimler tarafından önemsenmekte ve uygulanmaktadır. Birçok yerel yönetimlerin bu konuda yaptığı çalışmalar bulunmaktadır. Örnek olarak belediyelerin halk günü, muhtarlar ile toplantı vb. uygulamaları yönetim etkinliği olarak düşünülebilir.	Kabul
Hipotez 2	Türkiye’de yerel yönetimlerde yönetim uygulamalarının örneklerini göstermek mümkündür.	Esnafları ziyaret, halk günü, muhtarlar ile toplantı, mahalle toplantıları ve kent konseyleri vb. örnek yönetim uygulamaları olarak görülebilir.	Kabul
Hipotez 3	Aksaray Belediyesi tarafından sunulan hizmetlerin süreçlerinde ve uygulamalarında yönetim merkezli davranışlar mevcuttur.	Halk günü, başkan mahallemde, belediyem kapıda, ulu camii önü ve kent meydanı ziyaretleri, esnafları ziyaret, muhtarlar ile toplantı, TOBB ile kadınlara evde iş projesi, yeni sanayi projesi, hal yenileme projesi, gibi sosyo-kültürel ve ekonomik yönetim faaliyet ve etkinlikleri bulunmaktadır. Tekno-yönetişim çerçevesinde ise e-belediye, “Bir projem var” online teklif portalı, “çek gönder”, mobil uygulama ve çağrı merkezi gibi yönetim	Kabul

		faaliyet ve etkinlikleri bulunmaktadır.	
Hipotez 4	Aksaray Belediyesi ve şehir STK (Sivil Toplum Kuruluşları) işbirliği içerisinde yönetim faaliyetleri gerçekleştirmektedir.	Bağımlılık ile Mücadele, Aksaray Tanıtım Sempozyumları ve Down Cafe gibi faaliyet ve etkinlikler, şehir STK (Sivil Toplum Kuruluşları) ve Aksaray Belediyesi işbirliği ile gerçekleştirmektedir.	Kabul

SONUÇ VE DEĞERLENDİRME

Değişen dünyanın modern düşüncesi ile düşünen insanların hayattan beklentileri de farklılaşmış ve bireyselliğin ön planda olduğu bir dünya görüşü toplumlar tarafından kabul edilir hâle gelmiştir. İnsanlar içinde yaşadıkları toplumun öncelikli parçaları olduklarını düşünmeye başladıkları için toplumsal faaliyetlerin de kendilerine göre yeniden düzenlenerek hayata geçirilmelerini beklemektedirler. Bu nedenle toplumun kendisini ilgilendiren tüm faaliyetlerde yönetimlerde ve hizmetlerde kendilerinin merkeze alınmasını ve buna göre hareket edilmesini talep etmektedirler.

Günümüz dünyasında insanlar artık yönetsel olarak yerine getirilen tüm süreçlerde söz sahibi olmayı istemektedirler. Yapılan tüm faaliyet ve hizmetlerin gerekliliğini, nasıl ve neden yapıldığını, ne kadar bir maliyet gerektirdiğini ve harcamaların nasıl yapıldığını bilmek, izlemek ve gerekli gördükleri durumlarda da hesap sormak yoluyla yönetim mekanizmaları içerisinde rol almak, aktif bir vatandaş olmak istemektedirler. Bu yönetsel faaliyetlerin kararlaştırıldığı, uygulandığı karar alma mekanizmasında gerek özel sektör gerek Sivil Toplum Kuruluşları gerekse halk temsilcileri gibi yollarla kendilerinin fikir, düşünce, talep ve beklentilerini, olumsuz gördükleri kararlara ve uygulamalara yönelik eleştirilerini sunabilme imkân ve araçların var olması gerekliliğini talep etmektedirler.

Bu yönüyle yönetim, idarecilere daha dikkatli hareket ederek karar almalarını, kararlar alınırken toplumun istek, talep ve beklentilerini iletebilecek ve toplumu ya da kararların ve uygulamaların neticeleri itibarıyla etki alanına giren kesimleri temsil edebilecek yapıları ve kişileri karar mekanizmalarına dâhil etmelerini gerekli kılmaktadır. Bu unsurları çağdaş bir yönetimin önemli bir parçası olarak görmelerini ve daha katılımcı ve çoğulcu bir bakış açısıyla yönetmeleri için zorlamaktadır.

Bu noktada yönetim kavramı, küresel, hükümetlerarası, ulusal ve yerel anlamda önemsenen ve öncelenen bir kavram olarak var olmaktadır. Özellikle yerel yönetimlerin doğası gereği yani vatandaşa en yakın olan ve en çok etkileşimde bulunan yönetimler olması yönüyle yönetim kavramının yerel yönetimlerde daha çok önemsendiği ve bu kavram çerçevesinde hizmetler sunma gayretinde oldukları görülmektedir.

Birçok ülkelerin yerel yönetimleri tarafından dikkate alınan yönetim kavramı ve uygulamaya konulan yönetim merkezli faaliyet ve hizmetler, ülkemizde de önemsenmeye başlanmış olup yönetim merkezli hizmet ve uygulamalar hayata geçirilmiştir. Bu anlamda çalışmada verilen kent konseyleri, kalkınma ajansları ve mahalle meclisleri gibi

yönetişim esaslı hizmet ve uygulamalardan söz edilebilir.

Toplumun kolektif gücünün yönetime aktarılabilmesi yönetişimin hem yetkileri kullanma hakkına sahip idarecilere hem de toplumun politikalar, kararlar ve uygulamalarından birincil derecede etkilenen taraf olmaları nedeniyle kendilerine önemli katkılar sağlamaktadır. Aksaray Belediyesi tarafından gerçekleştirilen yönetişim esaslı faaliyetlerin çalışmamızın ana referans noktası olan ELoGE kriterleri çerçevesinde “katılımcılık, şeffaflık, hesap verebilirlik, etkililik ve verimlilik ve yerellik” ilkeleri noktasında yönetişim eksenli değerlendirmeleri yapılmıştır.

Aksaray Belediyesi tarafından sosyo-ekonomik ve kültürel faaliyetleri çerçevesinde, Halk Günü, Aksaray Ulu Camii ve 15 Temmuz Milli İrade Meydanı Ziyaretleri, Esnafları Ziyaret, Muhtarlar ile Toplantı, TOBB ile Kadınlara Evde İş Projesi, Bağımlılık ile Mücadele, Aksaray Tanıtım Sempozyumları faaliyetleri gerçekleştirdiği görülmüştür.

Sosyo-ekonomik ve kültürel faaliyetler çerçevesinde; halkın yönetime katılabilmesi öncelenmekte ve önemsenmektedir. Örneğin, “Başkan Mahallemde” projesinin paradigması ve temel işlevi “katılımcılığın” sağlanabilmesi ile birlikte sorunlara hemen yerinde ve soruna en yakın noktada müdahale edebilme fırsat ve imkân sunabilmesi açısından “yerellik” ilkesinin de gerçekleşebilmesini sağlamaktadır. Yine “katılımcılık” ilkesini merkezine alan “Belediyem Kapımda” projesi, halkın “ayağına gidilerek” fikirlerinin alınması, istek, talep ve ihtiyaçlarının belirlenmesine fırsat tanıyabilmesinin yanında şikâyet ve eleştirilerini de açıkça ifade edebilmelerini sağlaması yönüyle sorunların çözümünde etkililik ve verimlilik kriterlerini sağlayan bir yönetişim faaliyeti olarak düşünülebilir.

“Yeni Sanayi” ve “Hal Yenileme” gibi projelerle özel sektörün; “Down Cafe” projesinde olduğu gibi de STK’nın karar alma mekanizmalarına dâhil olabilme fırsatlarını elde edebilmeleri ve yapılması planlanan projelerin tüm süreçlerinin (ekonomiklik, sosyallık, karlılık, etkililik ve verimlilik vb.) şeffaflık ilkesi etrafında tüm paydaşların bir araya gelerek kararlar alabilmesi etkili bir yönetişim faaliyeti olarak değerlendirilebilir.

Klasikleşmiş gibi görünse de “Halk Günü, Aksaray Ulu Camii ve 15 Temmuz Milli İrade Meydanı ziyaretleri, esnafları ziyaret, muhtarlar ile toplantı vb. karşılıklı ve yüz yüze etkileşimin gerçekleşebilmesine fırsat veren bu tür uygulamalar yoluyla halkın yetkililer ile direkt ve aracısız olarak birinci elden iletişim kurarak onların istek, ihtiyaç ve eleştirilerini yöneticilere iletebilmelerini sağladığı için bu tür faaliyetler, hem idareciler hem de halk

için önemli ve değerli bir faaliyetler bütünü olarak görülebilir.

TOBB ile Kadınlara Evde İş Projesi yoluyla özellikle dezavantajlı gruplara ve ihtiyaç sahibi kadınlara yönelik ekonomik getirisi olabilecek bir proje olarak görülebilir. Aile bütçelerini iyileştirme ve katkıda bulunabilme fırsatları sağlayacak bu tür etkinlikler, Aksaray Belediyesi'nin TOBB ve Aksaray'da yaşayan ve projenin hedef kitlesi içerisinde değerlendirilen kadınların buluşmalarına aracılık ederek yönetimden yönetişime bir köprü vazifesi gördüğü söylenebilir.

Bağımlılık ile Mücadele projesi ile Yeşilay gibi STK ve Aksaray İl Emniyet Müdürlüğü ile etkileşim içerisinde olarak faaliyetler gerçekleştirmektedir. Aksaray Tanıtım Sempozyumları faaliyetleri ile de Aksaray Üniversitesi ve Aksaray İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü gibi ilgili kurumlar ile etkileşim içerisinde olarak faaliyetler gerçekleştiren Aksaray Belediyesi, imkânların seferber edilerek projede bir katalizör paydaş olma sorumluluğunu da üstüne almaktadır. Yönetimin imkân ve gücünün ilgili aktörlerle paylaşarak güçlü bir sinerji oluşturulabilmenin yolu açılmakta ve kolaylaştırıcı rol üstlenilmektedir. Bu rolüyle Aksaray Belediyesi'nin, katılımcılık, etkililik ve verimlilik esaslı bir yönetişim içerisinde faaliyetler yürüttüğü görülebilir.

Tekno yönetişim (e-yönetişim) faaliyetleri çerçevesinde değerlendirildiğinde, Aksaray Belediyesi tarafından halkın hizmetine sunulan e-belediye, “Bir projem var” Online Teklif Portalı, “Çek Gönder”, Mobil Uygulama ve Çağrı Merkezi uygulamaları gözlenmiştir. Bu uygulamalar yoluyla Aksaray Belediyesi, dijital dünyanın insanlara sunduğu kolaylık ve rahatlığı, halkın belediye hizmetlerine ulaşmasına ve etkileşim kurarak yönetime dâhil olabilmesine imkân tanımaktadır. Aksaray Belediyesi'nin etkililik ve verimlilik, hesap verebilirlik ve şeffaflık esaslı bir yönetişimin gerçekleşebilmesini amaçladığı sonucuna varılabilir.

Kullanımına sunulan bu uygulamalar yoluyla vatandaşların çevrimiçi teknoloji ile oturdukları yerden yönetimle iletişim kurabilmeleri, istek, ihtiyaç ve gördükleri aksaklıkları yönetime doğrudan ve zaman harcamadan sıfır bürokrasi ve para israfı yapmadan iletebilme imkânına kavuşmaları sağlanmaktadır. Bu yönüyle etkililik ve verimlilik esaslı bir yönetişim faaliyeti olarak değerlendirilmektedir. Teknolojiyle vatandaşlara yönetime dâhil olabilme, belediye hizmet ve faaliyetlerinden haberdar olabilme, denetleyebilme ve bilgilenme fırsatı sunulmaktadır. Katılımcılık, şeffaflık, yerellik ve etkililik-verimlilik esasları açısından değerlendirildiğinde, Aksaray

Belediyesinin e-yönetişim hizmetlerine daha fazla uygulamalar eklenmesinin gerekli olduğu söylenebilir.

Verilen örnekler neticesinde, Aksaray Belediyesi tarafından sunulan hizmetlerin birçoğunda gerek hizmetlerin planlaması ve kararlaştırılması süreçlerinde gerekse uygulama ve değerlendirme aşamalarında yönetim merkezli davranışlar sergilendiği söylenebilir. Ancak bu uygulama ve hizmetlerin sayılarının artırılması ve yönetim ilkelerini önceleyen ve önemseyen yönetim merkezli uygulanmış -iyi örnek faaliyetlerinin, hizmetlerinin ve uygulamalarının Aksaray'da yaşamakta olan vatandaşların kullanımına sunulması da faydalı olacaktır.

Özellikle yerelde, katılımcılık, hesap verebilirlik, şeffaflık, etkililik ve verimlilik ve yerellik esasları açısından değerlendirildiğinde, kent konseylerinin yönetimde ne kadar gerekli ve önemli bir mekanizma olduğu açıktır. Toplumun temsiliyetinin olabildiğince sağlanması ve etki gücünün yüksek olabilmesi koşulu ile Aksaray ilinde kent konseyinin kurulması düşünülebilir.

Sivil Toplum Kuruluşlarının, gençlerin, yaşlıların, kadınların, dezavantajlı gruplardaki ve engelli vatandaşların, yabancıların ve öğrencilerin velhasıl toplumun her kesiminin yönetime daha fazla dâhil olmaları bu yolla sağlanabilir. Belediye yetkililerinin ve yöneticilerinin bu noktada kolaylaştırıcı ve cesaretlendirici bir katalizör rol üstlenmeleri fayda sağlayacaktır. Bu noktada, mahalle meclisleri kurulması düşünülebilir. Belediyenin teşvik ve destekleri ile oluşturulacak bu meclislerde, belediye yönetici ve yetkililerinin de katılacakları toplantılarda halkın yaşadıkları yerler (mesela mahalleleri) ile ilgili olarak ihtiyaç duydukları hizmetleri, harcamaları kararlaştırmaları sağlanabilir. Katılımcı bütçeleme olarak bilinen bu tür uygulamalara geçilmesi düşünülebilir.

AHİKA fonlarından daha fazla faydalanılması amacıyla proje ekipleri oluşturularak bu noktada daha fazla inisiyatif almak da ayrıca düşünülebilir. Özel sektör, esnaf ve sanatkârlar ile belediye ortaklıkları kurulabilir ve hem halka hem de belediye bütçesine katkı sağlayacak projeler gerçekleştirilebilir.

Hesap verebilirlik ve şeffaflık ilkelerinin öncelendiği ve halkın güvenini artırabilecek ve eleştirileri en aza indirebilecek uygulamaların da fayda sağlayacağı söylenebilir. Bu uygulamalara örnek olarak, belediye kaynaklarının kullanımı, yatırımlar ve harcamalar gibi parasal konuların detaylı ve düzenli açıklamaları yapılabilir. Bu açıklamalar hem belediye resmi web sayfasında ve sosyal medya hesaplarında hem de yerel medyada ve reklam

panolarında halkın bilgisine sunulabilir. Yine aynı ilkeler esasına bağılı olarak şeffaflığa daha fazla vurgu yapabilmek amacıyla ihaleler birçok şehirde yapılmakta olduğı gibi web ortamında canlı olarak yayınlanabilir.

Yine, şeffaflık ve hesap verebilirlik ilkesi gereğince Aksaray Belediyesi çevrimiçi sayfalarından sunulan ve e-yönetişim başlığı altında sunulan hizmet ve uygulamalardan ne kadar sayıda insanın etkileşime girdiğı ve bu etkileşimlerin ne kadarının çözüme kavuşturulduğı Aksaray Belediyesi resmi web sayfalarından ve sosyal medya hesaplarından detaylı bir şekilde açıklanmamaktadır. Bu bilgilerin şeffaf bir şekilde paylaşımının yapılmasının vatandaşlar tarafından Aksaray Belediyesi'nin e-yönetişimin vurgulandığı bir yönetim anlayışı ile hareket ettiğı ve bu unsuru dikkate aldığı algısına destek olacağı düşünülmektedir.

Daha fazla katılımcılığın yanında yerellik ilkesini önemseyerek yerel hizmetlere ulaşımı kolaylaştıracak özellikle uzak ve kalabalık mahallelere ek hizmet ofisleri ve temsilcilikler açılabilir. Bu yolla merkez yönetim binasındaki iş yükü azalacaktır. Daha önemlisi, halka en yakın yerde hizmet alabilme imkânı ve rahatlığı sağlanacaktır.

Aksaray Belediyesi tarafından hazırlanmış olan 2020-2024 Stratejik Eylem Planında, Aksaray Belediyesi kurumsal yapısında bir yönetim biriminin oluşturulması öngörölmemektedir. Kurulabilecek böylesi bir yönetim biriminin organize edeceği, Aksaray Belediyesi ile resmi kurumların, özel sektörün, STK ve vatandaşların katılımlarının sağlanacağı aylık toplantıların yapılması ve istişareler yoluyla kararlar alınmasının Aksaray'da yaşayan vatandaşlara daha kaliteli hizmetler sunma yolunda faydalı olacağı düşünülmektedir.

Hazırlanan stratejik planın genel değeriendirilmesi yapıldığında, katılımcılık, hesap verebilirlik ve şeffaflık gibi birçok yönetim ilkesinin vurgulanmakta olduğı görölmektedir. Ancak plan özelinde değeriendirildiğinde, Aksaray Belediyesi tarafından 2020-2024 yılları arasında yönetim faaliyetlerinin nasıl ve hangi yollarla yapılacağı ve hangi düzenlemeler ve yapılanmalar oluşturulacağı net bir şekilde ifade edilmemektedir. Bu yönüyle bu planın revize edilerek somut örnekler ile mesela kent konseyi kurulması, katılımcı bütçeleme uygulaması veya toplumsal kesimlere yönelik temsil meclislerinin oluşturulacağı gibi daha net ve anlaşılır bir şekilde ifadelerle desteklenmesi gerekmektedir.

KAYNAKÇA

Kitaplar

AKDOĞAN Yalçın, Ulusal Soruna Yerel Çözüm: Sosyal Belediyecilik, Eminönü Bülteni, Şubat, İstanbul 2002.

AYDIN Ahmet Hamdi, Kamu Yönetimine Giriş, Seçkin Yayınları, Ankara 2018.

BALCI Ali, Kamu Yönetiminde ‘Hesap Verebilirlik’ Anlayışı, (Ed.) A. Balcı, A. Nohutçu, N. K. Öztürk, B. Coşkun, Kamu Yönetiminde Çağdaş Yaklaşımlar, 1. Baskı, Seçkin Yayıncılık, Ankara 2003.

PARLAK Bekir ve SOBACI Zahid, Kuram ve Uygulamada Kamu Yönetimi Ulusal ve Global Perspektifler, Alfa-Aktuel, Bursa 2005.

BERGERON Pierre G., La Gestion Moderne; Gaeten morin éditeur; Paris 1983.

BİLGİN Nuri ve Melek GÖREGENLİ, Kentsel Katılım ve Çoğulculuk, 3. Bası, Ferzan Yıldırım (Ed.), Kentte Birlikte Yaşamak Üstüne, Demokrasi Kitaplığı, İstanbul 2002.

BOZKURT Ömer, ERGUN Turgay ve SEZEN Seriya, Kamu Yönetimi Sözlüğü, TODAİE Yayınları, Ankara 1998.

BULUT Yakup, “ Sivil Toplum ve Yerel Yönetimler”, Yerel Yönetimler Üzerine Güncel Yazılar I, (Ed.) Hüseyin ÖZGÜR, Muhammet KÖSECİK, Nobel Yayınları, Ankara 2005.

ÇUKURÇAYIR M. Akif, Çok Boyutlu Bir Kavram Olarak Yönetişim, (Ed.) Muhittin Acar/Hüseyin Özgür, Çağdaş Kamu Yönetimi I, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara 2003.

ÇUKURÇAYIR M. Akif, Siyasal Kalkınma ve Demokrasi (Küreselleşme Sürecinde Yurttaş, Yönetim, Siyaset), Çizgi Kitapevi, Konya 2002.

DİNÇER Ömer ve YILMAZ Cevdet, Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma 1: Değişimin Yönetimi İçin Yönetimde Değişim, T.C. Başbakanlık, Ankara 2003.

EMREALP Sadun, Türkiye Yerel Gündem 21 Program, IULA-EMME (UCLG-MEWA) Yayını, İstanbul 2005.

EMREALP Sadun, Yerel Gündem 21 El Kitabı, IULA-EMME (UCLG-MEWA) Yayını, II. Baskı, İstanbul 2005.

EREN Erol, Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi, Beta, İstanbul 1998.

ERGİN Osman Nuri, Mecelle-i Umur-i Belediye, c. I, İstanbul 1338.

- ERGUN Turgay, Kamu Yönetimi: Kuram, Siyasa, Uygulama, TODAİE, Ankara 2004.
- GEORGE, C. S. Jr., The History of Management Thought, Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice-Hall, Inc 1972.
- GÖKÇE Gülise, Küreselleşme ve Yerelleşme ilişkileri Üzerine Bir Tartışma, Yerel ve Kentsel Politikalar, (Editör: A. Çukurçayır), Çizgi Yayınevi, Konya 2003.
- GÜNEŞ Muharrem, “Yerel Gündem 21”, Detay Yayıncılık, Ankara, 2004.
- IULA-EMME, UNDP, Kent Yönetimlerinin Demokratikleşmesi Sürecinde Mahalle, Kent Yayınları, İstanbul 2000.
- JESSOP Bob, Hegemonya, Post-Fordizm ve Küreselleşme Ekseninde Devlet, Derleyen ve Çeviren: Betül Yazar ve Alev Özkazanç, İletişim Yayınları, İstanbul 2005.
- KELEŞ Ruşen, Yerinden Yönetim ve Siyaset, Cem Yayınevi, İstanbul 2000.
- KESKİN Enes Battal, Yerel Yönetişim ve Kent Konseyleri, Kent Konseyleri Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa Kent Konseyi Bilimsel Yayınları, Bursa 2011.
- KLJİN Erik Hans, Public Management And Governance: A Comparison Of Two Paradigms To Deal With Modern Complex Problems, (Ed.) Faur D. L., The Handbook Of Governance, Oxford University Press, 2012.
- KOOİMAN Jan, Social-Political Governance, Introduction (Ed.) Modern Governance: New Government-Society Interactions, Sage Publications, London 1993.
- KÖSEKAYA Gamze, Katılımcılık ve İyi Yönetim, İyi Yönetişimin Temel Unsurları,” T.C. Mâliye Bakanlığı Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Dairesi Başkanlığı, Ankara 2003.
- MENGİ Ayşegül ve ALGAN Nesrin, Küreselleşme ve Yerelleşme Çağında Bölgesel Sürdürülebilir Gelişme AB ve Türkiye Örneği, Siyasal Kitabevi, Ankara 2003.
- MINER, John B., Organizational Behavior 3: Historical Origins, Theoretical Foundations, and the Future, M. E. Sharpe Inc., New York 2006.
- OKANDAN Recai G., Umumi Amme Hukuku, I. Kitap, İstanbul Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul 1946.
- OSBORNE David and GAEBLER Ted, Reinventing Government: How the Entrepreneurial Spirit Is Transforming the Public Sector, Penguin Books, USA 1992.
- ÖKMEN Mustafa, BAŞTAN Serhat ve YILMAZ Abdullah, Kamu Yönetiminde Yeni

Yaklaşımlar ve Bir Yönetişim Faktörü Olarak Yerel Yönetimler, Kamu Yönetimi, (Ed.) Abdullah Yılmaz ve Mustafa Ökmen, Gazi Kitabevi, Ankara 2004.

ÖKMEN Mustafa, Globalleşme-Yerelleşme Dinamikleri ve Bir İnsan Hakkı Olarak Yerel Haklar, Yerel ve Kentsel Politikalar, (Ed.) M. Akif Çukurçayır, Ayşe Tekel, Çizgi Kitapevi, Konya 2003.

ÖZDEMİRCİ, Doğan; 20.Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı, 24-26 Mayıs, İstanbul 2012.

PALABIYIK Hüseyin, “Yönetimden Yönetişime: Yönetişim, Kentsel Yönetişim ve Uygulamaları ile Yönetişimde Ölçülebilirlik Üzerine Açıklamalar”, (Ed.) Akif Çukurçayır ve Ayşe Tekel, Yerel ve Kentsel Politikalar, Çizgi Kitabevi, Konya 2003.

RONDİNELİ Dennis, What is Decentralization, in: Ed. Litvack Jennie ve Jessica Seddon Decentralization Briefing Notes, World Bank Institue, Working Papers, 2001.

SAMİ Şemsettin, Kamus-ı Türki, İstanbul 1317.

SEYYAR Ali ve DEMİR Oral, Yerel Sosyal Politikalar, KAM Yayınları, İstanbul 2008.

TEKELİ İlhami, Modernite Aşılırken Siyaset, İmge Kitapevi, Ankara 1999.

TEKELİ İlhami, Yönetim Kavramı Yanısıra Yönetişim Kavramının Gelişmesinin Nedenleri Üzerine, *Türkiye’de Kamu Yönetimi* (Ed. Burhan Aykaç; Şenol Durgun ve Hüseyin Yayman), Yargı Yayınevi, Ankara 2003.

TESEV, İyi Yönetişim El Kitabı, TESEV Yayınları, İstanbul 2008.

TÜRKÇE Sözlük, Türk Dil Kurumu, 2005.

Makaleler

ADIGÜZEL Şenol ve GÜNEŞ Muharrem, “Yerel Gündem 21’den Yerel Eylem 21’e: Yerel Gündem 21 Projesinin Temel Hedefleri Açısından Bir Değerlendirme”, *Mülkiye*, 246 (2005), (209-226).

AKDEMİR Tekin ve BENK Serkan, “Japonya’da Yerel Yönetimlerin Yapısı ve Finansmanında Yaşanan Gelişmeler “, *ZKÜ Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (2010), (163–186).

AKSOY A. Şinasi, “Yeni Sağ, Kamu Yönetimi ve Yerel Yönetim: Eleştirel Bir Yaklaşım”, *Çağdaş Yerel Yönetimler*, 7 (1998), (3- 13).

AKTAN C. Can, “Yerel Yönetimlerin Yeniden Yapılanması ve Yerel Yönetimlerde Toplam Kalite Yönetiminin Uygulanması”, Türk İdare Dergisi, 419 (1998), (75-89).

BARLEY Stephen R. ve KUNDA Gideon “Design and Devotion: Surges in Rational and Normative Ideologies of Control in Managerial Discourse”, Administrative Science Quarterly, 37 (1992), (363-399).

BAŞARAN İsmail, “Temsili Demokrasiden Yerel Katılımcı Yönetişime”, Yerel Siyaset, 15 (2007), (43-51).

BIÇKI Doğan ve SOBACI M. Zahid, “Yerel Yönetimden Yerel Yönetişime: Post-Fordizm Bağlamında Yerel Yönetimleri Anlamak”, Yönetim Bilimleri Dergisi, 9 (2) (2011), (219-233).

BİLGİÇ Veysel ve GÖKSU Turkut, “Yeni Gelişmeler Işığında Türkiye’de Kamu Yönetimi ve Yerelleşme Eğilimleri”, 2004 Türkiye İktisat Kongresi: Kamuda İyi Yönetişim Tebliğ Metinleri, DPT, 10 (2004), (41-48).

BUSSE, Ronald & WARNER, M., “The Legacy of the Hawthorne Experiments: A Critical Analysis of the Human Relations School of Thought”, History of Economic Ideas, 25 (2017), (91-114).

CADDY Jade ve VERGEZ Charles, “Citizens As Partners-Information, Consultation and Public Participation”, OECD, 2001, Bkz: CROZAT Charles, “Amme Hukuku Dersleri, Cilt II, Kısım I (Orta Zamanlar)”. Çev. Recai G. Okandan, İstanbul Hukuk Fakültesi Yayını, İstanbul (1944).

ÇELİK Abdullah, “Kent Yönetimi Bağlamında Kent Konseyinin İşlevleri Üzerine Bir Değerlendirme”, C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2 (2013), (215-229).

ÇUKURÇAYIR M. Akif ve SİPAHİ Esra B., “Yönetişim Yaklaşımı ve Kamu Yönetiminde Kalite”, Sayıştay Dergisi, 50-51 (2003), (35-66).

DUNSIRE Andrew, “Administrative Theory in the 1980s: a Viewpoint”, Public Administration, (1995), (25-35).

ERKUL Hüseyin, KARA Hüseyin ve ŞİMŞEK Savaş, “ABD ve Almanya Yerel Yönetimlerinin Karşılaştırılması”, Yönetim Bilimleri Dergisi, 27 (2016), (33-58).

FİDAN Yahya, “Yönetimden Yönetişime: Kavramsal Bir Bakış”, Yalova Sosyal Bilimler Dergisi, Sayı:1/ Ekim 2010-Mart 2011, (5-10).

FİŞEK Kurthan, "Yönetim", Ankara Üniversitesi. Siyasal Bil. Fak. Yay. No:387, Ankara, (1975), (47-51).

GÖYMEN Korel, "Türk Yerel Yönetiminde Katılımcılığın Evrimi: Merkezîyetçi Bir Devlette Yönetişim Dinamikleri", Amme İdaresi Dergisi, C.32, S.4, (1999), (67-83).

IULA-EMME, "Sürdürülebilir Kalkınma ve Yönetişim: Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Dünya Zirvesi Türkiye Ulusal Raporu TEMA III", İstanbul: IULA-EMME, (2002), (17-20).

İLERİ Hüseyin, "Verimlilik, Verimlilik İle İlgili Kavramlar ve İşletmecilik Açısından Verimliliğin Önemi", Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Meslek Yüksek Okulu Dergisi, 2 (1999), (9-24).

İNAÇ Hüsamettin ve ÜNAL Feyzullah, "İngiltere’de Yerel Yönetimler“, Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 16 (2006), (125-138).

KARAMAN Zerrin Toprak, "Yönetim Stratejilerindeki Gelişmeler", Türk İdare Dergisi, 426 (2000), (37-53).

KÖKTAŞ Mehmet Emin, "Toplumsal Değerler, Hukuk Devleti ve Demokrasi", Türk İdare Dergisi, 430 (2001), (71-88).

KÜLÜNK Metin, "Yerel Yönetimler Reformu: Nasıl Bir Çerçeve?", Yerel Siyaset, 4 (2006), (68- 86).

MITCHELL Ronald B., "Sources of Transparency: Information Systems in International Regimes", International Studies Quarterly 42 (1998), (109-130).

ORTAYLI İlber "Devraldığımız Miras", Yeni Türkiye, 4 (1995), (1-2).

ÖNDER Murat ve AYHAN Emrah, "Yeni Kamu Hizmeti Yaklaşımı: Yönetişime Açılan Bir Kapı", Gazi İktisat ve İşletme Dergisi 3 (2017), (19-48).

ÖZDEMİR Ali Tamer "Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri", Sayıştay Dergisi, 83 (2011), (31-56).

ÖZTÜRK Yunus Emre, "Yeni Kamu Yönetimi Anlayışı Bağlamında Yönetişim Kavramı, Türkiye’de Uygulanabilirliği ve Bir Yönetişim Aracı Olarak Yerel Gündem 21 Uygulaması (Mersin Örneği)", Sosyal Bilimler MYO Dergisi, 2 (2006), (229-256).

ÖZÜLKE Fusun, Yönetimden Yönetişime Kavramsal Bir Değişimin Yolculuğu, (2015), (1-2) <http://fusunozulke.com/yonetimden-yonetisime-kavramsal-bir-degisim-yolculugu/>.

PETERS, B. Guy and John PIERRE, “Governance without government? Rethinking Public Administration”, Journal of PA Research&Theory, 8 (1998), (223-244).

SHIKHA Vyas and AKTAN Coskun Can, International Journal Of Business And Management Studies, 9 (2017), Issn: 1309-8047 (Online).

STOKER Gerry, “Governance As Theory: Five Propositions”, International Social Sciences Journal, 50 (1998), (17-28).

ŞAYLAN Gencay, “Kamu Yönetimi Disiplininde Bunalım ve Yeni Açılımlar Üzerine Düşünceler”, Amme İdaresi Dergisi, 2 (2000), (14-21).

ŞENGÜL Tarık, “Yerel Yönetim Kuramları: Yönetimden Yönetişime”, Çağdaş Yerel Yönetimler, 3 (1999), (3-19).

UYAR Hakkı, “Türkiye’de ve Dünyada Yerel Yönetimler: Kısa Bir Tarihçe”, Aydınlanma 1923, 51 (2004), (32-38).

WILLS Jenny, “Community Alliances and The New Governance”, Australian Journal of Public Administration, 54 (1995), (376-381).

YÜKSEL Mehmet, “Yönetişim Kavramı Üzerine”, Ankara Barosu Dergisi, 3 (2000), (145-159).

Elektronik Kaynaklar

https://aksaray.bel.tr/haberler-78/aksaray-belediye-baskani-evren-dincer-halk-gunu-toplantilarinda-vatandaslarla-bulusmaya-devam-ediyor_(ET: 22-04-2020)

https://www.aksaray.bel.tr/haberler-78/belediye-baskani-evren-dincer-carsi-esnafini-ziyaret-etti_(ET: 02-06-2020)

http://aksaray.bel.tr/haberler-78/baskan-dincer-taksi-duragi-esnafi-ile-sohbet-etti_11-06-2020(ET: 11-06-2020)

<http://aksaraysempozyumu.aksaray.edu.tr/>(ET: 11-05-2020)

<http://www.aksarayhaberleri.gen.tr/baskan-yazgi-yeni-sanayi-projesinde-gelinen-son-noktayi-oda-baskanlariyla-paylasti/10368/>(ET: 26-04-2020)

<https://aksaraykenthaber.com/haber/aksaray-belediyesinden-evdeki-kadinlar-icin-seferberlik-3167.html>(ET: 22-04-2020)

<http://aksarayportal.com/m/haber.php?news=40435>(ET: 20-04-2020)

<http://www.bozcaada.bel.tr/belediyemiz/kent-konseyi/genclik-meclisi/genclik-meclisi-kurulus-ve-calisma-yonergesi/>(ET: 10.07.2019)

<http://www.bozcaada.bel.tr/belediyemiz/kent-konseyi/kadinlar-meclisi/kadinlar-meclisi-kurulus-ve-calisma-yonergesi/>(ET: 10.07.2019)

<http://www.bozcaada.bel.tr/belediyemiz/kent-konseyi/yaslilar-ve-emekliler-meclisi/yaslilar-ve-emekliler-meclisi-kurulus-ve-calisma-yonergesi/>(ET: 10.07.2019)

<http://www.bursakentkonseyi.org.tr/meclisler/icerik/bursa-kent-konseyi-engelliler-meclisi/>(ET: 11.07.2019)

<http://www.bursakentkonseyi.org.tr/meclisler/icerik/bursa-kent-konseyi-yabancilar-meclisi/>(ET: 12.07.2019)

<https://cocukmeclisi.ibb.istanbul/misyon-vizyon/>

<https://cocukmeclisi.ibb.istanbul/misyon-vizyon/>(ET: 12.07.2019)

[https://www.coe.int/en/web/good-governance/toolkits#%2225572099%22:\[0\]}](https://www.coe.int/en/web/good-governance/toolkits#%2225572099%22:[0]})(ET: 10.01.2020)

<https://www.coe.int/web/portal/rule-of-law>(ET: 26-04-2020)

<http://www.egovturkey.com/e-devlet-e-yonetisim-ve-akilli-devlet-18102018#:~:text=e%2DY%C3%B6neti%C5%9Fim%3F,anlay%C4%B1%C5%9F%C4%B1n%C4%B1n%20nas%C4%B1l%20hayata%20ge%C3%A7irilece%C4%9Finin%20ceva b%C4%B1d%C4%B1r.>(ET: 07.04.2020)

<http://www.etimesgutkentkonseyi.org/index.php?Pg=Meclisler&Ust=11>(ET: 14.07.2019)

[https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/608873/IPOL_BRI\(2019\)608873_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/BRIE/2019/608873/IPOL_BRI(2019)608873_EN.pdf)(ET: 08-05-2020)

<https://www.haberfark.net/down-cafe-aksaray-acildi-29898h.htm/>(ET: 04-05-2020)

<https://www.haberler.com/aksaray-da-sanayi-projesi-toplantisi-yapilacak-8571865-haberi/>(ET: 02-05-2020)

<https://www.haberler.com/belediye-baskani-yazgi-dan-down-cafe-ye-ziyaret-7109040-haberi/>(ET: 04-05-2020)

<https://habitatdernegi.org/sona-eren-projeler/yerel-gundem-21-programi/>(ET: 09.07.2019)

<https://www.hurriyet.com.tr/aksaray-belediyesi-baskan-mahallemizde-proje-40895957>
(ET: 25.03.2020)

<http://www.icisleri.gov.tr/Anasayfa/MulkiIdariBolumleri.aspx>.(ET: 21.07.2019)

<https://www.karamanhabercisi.com/aksarayda-muhtarlar-ile-istisare-toplantisi-10413h.htm>
(ET: 21-04-2020)

[http:// www.malatyakentkonseyi.com/haberler](http://www.malatyakentkonseyi.com/haberler)(ET: 13.07.2019)

<https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=10687&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5/>(ET: 10.02.2020)

<http://www.mfa.gov.tr/sub.tr.mfa?23a3fc26-4f3b-47dd-943e-d8934cdad97e>(ET: 10.05.2020)

http://www.mfa.gov.tr/avrupa-konseyi_.tr.mfa(ET: 28.05.2020)

<https://www.milliyet.com.tr/yerel-haberler/aksaray/baskan-yazgi-vatandaslarla-bir-araya-geliyor-12429433>(ET: 18.04.2020) .

[http:// www.ordukentkonseyi.org.tr.vizyon-ve-misyon/](http://www.ordukentkonseyi.org.tr.vizyon-ve-misyon/)(ET: 13.07.2019)

<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/abs/10.1111/j.1467-8500.1995.tb01147.x/>(ET: 23.01.2020)

<https://rm.coe.int/1680746d9f/>(ET: 16.02.2020)

<https://www.sanayi.gov.tr/merkez-birimi/b94224510b7b/hakkimizda>(ET: 10.04.2020)

[http:// www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/](http://www.sanliurfakentkonseyi.org.tr/)(ET: 08.04.2019)

<https://www.sondakika.com/haber/haber-belediye-baskani-yazgi-dan-down-cafe-ye-ziyaret-7109040/>

<https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>(ET: 12.02.2020)

https://www.tbb.gov.tr/mevzuat/kanunlar/Avrupa_Yerel_Yonetimler_ozerklik_Sarti.pdf(E T: 15.05.2020)

<https://yesilay.org.tr/tr/haberler/aksaray-da-bagimlilikle-mucadele-kurulu-olusturuldu>(ET: 12.03.2020)

<http://yesilyurtkentkonseyi.com/meclisler/engelliler-meclisi-calisma-yonergesi/>(ET: 11.07.2019)

Çeşitli Kaynaklar: (Gazeteler, Bildiriler, Resmi Gazeteler, Yönergeler vb.)

Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, Eylül, (2017a), (7-8).

Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, Kasım, (2017b), (9).

Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, Eylül, (2017c), (12).

Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, Ocak, (2017d) (16).

Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, Eylül, (2017e), (9).

Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, Eylül, (2017f), (15).

Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, Eylül, (2017g), (11).

Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, Ocak, (2017h), (11).

Aksaray Belediyesi Haber Bülteni, Ocak, (2017i), (9).

Aksaray Belediyesi, 2020-2024 Stratejik Planı, (<http://aksaray.bel.tr/files/dosyalar/strate/2020-2024%20Strate.pdf>) (ET: 26.06.2020)

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Belgesi. Madde 4, 3. Fıkra.

AYDINLI Halil İbrahim ve Akdeniz H., Küreselleşme Sürecinde Yerel Yönetimlerde Ortaya Çıkan Yeni Eğilimler, Çanakkale 18 Mart Ü. Biga İİBF, Yerel Yönetimler Kongresi: Düünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma, Bildiriler Kitabı, 2004, (201-208).

BOZCAADA Kent Konseyi Gençlik Meclisi Kuruluş ve Çalışma Yönergesi.

BOZCAADA Kent Konseyi Yaşlılar ve Emekliler Meclisi Kuruluş ve Çalışma Yönergesi.

BOZCAADA Kent-Konseyi Alaybey ve Cumhuriyet Mah. Meclisi Kuruluş ve Çalışma Yönergesi.

BURSA Kent Konseyi Çalışma Yönergesi.

BURSA Kent Konseyi, Kent Konseyi Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa 2011.

GÖRMEZ Kemal ve ALTINIŞIK Harika Uçar, Yerel Demokrasi ve Kent Konseyleri, Kent Konseyi Sempozyumu Bildiri Kitabı, Bursa 2011.

I.C.L.E.I. Local Agenda 21 Campaign Report, 2000.

MALİYE BAKANLIĞI, 2003, İyi Yönetişimin Temel Unsurları, Ankara.

RESMÎ GAZETE, 13 Temmuz 2005, Sayı 25874.

RESMÎ GAZETE, 08 Ekim 2006, Sayı 26313.

RESMÎ GAZETE, 06 Haziran 2009, Sayı 27250.

SOYŞEKERCİ Serhat, Yerel Yönetimlerde Kurum Kültürü (Örgütsel Müktesebat) Bileşenlerinin Tasarımı, Çanakkale 18 Mart Ü. Biga İİBF, Yerel Yönetimler Kongresi: Düünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma, Bildiriler Kitabı, Çanakkale, 2004.

EK 19. Tez Değerlendirme Formu

Aksaray Üniversitesi Tez Değerlendirme Formu	
Öğrencinin Adı Soyadı:	
EVET	
Kapak	
1	Tez Başlığı tutanaktaki başlıkla aynı mı?
2	Kapakta ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?
3	Kapak format kılavuzdaki kapak formatına uygun mu?
4	Kapakta yazılan tüm yazılar doğru olarak verilmiş mi?
İçindekiler	
5	Sayfa numaraları tam verilmiş mi?
6	Şekil, Çizelge vb. listeleri verilmiş mi? Sıralaması doğru mu?
7	Özet, Abstract, Giriş, Sonuçlar vb. bölümler var mı?
8	Yazım hataları kontrolü yapıldı mı?
Giriş	
9	Hazırlanan tezin önemini anlatıyor mu?
10	İkinci ve Üçüncü dereceden başlık içermemeli kuralına uyuldu mu?
Özet/Abstract	
11	Kılavuza uygun mu?
12	Ay ve yıl savunmaya girilen tarihle tutarlı mı?
13	Özet; tek sayfa, tek aralık, tek paragraf kuralına uygun olarak yazıldı mı?
14	Bilim kodu, sayfa adedi, anahtar kelimeler ve tez danışmanı yazıldı mı?
Kaynakça	
15	Kaynakların tamamına metin içinde atıf yapıldı mı?
16	Kaynak formatı Kılavuzdaki kaynak formatına uygun olarak hazırlanmış mı?
17	Atıf formatı kılavuzdaki atıf formatına uygun mu?
Atıf Yöntemi	
APA 6 ☐ CMS ☐	
Genel Değerlendirme	
18	Etik Beyan açıklaması okundu, uyuldu ve imzalandı mı?
19	Kabul/Onay sayfası kılavuzdaki formata uygun olarak düzenlenmiş mi?

20	Kabul /Onay sayfasında belirtilen oy birliği/oy çokluğu seçeneklerinden uygun olanı savunmayla tutarlı olacak şekilde belirlenmiş mi?	
21	Sayfa kenar boşluklar ve sayfa numaraları kılavuzdaki formatına uygun mu?	
22	Paragraf boşlukları ve metin satır aralığı kılavuza uygun olacak şekilde düzenlenmiş mi?	
23	Başlık yazımları kılavuzdaki başlık formatlarına uygun mu?	
24	Yazı tipi ve boyutu kılavuzdaki yazı tipi ve boyutu formatına uygun mu?	
25	Şekil, Çizelge vb. açıklama ve numaralandırmaları kılavuzdaki formata uygun olarak yazılmış mı?	

Bu tezin tarafımdan “Tez yazım kuralları” okunarak dikkatlice hazırlanmış olduğunu ve doğabilecek her türlü olumsuzluktan sorumlu olacağımı kabul ederim.

Öğrencinin imzası

XXXXXX